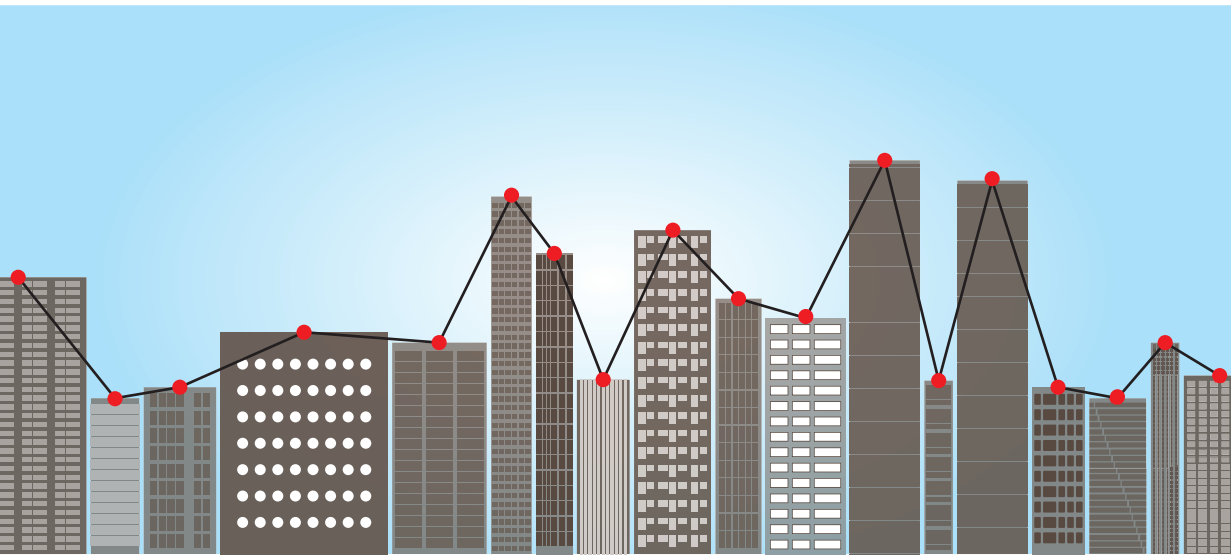

Vetenskapsrådet

INVENTERING AV SVENSK UTBILDNINGSVETENSKAPLIG FORSKNING

INVENTERING AV SVENSK UTBILDNINGSVETENSKAPLIG FORSKNING

Redovisning av ett uppdrag för Vetenskapsrådets
utbildningsvetenskapliga kommitté

Rapport 2011-03-16

Donald Broady, Mikael Börjesson,
Tobias Dalberg, Josefine Krih & Ida Lidegran

SEC, Uppsala universitet

INVENTERING AV SVENSK UTBILDNINGSVETENSKAPLIG FORSKNING

Rapporten kan beställas på www.vr.se

VETENSKAPSRÅDET

Box 1035

101 38 Stockholm

© Vetenskapsrådet

ISSN 1651-7350

ISBN 978-91-7307-193-2

Grafisk form: Erik Hagbard Couchér, Vetenskapsrådet

Tryck: CM-Gruppen AB, Bromma 2011

FÖRORD

Utbildningsvetenskapliga kommittén (UVK) har regelbundet under de senaste tio åren presenterat olika sammanställningar över hur forskningen inom det utbildningsvetenskapliga området utvecklats.

Den kartläggning av svensk utbildningsvetenskaplig forskning 2005–2010, som nu tagits fram på uppdrag av UVK bygger huvudsakligen på externfinansierad forskning (*forskning finansierad av Vetenskapsrådet, Riksbankens Jubileumsfond och FAS*) så som den presenteras i finansierarnas databaser. Totalt ingår 345 bidrag om totalt 1,2 miljarder kronor i kartläggningen.

Det har inte varit möjligt att inkludera den fakultetsfinansierade forskningen eftersom endast ett fåtal lärosäten har gjort sådana kartläggningar.

Även om inventeringen därför inte är heltäckande *så ger den en bild av vid vilka universitet och högskolor som det finns stora forskningsmiljöer och vilken inriktning dessa miljöer har*. Externfinansierad forskning ses här som en indikator på en stark forskningsmiljö eftersom medlen har erhållits i stor konkurrens.

Inventeringen visar att forskningen bedrivs inom ett stort antal discipliner och är koncentrerad till ett antal större miljöer, med olika forskningsfokus, vid landets större lärosäten.

Stockholm april, 2011

Sigbrit Franke
Ordförande

Elisabet Nihlfors
Huvudsekreterare

FOREWORD

For the last ten years the Committee for Educational Sciences (UVK) has regularly issued various compilations of how research has developed in the domain of educational science.

The mapping of Swedish research in educational sciences 2005-2010, which has now been performed on assignment from the UVK, is largely based on externally funded research (research funded by the Swedish Research Council, the Bank of Sweden Tercentenary Foundation, and the Swedish Council for Working Life and Social Research, FAS) as it is presented in the financiers' databases. A total of 345 grants amounting to SEK 1.2 billion are included in the survey.

It has not been possible to include faculty-funded research as only a few higher education institutions have carried out such surveys.

Although this inventory is thus not fully comprehensive, it does provide a picture of which universities and university colleges have large research environments and what the orientations of these environments are. External funding for research is seen here as an indicator of a strong research environment, as the funding was garnered in stiff competition.

The inventory shows that research is being conducted in a great many disciplines and is concentrated in a number of large environments, with varying research profiles, at the country's major higher education institutions.

Stockholm April 2011

Sigbrit Franke
Chair

Elisabet Nihlfors
Secretary General

INNEHÅLL

SAMMANFATTNING	6
SUMMARY	8
LÄSANVISNING	11
TILLVÄGAGÅNGSSÄTT	12
Definition	12
Avgränsningar	13
Material	15
Lärosätenas svar på en förfrågan från UVK	15
Lärosätenas ansökningar om examensrätter inom lärarutbildningen	15
Projekt databaser hos FAS, RJ och Vetenskapsrådet	16
UVKs översikter	17
Enskilda forskares synpunkter	17
Webbaserad information	17
Kategoriseringar	17
Kategorier av lärosäten och miljöer	17
Innehållslig klassificering I. UVKs egen kategorisering	19
Innehållslig klassificering II. Ämne	20
Innehållslig klassificering III. Nyckelord	20
EXTERNFINANSIERAD FORSKNING 2005–2010	22
En översiktsbild	22
Fördelningen mellan lärosätena	26
Ämnesmässig fördelning	31
Klassificering av större forskningsmiljöer eller kluster	38
Samverkan och medsökande	48
Områdesindelning för utbildningsvetenskap	54
Nyckelord för projekt titlar	59
EN MER FULLSTÄNDIG ÖVERSIKT	72
Forskningsmiljöer inom svensk utbildningsvetenskap	72
Forskningens inriktning	76
Benägenhet att presentera forskning	80
REFERENSER	82
BILAGA 1. LÄROSÄTENAS INVENTERINGAR AV UTBILDNINGSVETENSKAPLIG FORSKNING	84
Uppgifter i lärosätenas svar på UVKs förfrågan	84
Lärosätenas definitioner av utbildningsvetenskaplig forskning	85
BILAGA 2. EN JÄMFÖRELSE AV MILJÖER	87
BILAGA 3. NYCKELORD	93

SAMMANFATTNING

Detta är en översiktlig kartläggning av utbildningsvetenskaplig forskning i Sverige, definierad som den forskning som inom en rad ämnen ägnas åt bildning, utbildning, undervisning, fostran och lärande. En bred definition således, inkluderande sådant som försiggår inom många olika discipliner. Det största problemet vid genomförandet av kartläggningen var att endast vissa slag av forskning är någorlunda lätta att hitta i lärosätenas egna presentationer och redovisningar, exempelvis i examensrättsansökningar, eller i de vanligast förekommande forskningsöversikterna, projektförteckningarna och bibliografiska databaserna. Denna forskning som enkelt låter sig spåras är den som bedrivs i anslutning till lärarutbildningar eller vid institutioner för pedagogik, didaktik eller systerämnena. För att även täcka in annan forskning som sällan framträder i de redovisningar och presentationer som emanerar från lärosätena, har inventeringen tagit fasta på den utbildningsvetenskapliga forskning, inom alla ämnen, vilken erhåller bidrag från de dominerande finansörerna Vetenskapsrådet (VR), Riksbankens Jubileumsfond (RJ) och Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap (FAS). Perioden är de sex åren 2005-2010 och sammanlagt 345 projekt och program kunde identifieras som utbildningsvetenskapliga enligt definitionen ovan. Totalt bidragsbelopp uppgick till närmare 1,3 miljarder kronor, fördelat på Vetenskapsrådets utbildningsvetenskapliga kommitté (75 procent), RJ (8 procent), Vetenskapsrådets ämnesråd för Humaniora och Samhällsvetenskap (5 procent) och FAS (5 procent). Utifrån hur dessa bidrag fördelas har olika kluster av forskningsmiljöer urskiljas, liksom olika profiler på den forskning som förekommer i olika kluster, inom olika ämnen och vid olika lärosäten. En för fältets struktur viktig åtskillnad är den mellan å ena sidan lärosäten -- främst universiteten i Göteborg, Linköping, Umeå och Stockholm samt de mindre högskolorna -- där den utbildningsvetenskapliga forskningen till övervägande del återfinns inom ämnen som pedagogik och didaktik, å andra sidan andra lärosäten där spridningen är större. Även i fråga om forskningsinriktningar och föremålen för undersökningarna finns beaktansvärda skillnader som bidrar till att strukturera fältet. Om man använder Utbildningsvetenskapliga kommitténs kategorier kan följande tyngdpunkter identifieras: studier av utbildningssystem, effektstudier, professioner, grupprocesser och individens lärande vid Göteborgs universitet; individens lärande och didaktik vid Stockholms universitet; utbildningshistoria och utbildningssystem samt didaktik och värdefrågor vid Uppsala universitet; utbildningshistoria, utbildningssystem och värdefrågor vid Lunds

universitet medan didaktik där lyser med sin frånvaro; grupprocesser, individens lärande och professioner vid Linköpings universitet; didaktik och utbildningssystem vid Umeå universitet; värdefrågor vid Örebro universitet; samt didaktik och individens lärande vid de mindre högskolorna.

SUMMARY

This is a general survey of research in educational sciences in Sweden, defined as research in a number of subjects devoted to liberal education, education, teaching, upbringing, and learning. Thus, a broad definition, including what goes on in a number of different disciplines. The biggest problem in carrying out the survey was that only certain types of research are relatively easy to find in the presentations and reports of higher education institutions, for example in applications for accreditation to issue degrees, or in the most commonly occurring research overviews, project lists, and bibliographic databases. This readily traced research is pursued in connection with teacher training or at departments of education, didactics, or sister subjects. In order also to cover other research that seldom appears in reports and presentations emanating from universities and university colleges, this inventory has focused on research in educational sciences, in all subjects, receiving funding from the major financiers: the Swedish Research Council (Vetenskapsrådet in Swedish), Riksbankens Jubileumsfond (RJ, Bank of Sweden Tercentary Foundation), and the Swedish Council for Working Life and Social Research (FAS in Swedish). The period covered the six years 2005-2010, and a total of 345 projects and programs could be identified as addressing educational sciences according to the above definition. The sum of the grants amounted to SEK 1.3 billion, coming from the Vetenskapsrådets Committee for Educational Sciences (75 percent), RJ (8 percent), and FAS (5 percent). On the basis of how these grants were distributed, it was possible to distinguish various clusters of research environments, as well as different subjects and different institutions. An important line of demarcation in terms of the structure of the field runs between, on the one hand, institutions – primarily the universities of Gothenburg, Linköping, Umeå, and Stockholm and the smaller university colleges – where research in educational sciences is predominantly found within subjects like education and didactics, and, on the other hand, institutions where it is more widely dif-fused. Also in terms of research orientations and subjects of investigations there are substantial differences that help structure the field. Using the categories laid down by the Committee for Educational Sciences, the following emphases can be identified: studies of educational systems, impact studies, professions, group processes, and individual learning at Gothenburg University; individual learning and didactics at Stockholm University; history of education and educational systems as well as didactics and values at Uppsala

University; history of education, educational systems, and values at Lund University, whereas didactics is conspicuous in its absence; group processes, individual learning, and professions at Linköping University; didactics and educational systems at Umeå University; values at Örebro University; and didactics and individual learning at the smaller university colleges.

LÄSANVISNING

En nytillkommen uppgift för Vetenskapsrådets ämnesråd och kommittéer är att regelbundet utarbeta ämnesöversikter som bland annat ska ligga till grund för arbetet inför kommande forskningspropositioner.

En av ämnesöversikterna ska ägnas åt utbildningsvetenskap. I juni/juli 2010 fick SEC (Utbildnings- och kultursociologi) vid Uppsala universitet i uppdrag att ta fram en rapport som kan tjäna som underlag. Rapporten ska innehålla "en kartläggning av utbildningsvetenskaplig forskning i Sverige med – där det är möjligt – en analys av styrkor, svagheter och ämnesmässiga trender samt av omvärldsfaktorer som kan tänkas påverka områdets utveckling på sikt".

I denna rapport redovisas uppdraget. Vi berättar om hur vi gripit oss an arbetet och om det material vi haft tillgång till, metoderna för datainsamling och analys, samt resultat och tolkningar.

Den läsare som finner de följande tabellerna och övriga resultat blodfatiga bör veta att vår ambition varit att hitta metoder för urval, klassificering och bearbetning som är genomskinliga i betydelsen att läsaren ska förstå hur vi gått tillväga, och antingen acceptera detta tillvägagångssätt eller föreställa sig alternativ. Vi har försökt undvika att introducera egna eller andras preferenser när det gäller olika slag av forskning och vi har strävat efter att skapa totalpopulationer givet tydliga kriterier. Tanken är att samla ihop och analysera jämförelsevis hårda fakta, som en grundval för senare mer kontroversiella tolkningar där värderingar av olika forskningsinriktningar eller allmänna politiska eller ideologiska överväganden spelar in – vilket blir en uppgift för andra än oss, exempelvis för UVKs ledamöter.

Synpunkter på inventeringen välkomnas. Inför kommande års ämnesöversikter behövs idéer om hur materialinsamlandet och analyserna skulle kunna förbättras. Föreliggande inventering är ett första försök och resultatet med nödvändighet ofullständiga. Framöver vore ett mer långsiktigt och systematiskt insamlande av underlag önskvärt, liksom finslipning av ändamålsenliga analysmetoder.

TILLVÄGAGÅNGSSÄTT

Definition

Utbildningsvetenskaplig forskning är forskning om bildning, utbildning, undervisning, fostran och lärande. Så lyder den definition vi använt i arbetet med kartläggningen.

Samma eller liknande definitioner förekommer i ett antal av de inventeringar av utbildningsvetenskaplig forskning som genomförts vid olika svenska lärosäten (se vidare nedan), och även i exempelvis betänkandet från Utredningen om en ny lärarutbildning,¹ liksom i UVKs presentationer av sitt område. Ett slags konsensus förefaller ha utvecklats om hur utbildningsvetenskaplig forskning ska ringas in. Så var inte fallet för tio år sedan när termen utbildningsvetenskap började vinna större spridning. Då kunde särskilda ämnen, institutioner och utbildningar, i synnerhet lärarutbildningar, göra anspråk på om inte ensamrätt så åtminstone tolkningsföreträde. I dag torde det vara okontroversiellt att hävda att utbildningsvetenskaplig forskning återfinns inom många ämnen, institutioner och fakulteter.

Därmed också sagt att utbildningsvetenskapen inte är någon disciplin med en enda fast kärna. Den är inte som ett plommon utan snarare (för att använda en bild som UVKs huvudsekreterare Elisabet Nihlfors hittat på) som ett granatäpple. Psykologiska studier av barns lärande i matematik är varken mer eller mindre utbildningsvetenskapliga än historievetenskapliga undersökningar av imamskolornas utbredning i Afrika. Inte heller tillåter definitionen att man pekar ut särskilda åldersgrupper bland dem som undersöks som mer relevanta än andra: åttaåringen i årskurs 2 är inte ett mer självklart forskningsobjekt än tjugoåringen på högskolan eller femtioåringen som går kurser på sin arbetsplats. En helt annan sak är att det finns gott om vissa sorters forskning och ont om andra. Studier av skolbarn är mer frekventa än studier av vuxenelever och etnografisk metod vanligare än magnetröntgenundersökningar. Men om vi vill teckna kartan över det utbildningsvetenskapliga fältets struktur är det viktigaste inte de olika forskningsspecialiteternas omfattning utan deras karaktär och relationer till varandra.

---

¹ *En hållbar lärarutbildning*, SOU 2008:109, Betänkande av Utredningen om en ny lärarutbildning (HUT 07), Stockholm: Utbildningsdepartementet 2008, s. 373.

Erfarenheter från inventeringar vid enskilda svenska lärosäten tyder på att definitionen är någorlunda ändamålsenlig för syftet att identifiera forskning som kan kallas utbildningsvetenskaplig. Vid Uppsala universitet har vi laborerat med en alternativ benämning, ”utbildningsvetenskapligt relevant forskning”, vilket ibland underlättat inte minst i samröret med forskare som bjudit motstånd mot att få sin verksamhet klassificerad som utbildningsvetenskap. I det följande nöjer vi oss för enkelhets skull med ”utbildningsvetenskaplig forskning” rätt och slätt.

Avgränsningar

Återstår självfallet många gränsdragningsproblem. Ett problem att hantera är att lärosätena gjort olika avgränsningar av utbildningsvetenskap (mer om detta nedan).

Flertalet inventeringar och förteckningar som vi kommit över från olika lärosäten illustrerar det allra största problemet med att spåra upp utbildningsvetenskaplig forskning i den breda mångvetenskapliga meningen: Sådan forskning är ganska enkel att upptäcka så länge den bedrivs vid institutioner för pedagogik, didaktik eller systerämnena eller i anslutning till lärarutbildningar. Då är basala uppgifter relativt lätt tillgängliga i diverse databaser, förteckningar och verksamhetsberättelser. Betydligt svårare är att hitta den utbildningsvetenskapliga forskningen med annan hemvist.

Här krävs lokalkännedom och åtskilligt detektivarbete. Efter ganska omfattande samlarmödor ledde den senaste inventering vid Uppsala universitetet 2009 fram till slutsatsen att mer än hälften (två tredjedelar om man räknar antal projekt eller antal avhandlingar, hälften om man räknar kronor och ören) av den utbildningsvetenskapliga forskningen genomförs vid andra institutioner än Pedagogiska institutionen och de institutioner som tillhör Utbildningsvetenskaplig fakultet (vilken ansvarar för bl.a. didaktikämnet och lärarutbildningarna).² Inventeringen visade också att den utbildningsvetenskapliga kommittén inte är den enda forskningsfinansiären av betydelse. Ungefär lika mycket externa bidrag till utbildningsvetenskaplig forskning i Uppsala flöt sammantaget in från Vetenskapsrådets råd för humaniora och samhällsvetenskap, Riksbankens jubileumsfond (RJ) och Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap (FAS).

Det finns förstås skillnader mellan lärosätena vad gäller den utbildningsvetenskapliga forskningens fördelning på å ena sidan pedagogik/didaktik/

² Ida Lidegran & Donald Broady: *Forskning och forskarutbildning av utbildningsvetenskaplig relevans vid Uppsala universitet. Inventering 2009. Rapport oktober 2009. Reviderad maj 2010.*

lärarutbildningar/särskilda utbildningsvetenskapliga fakulteter och så vidare, å andra sidan övriga ämnen, institutioner och fakulteter. Dessa variationer är i sig viktiga för förståelsen av det svenska utbildningsvetenskapliga fältet, och några preliminära observationer redovisas nedan. Här vill vi bara fästa uppmärksamheten vid att relevant forskning med hemvist utanför pedagogiken och dess systerämnen ofta utelämnats i inventeringar av det utbildningsvetenskapliga området. Detta problem gäller inte bara Sverige utan är än mer framträdande i många andra länder, vilket är lätt att konstatera i snart sagt vilken som helst forskningsöversikt som utnyttjar forsknings- eller publikationsdatabaser eller bibliometriska material för att karaktärisera utbildningsforskningen. En artikel om, låt säga, barns lärande har betydligt större chans att komma med ifall den förekommit i någon *Journal of* ett eller annat slags *Education* än om den publicerats i en biomedicinsk eller etnografisk tidskrift. De administrativa indelningarna mellan ämnen, institutioner och fakulteter liksom de gängse klassificeringssystemen döljer de ur forskningspraktikens synvinkel väsentligare förhållanden som har med forskningsobjekt och forskningstraditioner att göra.

En annan fråga är var gränsen ska dras mellan å ena sidan vetenskaplig forskning och å andra sidan verksamheter såsom utvärdering, uppföljning, verksamhetsutveckling, personalfortbildning och olika slag av uppdrag för departement, verk och myndigheter. En rimlig utgångspunkt är att betrakta utbildningsvetenskap som ett fält där den mest "autonoma" polen utgörs av den mer renodlat vetenskapliga forskningen, det vill säga det slags forskning som brukar finansieras av Vetenskapsrådet eller RJ och där spelreglerna och konkurrensvillkoren är de som gäller inom etablerade vetenskapliga discipliner. En kartläggning av kraftlinjerna i fältet i hela dess vidd skulle kräva att man även beaktade mer "heteronoma" poler, det vill säga de regioner av fältet som är mer beroende av utvärtes (administrativa, politiska, ideologiska, ekonomiska) makter där allt från skolförbättringsprojekt till utbildningsjournalistik förekommer. Men föreliggande inventering är inget försök att kartlägga hela det utbildningsvetenskapliga fältet. Att rikta sökarsöket särskilt mot regionen i någorlunda närhet av den vetenskapliga autonoma polen förefaller rimligt.

Omvänt har vi också anledning att fråga oss om det kanske finns anledning att inkludera vissa relevanta verksamheter som inte brukar kallas forskning. Det gäller t.ex. material från olika internationella och nationella kunskapsmätningar och framför allt det omfattande och ofta kvalificerade arbete vid Skolverket, Högskoleverket eller SCB på att skaffa fram data om utbildningssystemet. Många av dessa bidrag till produktionen av ny kunskap om svensk utbildning är minst lika substantiella som åtskilligt av det

som går under namn av forskning. Tyvärr hade det varit alltför arbetskrävande att inkludera även detta i vår inventering.

En avgörande distinktion är den mellan proklamerad och faktisk inriktning på forskningen. Med andra ord: vid en analys av fältet måste man skilja mellan å ena sidan de karaktäristiker av den egna forskningen som emanerar från lärosätena eller återfinns i ansökningarna, å andra sidan den forskning som genomförs. Vi försöker genomgående hålla isär dessa två ting. Båda är viktiga, den proklamerade inriktningen är inget tomt bländverk utan har reella effekter i konkurrensen på fältet och säger också något om ambitionerna och om hur forskningen framträder både för utövarna och för kollegerna och konkurrenterna. Av tidsmässiga skäl måste vi avstå från att tränga särskilt djupt in i den faktiska genomförda forskningen och dess resultat. Vi får i huvudsak lov att hålla oss till forskningsplanerna.

Material

Lärosätenas svar på en förfrågan från UVK

Ett material som är skraddarsytt för föreliggande inventering är de svar som flutit in på en förfrågan som UVK i maj 2010 tillställde rektorerna för samtliga berörda svenska lärosäten. Lärosätena uppmanades att skicka kartläggningar och översikter av sin utbildningsvetenskapliga forskning, information om strategiska satsningar inom området jämte övrigt material som kunde vara av intresse.

Svar inkom under försommaren från 26 lärosäten varav de allra flesta gjort, eller i varje fall försökt åstadkomma, en beskrivning av den utbildningsvetenskapliga forskningen. Några lärosäten såsom Göteborgs universitet, Linköpings universitet och Uppsala universitet har genomfört omfattande inventeringar. Andra har givit korta karaktäristiker av sin utbildningsvetenskapliga verksamhet. Vad respektive lärosäte levererat framgår i grova drag i tabell 39 nedan.

Lärosätenas ansökningar om examensrätter inom lärarutbildningen

Under 2010 var för första gången lärosäten som önskar bedriva lärarutbildning tvungna att hos Högskoleverket (HSV) ansöka om tillstånd att utdela lärarexamina. Ansökningshandlingar som HSV mottog under senhösten innehåller framför allt detaljerade redovisningar av hur olika lärarutbildningar är tänkta att genomföras, men också en del av intresse för föreliggande

de inventering. Konstigt vore det annars – för att leva upp till kravet på en stärkt forskningsanknytning av den nya lärarutbildningen måste lärosätena rimligen kunna påvisa förekomsten av relevant forskning att anknyta till.

Projektdatabaser hos FAS, RJ och Vetenskapsrådet

Den information som lärosätena sändt in till UVK är ganska disparat till innehåll och omfattning. Det är därför så och så med jämförbarheten. För att få fram ett mer homogent material har vi systematiskt samlat in data och forskningsplaner med mera från databaser hos de tre dominerande forskningsfinansierarna FAS, RJ och Vetenskapsrådet. Perioden är sex år, täckande beviljade bidrag åren 2005–2010.

Urvalet av bidrag har gått till på följande vis. För FAS och RJ har namnen på samtliga projekt, program och forskarskolor granskats och de med en utbildningsvetenskaplig inriktning har valts ut. För Vetenskapsrådet, där totalvolymen är betydligt mer omfattande jämfört med de andra två finansierarna, har ytterligare urvalsprinciper tillämpats. Ett första urval baserades på de söktermer som redovisas i tabell 1.³ Efter filtreringen byggd på söktermer sattes en nedre gräns på 200 tkr i totalt beviljat bidrag. Även bidragsformerna planeringsbidrag, tidskriftsbidrag, publiceringsbidrag och konferensbidrag har filterats bort. Ytterligare manuell filtrering har genomförts för att sortera bort projekt som innehåller något av sökorden utan att ha något med utbildningsvetenskap att göra, som i fallet "Bildning, elimination och fysiologisk betydelse av oxysteroler vid hälsa och sjukdom".

I RJ:s databas påträffades 17 utbildningsvetenskapliga projekt, i FAS databas 34 och i Vetenskapsrådets databas 294 varav 244 finansierade av UVK.

Tabell 1. Söktermer för filtrering i projektdatabaser hos Vetenskapsrådet, FAS och RJ.

Bologna process	dyslektiker	inläring	läs	språkutveckl
barn	dyslexi	klassrum	pedagog	student
betyg	education	kompetens	pupil	studiecirkel
bildning	elev	learn	rektor	teach
curricula/ curriculum	fostran	literacy	school	undervis
dagis	fritidshem	lärande	skol	utbildning
didact	färdighet	lärar	skriv	validering
didakt	grupparbete	läroplan		

³ i har här bland annat utgått från sökord som använts i Michael Hansen och Sverker Lindblad: *Forskningskommunikation och publiceringsmönster inom utbildningsvetenskap. En studie av svensk utbildningsvetenskaplig forskning vid tre lärosäten*, Vetenskapsrådets rapportserie 10:2010, Stockholm: Vetenskapsrådet 2010.

UVKs översikter

De talrika rapporter och kunskapsöversikter⁴ över det utbildningsvetenskapliga området som UVK låtit sammanställa är ett viktigt underlag. I UVKs egna analyser av beviljade bidrag handlar det om den av UVK finansierade forskningen, medan vi valt att inkludera även den som finansieras av ämnesråden vid Vetenskapsrådet samt från RJ och FAS. En skillnad i jämförelse med åtskilliga tidigare kunskapsöversikter är att dessa ofta lagt tonvikt vid pedagogikämnet och systerämnena eller lärarutbildningen. Vi har försökt fånga in all utbildningsvetenskaplig forskning definierad som ovan, oavsett ämnestillhörighet.

Enskilda forskares synpunkter

I samband med uppdraget att göra en ämnesöversikt har UVK bött enskilda forskare om synpunkter. Ett tjugotal sådana kommentarer har skickats in vilka ger en mer initierad bild av särskilda forskningsområden.

Webbaserad information

Mycket information har hämtats från webben där framför allt universitetens, institutionernas och forskningsgruppernas sidor varit ovärderliga informationskällor som komplement till databasmaterialet.

Kategoriseringar

För att analyser över huvud taget ska bli möjliga krävs ändamålsenliga kategoriseringar. Å ena sidan behövs kategorier för lärosäten och miljöer, å andra sidan för innehållet i verksamheten. Vi har fastnat för följande.

Kategorier av lärosäten och miljöer

I många analyser kommer vi att redovisa resultat på lärosätetsnivå. Det är naturligtvis intressant att särredovisa enskilda lärosäten, vilket också kommer att göras. För att ibland lyfta blicken och sammanfatta materialet kommer

⁴ Bland de mer brett upplagda rapporterna kan nämnas Petter Aasen, Tine Sophie Prøitz & Jorunn Spord Borgen: *Utdanningsvitenskap som forskningsområde. En studie av Vetenskapsrådets støtte til utdanningsvitenskaplig forskning*, Stockholm: Vetenskapsrådet 2005, Owe Lindberg, *Utbildningsvetenskap och utbildningsvetenskaplig forskning. Några europeiska nedslag*, Vetenskapsrådet, Stockholm, 2004, och Berit Askling, *Utbildningsvetenskap. Ett vetenskapsområde tar form*, Vetenskapsrådet, Stockholm, 2006. Dessutom har UVK tagit fram ett ganska stort antal översikter över avgränsade forskningsdomäner.

en indelning i fem kategorier att tillämpas: *Äldre universitet* (universiteten i Uppsala, Lund, Stockholm, Göteborg, Linköping och Umeå) som också i många avseenden är de största och bredaste lärosätena, *yngre universitet* (Karlstads universitet, Linnéuniversitetet, Mittuniversitetet och Örebro universitet), *fackhögskolor* (tekniska högskolor, konstnärliga högskolor, Handelshögskolan i Stockholm, Karolinska institutet, med flera), *högskolor* (exempelvis Högskolan Dalarna, Högskolan i Gävle, Malmö högskola, Södertörns högskola) samt *forskningsinstitut* (Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering, Institutet för framtidsstudier, Kungl. vetenskapsakademien och Stockholm Environment Institute).

I vissa analyser är lärosätetsnivån otillräcklig. Vid de stora universiteten är den utbildningsvetenskapligt inriktade forskningen så omfattande att en ytterligare uppdelning är nödvändig. Samtidigt är denna forskningsvolym liten vid mindre lärosäten liksom vid de större lärosäten där den utbildningsvetenskapliga forskningen har ringa omfattning. Här krävs aggregeringar för att uppnå volymer som tillåter analyser. För att få fram en mer brukbar kategorisering har vi därför skapat en indelning i forskningsmiljöer⁵ eller kluster genom att dela upp forskningen vid enskilda större universitet i flera olika miljöer och aggregera mindre lärosätena. Denna kategorisering kan betraktas som ett resultat av inventeringen.

Vad gäller kategoriseringen av lärosäten och forskningsmiljöer är det viktigt att notera att de material som vi disponerar inte ger en helt rättvisande bild. Den externfinansierade forskningen sker ofta inom större projekt där flera forskningsmiljöer, såväl inom som utom lärosätet, ingår. Det finns här en tendens till att medlen förläggs till den största miljön (där också projekten i många fall torde ha initierats). Detta leder till att de större universitetens externa forskningsvolym överskattas något samtidigt som mindre lärosätets volymer underskattas.⁶ Se vidare avsnittet nedan under rubriken "Samverkan och medsökande" för analyser som även beaktar de medsökande. Även om samverkan är vanligt förekommande tillfaller bidragen ändå

⁵ Vi avser här "forskningsmiljöer i sig" och inte "forskningsmiljöer för sig". Det vill säga att deltagarna inte behöver betrakta sig som tillhöriga en och samma miljö. Vi har helt enkelt fört samman forskning som bedrivs vid institutioner som har likheter disciplinärt sett eller i andra avseenden. Ordet kluster kan vara att föredra.

⁶ Ytterligare en komplexitet är bidragmigrationen. Det är inte helt ovanligt att bidragen flyttas. Exempelvis behöver lärosätet och miljön där den sökande befinner sig inte vara samma ställe som dit medlen förläggs. Dessutom kan medel flyttas under den tid som verksamheten pågår. Generellt leder migrationen till ökad koncentration. Bidragmigration beror sannolikt delvis på att forskare gör karriär och via de externa medlen meriterar sig för anställningar vid större miljöer. Det finns självfallet en inneboende attraktionskraft i koncentration av resurser. De enskilda forskarna eftersträvar i många fall att hamna i en miljö med tillräckligt kritisk massa och tillräckliga resurser. Dagens forskningspolitik är tydligt inriktad på koncentration av forskningsmedel i allmänhet och till så kallade excellensmiljöer i synnerhet. Det märks dels i externfinansierade satsningar på stora program och på forskarskolor, dels i fördelningen av statsanslagen som ytterligare koncentreras till de större lärosätena.

ett enda lärosäte och förvaltas av en enda institution. Hur medlen fördelas vidare därifrån framgår inte av de material vi har analyserat. Detta blir en mycket påtaglig begränsning inte minst i fallet med UVKs forskarskolor som numer ofta omfattar 4 till 5 doktorander inte sällan fördelade på lika många lärosäten.

Innehållslig klassificering I. UVKs egen kategorisering

Den utbildningsvetenskapliga kommittén vid Vetenskapsrådet har definierat åtta övergripande områden, en indelning som värkt fram under loppet av UVKs levnad och visat sig fungera någorlunda för att karaktärisera projekt. Dessa är:

1. Utbildningshistoria

Forskning inriktad på att beskriva och analysera t.ex. ämnesutvecklingen inom olika utbildningssystem.

2. Utbildningssystem

Forskning om betygs- och urvalssystem, läroplansteori, styrning och ledning, utbildningsekonomi, utbildningspolitik/policy och liknande.

3. Värdefrågor

Forskning om demokrati, etik- och moralfrågor, frågor inom pedagogisk filosofi och liknande.

4. Individens lärande

Forskning om kunskapsutveckling, IKT, frågor inom pedagogisk psykologi och utvecklingspsykologi med fokus på individen och liknande.

5. Grupprocesser

Forskning om kunskapsutveckling, IKT, frågor inom pedagogisk psykologi, utvecklingspsykologi och sociologiska studier med fokus på gruppen och liknande.

6. Didaktik

Forskning med inriktning på både allmänna och ämnesspecifika didaktiska frågeställningar, även inom specialpedagogik.

7. Professioner

Forskning om lärares arbete och yrkesidentitet, lärarutbildning, skolledares arbete, karriärval och vägledning och liknande.

8. Effektstudier

Forskning om reformers effekter, produktivitet, effektivitet och liknande. UVK har i sitt eget arbete i samband med utlysningar och beredning tillämpat en indelning i fem beredningsgrupper.

De åtta områdena är fördelade över fyra av dessa beredningsgrupper⁷ på följande sätt:

- Värden och föreställningar (områdena 1 Utbildningshistoria och 3 Värdefrågor)
- Individens lärande (områdena 4 Individens lärande och 5 Grupprocesser)
- Systemfrågor (områdena 2 Utbildningssystem, 7 Professioner och 8 Effektstudier)
- Didaktik (område 6 Didaktik)

Innehållslig klassificering II. Ämne

Vid sidan av definitionerna av UVKs åtta övergripande forskningsområden har vi funnit det värdefullt att ta fram en klassificering i ämnen. Detta ger möjlighet att bättre analysera dels tyngdpunkter i varje lärosätes utbildningsvetenskapliga forskning, dels den ämnesmässiga grunden för de bredare forskningsområdena på en nationell nivå. Ämneskategoriseringen av externfinansierad forskning baseras på en sammanvägning av:

- Den institution till vilken projektet förläggs (finns i databasen)
- Den SCB-ämneskod som anges i ansökan (finns i databasen)
- Huvudsökandes institutionstillhörighet (finns i databasen)
- Huvudsökandes disputationssämne (kan ofta spåras via nätet)

Den nomenklatur vi använt oss av för att klassificera ämnen är SCB:s indelning av forskningsämnen,⁸ vilken har fördelen att utbildningsvetenskap inte utgör ett eget ämnesområde.

Innehållslig klassificering III. Nyckelord

På en mer detaljerad nivå har vi försökt förfina analysen ytterligare genom att söka ut olika kategorier av nyckelord ur projekttitlar jämte presentationer på webben och annat informationsmaterial. Vi har arbetat med följande

⁷ Den femte beredningsgruppen, för forskarassistentansökningar, täcker samtliga åtta områden.

⁸ Se <http://www.hsv.se/statistik/statistikomhogskolan/amneslistor.4.2f235a02115fac09ef180001316.html>.

aspekter som var och en resulterat i ett antal dikotoma variabler vilka kan kombineras i analyserna:

- Nivåer i utbildningssystemet såsom förskola, grundskola, gymnasial nivå, högskolor och universitet, vuxenutbildning, folkbildning, etc.
- Aktörer såsom barn, elever, ungdomar, lärare, skolledare, studenter, vuxna, etc.
- Undervisningsämnen såsom matematik, naturvetenskap, estetiska ämnen, svenska, etc.
- Innehållsmarkörer som bedömning, internationalisering, genus, hållbar utveckling, mångfald, etc.

EXTERNFINANSIERAD FORSKNING 2005–2010

En översiktsbild

För att få en systematisk bild av den externfinansierade utbildningsvetenskapliga (enligt definitionen ovan) forskningen i Sverige har vi utgått från uppgifter om de bidrag som beviljats av de tre dominerande forskningsfinansiärerna Vetenskapsrådet (VR), Riksbankens jubileumsfond (RJ) och Forskningsrådet för arbetslivsforskning och socialvetenskap (FAS) under åren 2005 till 2010. Därmed tar vi vid där en tidigare kartläggning av åren 2001–2004 slutade.⁹

Totalt har under åren 2005 till 2010 drygt 1,2 miljarder kronor beviljats till 345 ansökningar med sammanlagt 283 olika huvudsökande forskare. Bidragen fördelar sig över sex bidragsformer, där projektbidrag är överlägset störst såväl i antal som i ekonomisk omfattning (242 projekt, 70 procent; 835 miljoner, 67 procent). Programbidragen (bland annat Linnéstöd) och forskarskolorna är få till antalet, totalt 6 respektive 13 stycken, men svarar för 11 respektive 10 procent av alla medel. Den antalsmässigt näst största kategorin är forskarassistenter/postdok med 54 beviljade bidrag. Denna post omfattar 11 procent av de totala medlen. Dessutom har 20 nätverksstöd och 10 övriga bidrag beviljats.

Tabell 2. Fördelning av beviljade bidrag efter bidragsform.

	N	Andel	Summa	Andel	Medel- värde	Standard- avvikelse
Programbidrag	6	1,7	129 900 000	10,4	21 650 000	8 228 183
Forskarskolor	13	3,8	125 745 000	10,1	9 672 692	2 952 362
Projektbidrag	242	70,1	835 083 850	66,8	3 450 760	1 727 152
Forskarassistent/ Postdoktor	54	15,7	140 059 786	11,2	2 593 700	1 333 840
Nätverk	20	5,8	15 507 000	1,2	775 350	339 120
Övriga bidrag	10	2,9	3 497 000	0,3	349 700	153 983
Total	345	100,0	1 249 792 636	100,0	3 622 587	3 417 660

⁹ Petter Aasen, Tine Sophie Prøitz & Jorunn Spord Borgen: *Utdanningsvitenskap som forskningsområde. En studie av Vetenskapsrådets stötte till utbildningsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Vetenskapsrådet 2005.

Av de tre finansiärer som analyserats är Vetenskapsrådet i särklass störst och svarar för 294 beviljade bidrag (85 procent) med en total omfattning av 1 087 miljoner, vilket utgör 87 procent av medlen. FAS har beviljat 34 ansökningar och RJ 17 stycken. Medelsmässigt beviljar RJ totalt sett mer medel än FAS, 96 miljoner mot 67.¹⁰ Inom Vetenskapsrådet svarar den utbildningsvetenskapliga kommittén (UVK) för merparten av de beviljade ansökningarna och medlen (244 ansökningar, 71 procent, och 933 miljoner, 75 procent), men även från ämnesrådet för humaniora och samhällsvetenskap (HS) finansieras åtskillig utbildningsvetenskaplig forskning, 29 ansökningar har beviljats under perioden till ett värde av 56 miljoner. Inom ämnesrådet för medicin och hälsa (MH) och ämnesrådet för naturvetenskap och teknikvetenskap (NT) finansieras mycket få ansökningar med utbildningsvetenskaplig inriktning. Därtill kommer 16 projekt finansierade av Vetenskapsrådet omfattande 87 miljoner som faller utanför ramen för de enskilda ämnesråden och UVK.¹¹

Tabell 3. Finansiering av utbildningsvetenskaplig forskning vid FAS, RJ och Vetenskapsrådet.

	Antal	Andel	Summa	Andel	Medel- värde	Standard- avvikelse
FAS	34	9,9	66 694 000	5,3	1 961 588	2 021 370
RJ	17	4,9	96 450 000	7,7	5 673 529	9 736 731
VR-HS	29	8,4	56 049 626	4,5	1 932 746	1 521 953
VR-MH	3	0,9	6 675 000	0,5	2 225 000	1 960 059
VR-NT	2	0,6	4 200 000	0,3	2 100 000	0
VR-U	244	70,7	932 759 010	74,6	3 822 783	2 223 269
VR-Övrigt	16	4,6	86 965 000	7,0	5 435 313	7 172 698
VR Totalt	294	85,2	1 086 648 636	86,9	3 696 084	2 739 834
Totalt	345	100,0	1 249 792 636	100,0	3 622 587	3 417 660

Beträffande bidragsformer finns vissa skillnader mellan finansiärerna. UVK använder flest olika bidragsformer och satsar mest på forskarskolor, medan RJ fokuserar projekt och program. HS stödjer framför allt projekt samt några forskarassistenttjänster. FAS har ett förhållandevis brett stöd, förutom projektbidrag återfinns här forskarassistenter, nätverk och ett programstöd.

¹⁰ Till stor del förklaras det omvända förhållandet av att RJ finansierar två mycket stora forskningsprogram. Räknas dessa bort återstår 27 miljoner, dvs. ungefär hälften av den summa som FAS svarar för.

¹¹ Till denna kategori förs bland annat Linnéstöd och andra för Vetenskapsrådet gemensamma angelägenheter.

Tabell 4. Finansiering av utbildningsvetenskaplig forskning vid FAS, RJ och Vetenskapsrådet efter bidragsformer.

	Program- bidrag	Forskar- skolor	Projekt- bidrag	Forskar- assistent/ Postdoktor	Nätverk	Övriga bidrag	Total
FAS	1	0	22	6	4	1	34
RJ	2	0	15	0	0	0	17
VR-HS	0	0	25	4	0	0	29
VR-MH	0	0	1	2	0	0	3
VR-NT	0	0	2	0	0	0	2
VR-U	0	1	175	40	13	5	244
VR-Övrigt	3	2	2	2	3	4	16
VR Totalt	3	13	205	48	16	9	294
Totalt	6	13	239	54	20	10	345

Könsfördelningen kan beskrivas som följer. Manliga huvudsökande har erhållit 189 bidrag (55 procent) och kvinnliga 156 bidrag (45 procent).¹² Om man räknar omfattning, dvs. kronor, har 734 miljoner (59 procent) gått till manliga huvudsökande och 516 miljoner (41 procent) till kvinnliga. Att männen har en högre andel om man räknar kronor än om man räknar antal bidrag beror på att de i större utsträckning erhållit större bidrag. Av de 6 beviljade programmen har 5 manliga huvudsökande. Det finns ytterligare skillnader mellan könen. Kvinnorna erhåller i något större utsträckning forskarasistenttjänster (31 mot 23) och nätverk (11 mot 9), medan männen oftare erhåller projektmedel (137 mot 105) och forskarskolor (7 mot 6).

Från FAS, RJ och övriga Vetenskapsrådet erhåller kvinnorna fler bidrag än männen. Från den största finansiären, VR-U, ges fler bidrag till manliga sökande, 138 mot 103, och även inom HS råder en viss övervikt för männen. Medlens omfattning fördelas på ett liknande sätt som antalen bidrag, med ett undantag: även om kvinnorna får fler bidrag från RJ, går 81 procent av medlen till de manliga forskarna (vilket förklaras av att det finns manliga huvudsökande bakom de två stora RJ-finansierade programmen).

¹² Vi har här i de allra flesta fall gått på uppgifter om huvudsökande. För vissa större ansökningar gäller att lärosätets rektor lämnar in ansökan. I de fallen har vi i stället valt att utgå från den som koordinerar eller leder programmet eller forskarskolan.

Tabell 5. Finansiering av utbildningsvetenskaplig forskning vid FAS, RJ och Vetenskapsrådet efter kön. Antal bidrag.

	Kvinnor	Män	Totalt
FAS	20	14	34
RJ	9	8	17
VR-HS	13	16	29
VR-MH	1	2	3
VR-NT	1	1	2
VR-U	103	138	244
VR-Övrigt	10	4	16
VR Totalt	128	161	294
Totalt	157	183	345

Tabell 6. Finansiering av utbildningsvetenskaplig forskning vid FAS, RJ och Vetenskapsrådet efter kön. Summor.

	Kvinnor		Män		Totalt
	Summor	Andel	Summor	Andel	
FAS	37 876 000	56,8	28 818 000	43,2	66 694 000
RJ	18 553 000	19,2	77 897 000	80,8	96 450 000
VR-HS	24 448 626	43,6	31 601 000	56,4	56 049 626
VR-MH	975 000	14,6	5 700 000	85,4	6 675 000
VR-NT	2 100 000	50,0	2 100 000	50,0	4 200 000
VR-U	409 949 460	44,0	522 809 550	56,0	932 759 010
VR-Övrigt	21 740 000	25,0	65 225 000	75,0	86 965 000
VR Totalt	459 213 086	42,3	627 435 550	57,7	1 086 648 636
Totalt	515 642 086	41,3	734 150 550	58,7	1 249 792 636

Tabell 7. Finansiering av utbildningsvetenskaplig forskning vid FAS, RJ och Vetenskapsrådet efter kön. Antal bidrag efter bidragsform.

	Kvinna	Man	Total
Programbidrag	1	5	6
Forskarskolor	6	7	13
Projektbidrag	105	137	242
Forskarassistent/Postdoktor	31	23	54
Nätverk	11	9	20
Övriga bidrag	2	8	10
Totalt	156	189	345

Tabell 8. Finansiering av utbildningsvetenskaplig forskning vid FAS, RJ och Vetenskapsrådet efter kön. Summa efter bidragsform.

	Kvinnor		Män		Totalt
	Summor	Andel	Summor	Andel	
Programbidrag	12 000 000	9,2	117 900 000	90,8	129 900 000
Forskarskolor	58 900 000	46,8	66 845 000	53,2	125 745 000
Projektbidrag	362 765 600	43,4	472 318 250	56,6	835 083 850
Forskarassistent/ Postdoktor	74 073 486	52,9	65 986 300	47,1	140 059 786
Nätverk	7 183 000	46,3	8 324 000	53,7	15 507 000
Övriga bidrag	720 000	20,6	2 777 000	79,4	3 497 000
Totalt	515 642 086	41,3	734 150 550	58,7	1 249 792 636

Fördelningen mellan lärosätena

Den kategori lärosäten som erhåller mest externa medel för utbildningsvetenskaplig forskning är de äldre universiteten.¹³ Sammanlagt kan 255 av de beviljade ansökningarna kan räknas till denna kategori, vilket utgör 74 procent.¹⁴ Näst flest beviljade ansökningar återfinns i kategorin yngre universitet¹⁵, 35 stycken, 10 procent, följt av högskolor, 32 bidrag, 9 procent. Medelstillelningen följer ett liknande mönster. De äldre universiteten emottager 942 miljoner, eller 75 procent, av medlen, högskolorna näst mest, 127 miljoner, eller 10 procent, och därefter hamnar de nya universiteten, 123 miljoner, 10 procent. Fackhögskolorna erhåller 17 bidrag, 5 procent, och 44 miljoner, 4 procent. Forskningsinstituterna får 6 bidrag, 2 procent, och 13 miljoner, 1 procent.

¹³ Vi har valt att i kategorin äldre universitet inkludera Uppsala universitet, Lunds universitet, Göteborgs universitet, Stockholms universitet, Umeå universitet och Linköpings universitet. Vad gäller den totala (dvs. inte enbart utbildningsvetenskapligt inriktade) verksamhetens ekonomiska omfattning är Kungl. tekniska högskolan och Karolinska institutet större än några av lärosätena i gruppen. HSV: *Universitet & högskolor. Högskoleverkets årsrapport 2010*. Högskoleverkets rapportserie 2010:10 R. Stockholm: HSV, s. 104–108. Observera att från och med 1 januari 2008 gick Lärarhögskolan i Stockholm upp i Stockholms universitet. En ytterligare anmärkning bör göras. I och med att UVK under undersökningsperioden har ett krav om samarbeten mellan lärosäten blir statistiken inte helt rättvisande. En hel del av de medel som tilldelats världshögskolan har i realiteten kommit andra lärosäten till godo. Det kan mycket väl vara fallet att de totala externa forskningsresurserna vid högskolorna är mer omfattande än vad som framgår av denna framställning. För en rättvisande bild krävs en mer djupgående analys som tar fasta på lärosätenas ekonomiska redovisningar.

¹⁴ Detta resultat är i linje med vad Aasen, Proitz & Borgen funnit för perioden 2001 till 2004, *op.cit.* 2005, s. 60f.

¹⁵ Här återfinns Karlstads universitet, Linnéuniversitetet, Mittuniversitetet och Örebro universitet. Till Linnéuniversitetet, som är resultatet av en fusion mellan Växjö universitet och Högskolan i Kalmar, har bidrag till Växjö universitet förts. Högskolan i Kalmar har under perioden inte beviljats några externa bidrag från FAS, RJ eller Vetenskapsrådet.

Tabell 9. Fördelningen mellan lärosätstyper.

	Antal	Andel	Summa	Andel	Medel- värde	Standard- avvikelse
Äldre universitet	255	73,9	941 948 567	75,4	3 693 916	3 722 305
Yngre universitet	35	10,1	123 265 910	9,9	3 521 883	2 437 882
Fackhögskolor	17	4,9	44 193 000	3,5	2 599 588	1 215 046
Högskolor	32	9,3	127 338 027	10,2	3 979 313	2 670 100
Forskningsinstitutet, etc.	6	1,7	13 047 132	1,0	2 174 522	1 785 828
Total	345	100,0	1 249 792 636	100,0	3 622 587	3 417 660

Inom varje kategori lärosäten finns skillnader. Bland de äldre universiteten erhåller Stockholms universitet och Göteborgs universitet flest bidrag (64 respektive 61). Därefter följer Uppsala universitet med 50 och Linköping med 40. Umeå universitet och Lunds universitet har 20 vardera. Sett till volymen beviljade medel blir förhållandena mellan de äldre universiteten något annorlunda. Stockholm erhåller i särklass mest medel, 281 miljoner, och distanserar sig tydligt från Göteborgs universitet, 205 miljoner, och Uppsala universitet, 160 miljoner. Lunds universitet, som tillsammans med Umeå universitet har minst antal bidrag av de sex äldre universiteten, får lika mycket medel som Linköpings universitet, som har erhållit dubbelt så många bidrag (116 respektive 117 miljoner). Umeå universitet har lägst volym bland de äldre universiteten, 64 miljoner.

I kategorin nyare universitet framträder Örebro universitet som mest lyckosamt i konkurrensen om medel (18 av totalt 35 projekt inom kategorin; 68 av 123 miljoner) och har erhållit mer än Umeå universitet. Efter Örebro följer Linnéuniversitetet med 10 bidrag och 36 miljoner. Övriga två lärosäten i kategorin nyare universitet, dvs. Karlstads universitet och Mittuniversitetet, har 3 respektive 4 beviljade ansökningar och en volym på 5 respektive 14 miljoner.

Bland fackhögskolorna samlar de tre tekniska universiteten tillsammans 7 beviljade ansökningar (19 miljoner), och Karolinska institutet 6 (15 miljoner). Endast 1 beviljad ansökan återfinns bland de konstnärliga högskolorna (Konstfack).

Kategorin högskolor rymmer flest lärosäten, 11 stycken, och beviljade ansökningar fördelar sig förhållandevis jämt mellan dessa. En grupp högskolor med mellan 3 och 7 beviljade ansökningar kan särskiljas från dem som endast fått enstaka bidrag. Medelmässigt ligger flertalet kring 5 till 12 miljoner. Högskolan i Borås (15 miljoner), Högskolan i Jönköping (17 miljoner) och framför allt Malmö högskola (35 miljoner) erhåller dock mer medel än övriga.

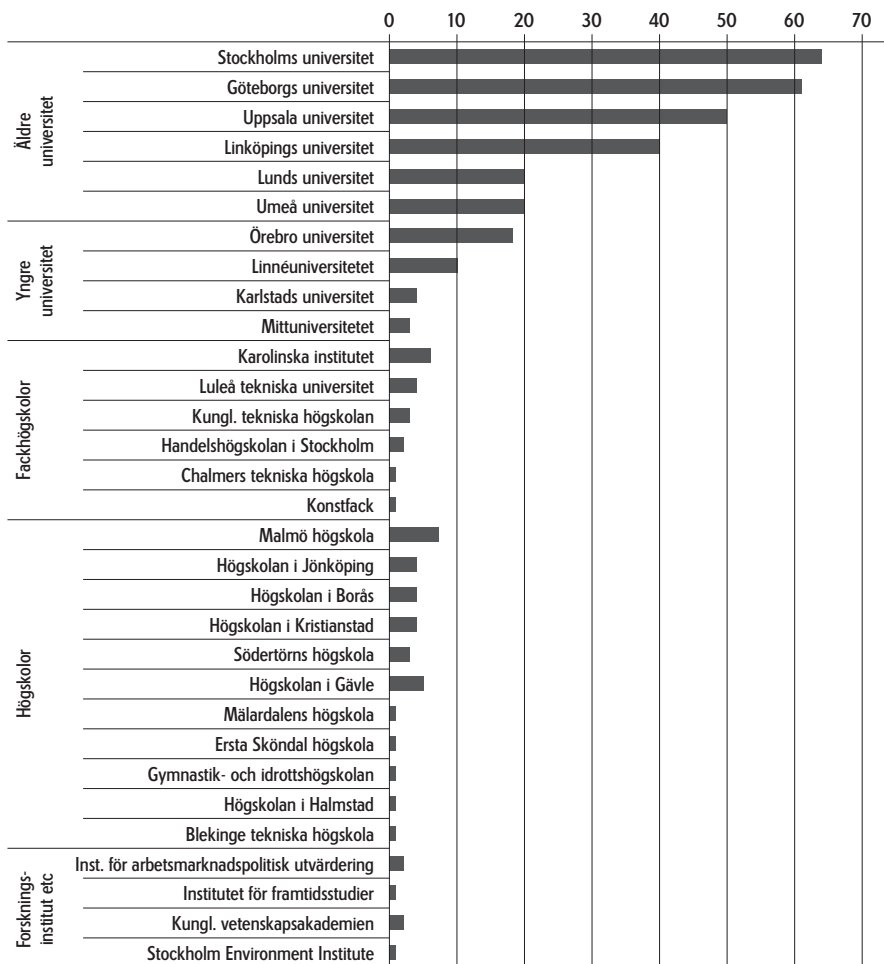
Tabell 10. Fördelningen mellan lärosäte. Antal bidrag och summor. Sorterade efter summor inom varje lärosäteskategori.

	Antal bidrag	Andel	Summa bidrag	Andel	Genom- snittligt bidrag	Standard- avvikelse
Äldre universitet						
SU	64	18,6	280 551 000	22,4	4 383 609	4 357 124
GU	61	17,7	204 862 400	16,4	3 358 400	2 953 983
UU	50	14,5	159 797 094	12,8	3 195 942	2 673 260
LiU	40	11,6	116 783 073	9,3	2 919 577	1 697 886
LU	20	5,8	115 966 000	9,3	5 798 300	7 493 395
UmU	20	5,8	63 989 000	5,1	3 199 450	2 329 497
Total	252	73,9	932 878 567	75,4	3 693 916	3 722 305
Yngre universitet						
ÖrU	18	5,2	68 485 910	5,5	3 804 773	2 883 008
LnU	10	2,9	35 797 000	2,9	3 579 700	1 996 223
KaU	4	1,2	13 553 000	1,1	3 388 250	432 958
MU	3	0,9	5 430 000	0,4	1 810 000	2 646 526
Total	35	10,1	123 265 910	9,9	3 521 883	2 437 882
Fackhögskolor						
KI	6	1,7	14 547 000	1,2	2 424 500	1 544 065
LTH	4	1,2	9 250 000	0,7	2 312 500	1 498 808
KTH	3	0,9	8 616 000	0,7	2 872 000	1 337 143
HHS	2	0,6	6 242 000	0,5	3 121 000	196 576
CTH	1	0,3	2 838 000	0,2	2 838 000	–
KF	1	0,3	2 700 000	0,2	2 700 000	–
Total	17	4,9	44 193 000	3,5	2 599 588	1 215 046

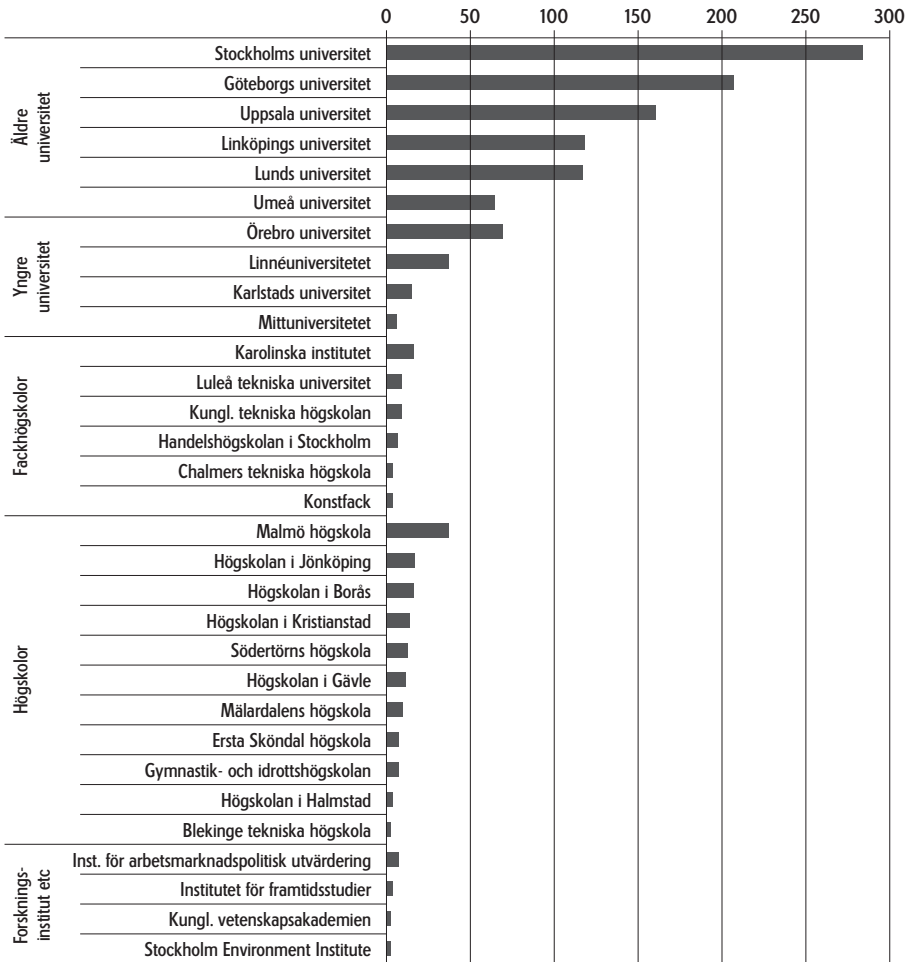
Tabell 10. forts.

	Antal bidrag	Andel	Summa bidrag	Andel	Genom- snittligt bidrag	Standard- avvikelse
Högskolor						
MaH	7	2,0	35 986 827	2,9	5 140 975	3 737 325
HiJ	4	1,2	16 677 000	1,3	4 169 250	2 273 317
HB	4	1,2	15 696 000	1,3	3 924 000	2 928 362
HKr	4	1,2	12 187 000	1,0	3 046 750	295 639
SH	3	0,9	11 890 000	1,0	3 963 333	2 055 245
HG	5	1,4	9 594 000	0,8	1 918 800	1 818 595
MdH	1	0,3	8 800 000	0,7	8 800 000	–
ESH	1	0,3	6 105 200	0,5	6 105 200	–
GIH	1	0,3	6 020 000	0,5	6 020 000	–
HH	1	0,3	3 030 000	0,2	3 030 000	–
BTH	1	0,3	1 352 000	0,1	1 352 000	–
Total	32	9,3	127 338 027	10,2	3 979 313	2 670 100
Forskningsinstitutet, etc.						
IFAU	2	0,6	6 554 000	0,5	3 277 000	2 909 037
IFF	1	0,3	3 315 000	0,3	3 315 000	–
KVA	2	0,6	2 000 000	0,2	1 000 000	0
SEI	1	0,3	1 178 132	0,1	1 178 132	–
Total	6	1,7	13 047 132	1,0	2 174 522	1 785 828

Figur 1. Fördelning mellan lärosäten. Antal beviljade ansökningar.

Figur 2. Fördelning mellan lärosäten. Summa beviljade medel. Mkr.

Ämnesmässig fördelning

Utifrån de institutioner till vilka de beviljade projekten eller programmen förlagts och de huvudsökandes ämnesmässiga bakgrund har samtliga ansökningar klassificerats enligt SCB:s indelning av forskningsämnen.¹⁶ Det första som kan konstateras är en mycket stark koncentration till samhällsvetenskapliga ämnen i allmänhet (284 ansökningar, 82 procent; 1 003 miljoner, 80 procent) och till pedagogik/didaktik i synnerhet (186 ansökningar, 54

¹⁶ Se <http://www.hsv.se/statistik/statistikomhogskolan/amneslistor.4.2f235a02115fac09ef180001316.html>.

procent; 702 miljoner, 56 procent). Humaniora och religionsvetenskap är de näst största områdena och svarar för 47 ansökningar, vilket utgör 14 procent (220 miljoner, 18 procent). Övriga områden, det vill säga naturvetenskap, teknologi och medicin, har en svag representation, 14 projekt, 4 procent (27 miljoner, 2 procent).

Tabell 11. Ämnesmässig fördelning.

	Antal	Andel	Summa	Andel
Historia	20	5,8	65 455 000	5,2
Språkvetenskap	13	3,8	78 389 494	6,3
Humaniora/religionsvetenskap – övrig	14	4,1	75 940 000	6,1
Totalt – humaniora	47	13,7	219 784 494	17,6
Pedagogik	91	26,4	331 129 337	26,5
Didaktik	81	23,5	329 558 673	26,4
Övrig pedagogik	14	4,1	41 790 000	3,3
Totalt – pedagogik etc.	186	54,0	702 478 010	56,2
Psykologi	21	6,1	38 714 000	3,1
Sociologi	30	8,7	111 935 000	9,0
Statsvetenskap	11	3,2	36 612 000	2,9
Nationalekonomi	8	2,3	16 950 000	1,4
Samhällsvetenskap – övrig	28	8,1	96 568 000	7,7
Totalt – samhällsvetenskap inkl. pedagogik	284	82,4	1 003 257 010	80,3
Övriga	14	4,1	26 751 132	2,1
Total	345	100	1 249 792 636	100,0

Fördelningen mellan ämnen skiljer sig åt hos olika forskningsfinansiärer. FAS finansierar framför allt samhällsvetenskaplig forskning (85 procent) och där faller resterande forskning främst inom kategorin övrig forskning (medicin, naturvetenskap, teknologi). Även RJ uppvisar en dominans av samhällsvetenskaplig forskning (77 procent), men resterande bidrag riktas mot humaniora. En skillnad mellan FAS och RJ är att FAS nästan uteslutande finansierar samhällsvetenskaplig forskning som bedrivs inom andra ämnen än pedagogik/didaktik (främst psykologi och sociologi), medan nästan

en tredjedel av de av RJ beviljade ansökningarna faller inom pedagogik. Totalt hamnar 82 procent av de ansökningar som Vetenskapsrådet finansierar inom samhällsvetenskap, 15 procent inom humaniora och 3 procent inom övriga. Inom Vetenskapsrådet har UVK den högsta andelen inom samhällsvetenskap, 85 procent, följd av HS med 69 procent. En viktig skillnad är att 68 procent av de beviljade ansökningarna inom UVK går till pedagogik/didaktik, medan HS inte finansierar några ansökningar alls inom dessa ämnen. Bland de samhällsvetenskapliga ämnena till vilka HS beviljar bidrag är psykologi klart störst (35 procent). Därtill har HS en högre andel inom humaniora (24 procent) än UVK (14 procent). NT och M finansierar av förklarliga skäl framför allt ansökningar inom kategorin övriga.

Tabell 12. Ämnesmässig fördelning mellan forskningsfinansiärer. Antal ansökningar. Andelar.

	N	Historia	Språkvetenskap	Humaniora/religionsvetenskap – övrig	Totalt humaniora	Pedagogik	Didaktik	Övrig pedagogik	Totalt pedagogik	Psykologi	Sociologi	Statsvetenskap	Nationalekonomi	Samhällsvetenskap – övrig	Totalt samhällsvetenskap (exklusive pedagogik)	Totalt samhällsvetenskap	Övriga	Total
FAS	34	0,0	0,0	0,0	0,0	8,8	0,0	5,9	14,7	20,6	23,5	2,9	11,8	11,8	70,6	85,3	14,7	100,0
RJ	17	0,0	5,9	17,6	23,5	29,4	0,0	0,0	29,4	11,8	5,9	5,9	5,9	17,6	47,1	76,5	0,0	100,0
VR-HS	29	0,0	13,8	10,3	24,1	0,0	0,0	0,0	0,0	34,5	6,9	10,3	6,9	10,3	69,0	69,0	6,9	100,0
VR-MH	3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	100,0
VR-NT	2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	50,0	0,0	50,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	50,0	50,0	100,0
VR-U	244	8,2	3,3	2,9	14,3	31,1	31,6	4,9	67,6	0,8	7,4	2,5	0,4	6,6	17,6	85,2	0,4	100,0
VR-Övr.	16	0,0	0,0	6,3	6,3	43,8	18,8	0,0	62,5	0,0	6,3	0,0	0,0	12,5	18,8	81,3	12,5	100,0
VR-Tot.	294	6,8	4,1	3,7	14,6	28,2	27,6	4,1	59,9	4,1	7,1	3,1	1,0	7,1	22,4	82,3	3,1	100,0
Totalt	345	5,8	3,8	4,1	13,6	26,4	23,5	4,1	53,9	6,1	8,7	3,2	2,3	8,1	28,4	82,3	4,1	100,0

Skillnaderna mellan lärosätena i fråga om den externfinansierade utbildningsvetenskapliga forskningens fördelning på ämnen berör främst två relaterade aspekter: för det första olikheter i hur mycket som går till pedagogik/didaktik och för det andra spridningen av ämnen. Vad gäller den första aspekten kan noteras att vid fyra av de sex äldre universiteterna dominerar pedagogik/didaktik stort (Göteborgs universitet 74 procent, Umeå universitet 65 procent, Linköpings universitet 60 procent och Stockholms univer-

sitet 55 procent).¹⁷ Bland de nyare universiteten återfinns samma dominans av pedagogik/didaktik vid Örebro universitet (67 procent) liksom bland högskolorna sammantagna (72 procent).¹⁸ De lärosäten som har en förhållandevis låg andel bidrag inom pedagogik/didaktik är Lunds universitet (10 procent), Uppsala universitet (40 procent) samt (29 procent) vid nyare universitet om Örebros universitet räknas bort.

Den andra aspekten, forskningens spridning på ämnen vid lärosätet, speglar i hög grad variationerna i koncentration till pedagogik/didaktik. Det är just universiteten i Lund och Uppsala jämte de nyare universiteten med undantag av Örebro som uppvisar stor spridning på ämnen. Lunds universitet, det tydligaste exemplet, har den högsta andelen beviljade bidrag inom humaniora, 40 procent, och den näst högsta andelen inom samhällsvetenskapliga ämnen förutom pedagogik/didaktik, 45 procent.¹⁹ En förklaring till detta förhållande är att Lunds universitet inte i någon större utsträckning bedriver lärarutbildning; i regionen är det framför allt Malmö högskola som svarar för denna. Men det finns även skillnader mellan de övriga äldre universiteten vilka alla har lärarutbildning. Stockholms universitet och Uppsala universitet har exempelvis 14 respektive 20 procent inom humaniora, mot 5 procent för Linköpings universitet och Umeå universitet. Vid Uppsala universitet och Lunds universitet hamnar 38 respektive 45 procent av bidragen inom samhällsvetenskapliga ämnen förutom pedagogik/didaktik, medan motsvarande andel i Göteborg är 13 procent. Förklaringen kan sökas i att man i Göteborg mycket framgångsrikt skaffat extern finansiering inom pedagogik, medan Uppsala och Lund har sina styrkor inom andra områden (framför allt inom historia, sociologi och övrig samhällsvetenskap).

¹⁷ För att förstå strukturen hos det svenska utbildningsvetenskapliga forskningsfältet är det väsentligt att beakta dessa stora skillnader lärosätena emellan i fråga om fördelningen mellan pedagogik/didaktik å ena sidan och övriga ämnen å den andra. Ett exempel: i en aktuell rapport från UVK (Hansen & Lindblad, 2010) som ska ge en bild av forskningskommunikation och publiceringsmönster i svensk utbildningsvetenskap är det empiriska underlaget hämtat från tre lärosäten, Göteborgs universitet, Umeå universitet och Linköpings universitet, det vill säga lärosäten där pedagogik och didaktik är särdeles dominerande. Bilden hade blivit en helt annan om universiteten i Uppsala och Lund hade inkluderats.

¹⁸ Även om det är svårt att dra gränsen mellan pedagogik och didaktik (och mellan didaktik och ämnesdidaktik) kan vissa övergripande tendenser konstateras. Vid Göteborgs universitet och även i Örebro är framför allt pedagogiken stark, medan didaktiken är förhållandevis mer frekvent vid universiteten i Umeå och Linköping.

¹⁹ Resultaten blir än tydligare när medlens omfattning mäts, 56 respektive 40 procent.

Tabell 13. Ämnesmässig fördelning mellan typ av lärosäten. Andel beviljade ansökningar.

	Historia	Språkvetenskap	Humaniora – övrig	Totalt humaniora	Pedagogik	Didaktik	Övrig pedagogik	Totalt pedagogik	Psykologi	Sociologi	Statsvetenskap	Nationalekonomi	Samhällsvetenskap – övrig	Totalt samhällsvetenskap (exklusive pedagogik)	Totalt samhällsvetenskap	Övriga	Total
Äldre univ.																	
GU	6,6	0,0	4,9	1,5	60,7	9,8	3,3	73,8	3,3	3,3	3,3	0,0	3,3	13,1	86,9	1,6	100,0
LiU	5,0	0,0	0,0	5,0	25,0	30,0	5,0	60,0	12,5	5,0	2,5	0,0	15,0	35,0	95,0	0,0	100,0
LU	15,0	5,0	20,0	40,0	0,0	10,0	0,0	10,0	10,0	15,0	0,0	10,0	10,0	45,0	55,0	5,0	100,0
SU	3,1	10,9	0,0	14,1	17,2	34,4	3,1	54,7	6,3	12,5	0,0	4,7	7,8	31,3	85,9	0,0	100,0
UmU	5,0	0,0	0,0	5,0	15,0	35,0	15,0	65,0	0,0	5,0	10,0	5,0	5,0	25,0	90,0	5,0	100,0
UU	10,0	6,0	4,0	20,0	16,0	24,0	0,0	40,0	4,0	18,0	4,0	0,0	12,0	38,0	78,0	2,0	100,0
Total	6,7	4,3	3,5	14,5	27,1	23,9	3,5	54,5	5,9	9,8	2,7	2,4	8,6	29,4	83,9	1,6	100,0
Yngre univ.																	
ÖrU	0,0	5,6	0,0	5,6	50,0	16,7	0,0	66,7	11,1	0,0	5,6	0,0	5,6	22,2	88,9	5,6	100,0
Övriga	5,9	5,9	5,9	17,6	17,6	11,8	0,0	29,4	0,0	23,5	17,6	0,0	5,9	47,1	76,5	5,9	100,0
Total	2,9	5,7	2,9	11,4	34,3	14,3	0,0	48,6	5,7	11,4	11,4	0,0	5,7	34,3	82,9	5,7	100,0
Fackhögsk.																	
Total	5,9	0,0	0,0	5,9	5,9	23,5	11,8	41,2	11,8	0,0	0,0	5,9	5,9	23,5	64,7	29,4	100,0
Högskolor																	
Total	3,1	0,0	12,5	15,6	28,1	34,4	9,4	71,9	6,3	0,0	0,0	0,0	6,3	12,5	84,4	0,0	100,0
Forsk.inst.																	
Total	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	16,7	0,0	16,7	16,7	50,0	50,0	50,0	100,0
Totalt	5,8	3,8	4,1	13,6	26,4	23,5	4,1	53,9	6,1	8,7	3,2	2,3	8,1	28,4	82,3	4,1	100,0

Tabell 14. Ämnesmässig fördelning mellan typ av lärosäten. Andel beviljade ansökningar.

		N	Historia	Språkvetenskap	Humaniora – övrig	Pedagogik	Didaktik	Övrig pedagogik	Psykologi	Sociologi	Statsvetenskap	Nationalekonomi	Samhällsvetenskap – övrig	Övriga	Total
Äldre univ.	GU	20,0	0,0	21,4	40,7	7,4	14,3	9,5	6,7	18,2	0,0	7,1	7,1	17,7	
	LiU	10,0	0,0	0,0	11,0	14,8	14,3	23,8	6,7	9,1	0,0	21,4	0,0	11,6	
	LU	15,0	7,7	28,6	0,0	2,5	0,0	9,5	10,0	0,0	25,0	7,1	7,1	5,8	
	SU	10,0	53,8	0,0	12,1	27,2	14,3	19,0	26,7	0,0	37,5	17,9	0,0	18,6	
	UmU	5,0	0,0	0,0	3,3	8,6	21,4	0,0	3,3	18,2	12,5	3,6	7,1	5,8	
	UU	25,0	23,1	14,3	8,8	14,8	0,0	9,5	30,0	18,2	0,0	21,4	7,1	14,5	
	Total	85,0	84,6	64,3	75,8	75,3	64,3	71,4	83,3	63,6	75,0	78,6	28,6	73,9	
	Yngre univ.	ÖrU	0,0	7,7	0,0	9,9	3,7	0,0	9,5	0,0	9,1	0,0	3,6	7,1	5,2
	Övriga	5,0	7,7	7,1	3,3	2,5	0,0	0,0	13,3	27,3	0,0	3,6	7,1	4,9	
	Total	5,0	15,4	7,1	13,2	6,2	0,0	9,5	13,3	36,4	0,0	7,1	4,3	10,1	
Fackhögskolor	Total	5,0	0,0	0,0	1,1	4,9	14,3	9,5	0,0	0,0	12,5	3,6	35,7	4,9	
Högskolor	Total	5,0	0,0	28,6	9,9	13,6	21,4	9,5	0,0	0,0	0,0	7,1	0,0	9,3	
Forskningsinst.	Total	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	3,3	0,0	12,5	3,6	21,4	1,7	
Totalt		100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	

Tabell 15. Ämnesmässig fördelning mellan typ av lärosäten. Andel tilldelade medel.

	Historia	Språkvetenskap	Humaniora – övrig	Totalt humaniora	Pedagogik	Didaktik	Övrig pedagogik	Totalt pedagogik	Psykologi	Sociologi	Statsvetenskap	Nationalekonomi	Samhällsvetenskap – övrig	Totalt samhällsvetenskap (exklusive pedagogik)	Totalt samhällsvetenskap	Övriga	Total
Äldre univ.																	
GU	6,0	0,0	2,8	8,9	67,8	9,2	3,2	80,2	0,9	2,1	3,3	0,0	3,7	10,1	90,3	0,9	100,0
LiU	3,9	0,0	0,0	3,9	26,6	36,9	2,1	65,5	10,4	4,3	3,6	0,0	12,3	30,6	96,1	0,0	100,0
LU	8,9	2,5	44,5	56,0	0,0	3,0	0,0	3,0	3,3	12,5	0,0	3,8	20,2	39,7	42,8	1,3	100,0
SU	2,7	22,3	0,0	24,9	15,0	31,4	2,4	48,8	2,8	13,5	0,0	2,1	7,9	26,3	75,1	0,0	100,0
UmU	8,1	0,0	0,0	8,1	24,6	34,5	14,4	73,5	0,0	3,5	8,3	3,2	1,9	16,8	90,3	1,5	100,0
UU	11,1	4,4	2,2	17,7	14,8	37,4	0,0	52,2	2,8	16,9	2,5	0,0	6,7	28,9	81,1	1,2	100,0
Total	6,1	7,7	6,5	20,3	26,7	25,0	2,6	54,3	3,2	9,7	2,2	1,3	8,4	24,8	79,1	0,7	100,0
Yngre univ.																	
ÖrU	0,0	4,4	0,0	4,4	45,6	26,3	0,0	71,9	2,4	0,0	9,1	0,0	5,0	16,5	88,4	7,1	100,0
Övriga	6,4	5,5	5,2	17,1	11,1	15,2	0,0	26,2	0,0	32,1	18,3	0,0	6,1	56,5	82,7	0,2	100,0
Total	2,9	4,9	2,3	10,1	30,2	21,4	0,0	51,6	1,3	14,3	13,2	0,0	5,5	34,3	85,9	4,1	100,0
Fackhögsk.																	
Total	2,8	0,0	0,0	2,8	6,4	27,4	11,6	45,4	9,6	0,0	0,0	7,4	6,7	23,7	69,2	28,1	100,0
Högskolor																	
Total	2,3	0,0	9,5	11,8	31,0	43,9	9,3	84,2	2,3	0,0	0,0	0,0	1,7	4,0	88,2	0,0	100,0
Forsk.inst.																	
Total	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	25,4	0,0	9,4	40,9	75,6	75,6	24,4	100,0
Totalt	3,1	2,5	4,9	10,5	23,6	28,3	4,7	56,6	2,4	10,6	7,3	1,2	5,7	27,2	83,8	5,7	100,0

Klassificering av större forskningsmiljöer eller kluster

Det är inte fullt ut tillfredsställande att välja lärosätena som enheter för att komma åt fördelningsmönster inom svensk utbildningsvetenskaplig forskning. Lärosätena är av olika karaktär. Vid de större universiteten är volymen utbildningsvetenskaplig forskning så stor att det är motiverat att sära på olika specialiteter. Vid de flesta mindre lärosäten är forskningsmiljöerna så små att de olika specialiteterna om de hölls åtskilda skulle få överdriven vikt i analyserna. Detsamma gäller de större lärosäten där den utbildningsvetenskapliga forskningen är en marginell företeelse.

Ett alternativt sätt att karakterisera den utbildningsvetenskapliga forskningen som vi här ska pröva är att bygga upp en klassificering på induktivt manér genom att å ena sidan separera större miljöer från varandra, å andra sidan föra samman mindre miljöer och enstaka forskare inom olika institutioner, olika fakulteter eller motsvarande, eller till och med olika lärosäten. På så sätt erhålls en klassificering där varje enskild del omfattar en någorlunda stor volym samtidigt som distinkt olika miljöer hålls separerade. Notera att ordet miljö kan vara vilseledande. De enskilda forskarna behöver inte ha faktisk kontakt med varandra, här handlar det om att skapa kategorier som duger för analyser.

Resultatet av detta arbete framgår av tabell 16 och 17, där antalet externfinansierade projekt och totalsummorna för varje kategori redovisas, och tabell 18, där ämnesfördelningen åskådliggörs. De större universiteten representeras här av flera miljöer. Utfallet varierar mellan lärosätena beroende på tyngdpunkterna i forskningen.

Vid Göteborgs universitet är den utbildningsvetenskapliga fakulteten mycket stark med flera institutioner och forskningsgrupper (totalt sett 45 bidrag, 165 miljoner) och därför har vi delat upp denna i tre olika kategorier: Lärande, interaktion och medierad kommunikation i det moderna samhället (LinCS) med säte vid Institutionen för pedagogik, kommunikation och lärande (11 bidrag, 57 miljoner, 1 forskarskola och 1 program),²⁰ Förutsättningar, utbildning och resultat (FUR) inom Institutionen för pedagogik och specialpedagogik (15 bidrag 42 miljoner), samt övrig forskning vid den utbildningsvetenskapliga fakulteten (19 bidrag, 66 miljoner, 1 forskarskola). Dessa miljöer domineras stort av pedagoger, beledsagade av ett antal didaktiker. Vid

²⁰ Denna kategori "övriga" omfattar flera olika forskningsmiljöer såsom Pedagogik och politik (POP), Det barnpedagogiska fältet (ECE), Fenomenografi och variationsteori och Kön, genus och jämställdhet, vilka alla samlar många forskare och erhållit externa bidrag, dock inte i sådan omfattning att det är motiverat att skapa ytterligare kategorier.

sidan om forskningen inom den utbildningsvetenskapliga fakulteten har en kategori för forskning inom humaniora och konstnärlig fakultet skapats (10 bidrag, 27 miljoner)²¹ och en för samhällsvetenskaplig forskning (6 bidrag, 13 miljoner). Dessa två kategoriers svarar således totalt för 16 bidrag och 40 miljoner. Den ämnesmässiga fördelningen följer i stort fakultetsgränserna.

Stockholms universitet, som saknar utbildningsvetenskaplig fakultet, har en tyngdpunkt inom den samhällsvetenskapliga fakulteten. Där finns flera tydligt utbildningsvetenskapligt dominerade institutioner och miljöer: Pedagogiska institutionen (15 bidrag, 58 miljoner), Institutionen för barn- och ungdomsvetenskap (8 bidrag, 35 miljoner, 1 forskarskola), samt övriga institutioner med utbildningsvetenskaplig dominans (12 bidrag, 39 miljoner).²² Pedagogiska institutionen samlar främst pedagoger samt ett antal didaktiker, Institutionen för barn- och ungdomsvetenskap har flest sociologer och de övriga institutionerna med utbildningsvetenskaplig dominans företräds främst av didaktiker. Övriga institutioner och centra inom den samhällsvetenskapliga fakulteten utgör en egen kategori (15 bidrag, 55 miljoner, 1 forskningsprogram).²³ Här återfinns främst psykologer, sociologer och nationalekonomer. Den största kategorin mätt i volym av forskningsmedel är dock den humanistiska fakulteten och språkvetenskapligt orienterade institutioner (10 bidrag, 70 miljoner, 1 forskningsprogram och 1 forskarskola). Anmärkningsvärt är att de icke språkvetenskapliga institutionerna vid den humanistiska fakulteten saknar externfinansierade bidrag och kategorin domineras stort av språkvetare (7 av totalt 13 i hela materialet återfinns i Stockholm). Slutligen utgör den naturvetenskapliga fakulteten en egen kategori (4 bidrag, 23 miljoner, 2 forskarskolor). Delas verksamheten upp i dels institutioner med en tydlig dominans av utbildningsvetenskap, dels övriga institutioner återfinns i den första gruppen 41 bidrag och 162 miljoner och i den andra 22 bidrag och 115 miljoner.

Det tredje största lärosätet i fråga om externfinansierad utbildningsvetenskaplig forskning, Uppsala universitet, skiljer sig delvis från både Stockholms universitet och Göteborgs universitet. Uppsala universitet har liksom Göteborgs universitet en egen utbildningsvetenskaplig fakultet, men denna intar inte en lika dominerande ställning eftersom 29 bidrag och 72 miljoner samlas vid andra fakulteter, där den samhällsvetenskapliga utgör den största miljön (19 bidrag, 50 miljoner, 1 forskarskola),²⁴ följt av den historisk-filosofiska

²¹ Här kan en stark representation av Institutionen för litteratur, idéhistoria och religion noteras, 5 projekt och 12 miljoner.

²² Här avses Institutionen för didaktik och pedagogiskt arbete och Specialpedagogiska institutionen.

²³ Det finns ingen tydlig dominerande miljö i denna kategori. Beviljade bidrag fördelar sig på nio institutioner och centra.

²⁴ Denna kategori rymmer framför allt 6 bidrag vid Pedagogiska institutionen och 3 vid Sociologiska institutionen respektive Företagsekonomiska institutionen.

fiska (6 bidrag, 11 miljoner) och den teknisk-naturvetenskapliga (4 bidrag, 11 miljoner). Tilläggas kan att den historisk-filosofiska kategorin omfattar två språkvetenskapliga institutioner. Det finns således inte som vid Stockholms universitet en stor externfinansierad forskning inom det språkvetenskapliga området. Vid den utbildningsvetenskapliga fakulteten fördelas medlen på SEC (Utbildnings- och kultursociologi) (13 bidrag, 46 miljoner) vid Institutionen för utbildning, kultur och medier och Institutionen för didaktik (8 bidrag, 41 miljoner, 2 forskarskolor). Totalt erhåller den utbildningsvetenskapliga fakulteten mer medel än övriga fakulteter tillsammans (87 miljoner mot 72 miljoner) även om antalet bidrag är färre (21 mot 29). I en uppdelning av utbildningsvetenskapligt dominerande institutioner och övriga institutioner svarar den första gruppen för 28 bidrag och 109 miljoner och den andra för 22 bidrag och 51 miljoner. Fördelningen på ämnen har mindre samband med de olika miljöerna i Uppsala än vid de två föregående lärosätena. Bidrag inom kategorin humaniora företräds i lika stor utsträckning av samhällsvetenskapliga discipliner. Inom kategorin samhällsvetenskaplig återfinns många pedagoger, vilka vid exempelvis Göteborgs universitet förts till den utbildningsvetenskapliga fakulteten.²⁵ Skillnaderna mellan miljöerna inom den nuvarande utbildningsvetenskapliga fakulteten är stora. SEC samlar forskare från åtskilliga humanistiska och samhällsvetenskapliga ämnen medan pedagogik och didaktik är svagt företrädda. Det omvända gäller för Institutionen för didaktik som domineras av didaktiker.

Lunds universitets utbildningsvetenskapliga forskning har delats upp i två kategorier, humanistiskt respektive samhällsvetenskapligt orienterad, vilket tydligt återspeglas i ämnesfördelningen.²⁶ Även om antalet bidrag skiljer sig tydligt är båda kategorierna jämnstora sett till volymen medel (6 bidrag och 57 miljoner respektive 14 bidrag och 59 miljoner). Lunds universitet har sammanlagt 3 av 6 forskningsprogram, varav 2 är förlagda till den humanistiska fakulteten och 1 till den samhällsvetenskapliga. Dessa bidrar till den stora volymen forskningsmedel i relation till antalet bidrag. Värt att notera är också att det vid Lunds universitet inte finns någon institution som domineras av utbildningsvetenskaplig verksamhet.²⁷

Vid Linköpings universitet tillämpas en organisationsprincip som avviker från de övriga större universiteten. Dels är institutionerna större och färre. Dels är de organiserade enligt skiftande principer, ibland disciplinärt, ibland tematiskt. Vi har för jämförbarhetens skull valt att även för Linkö-

²⁵ I Uppsala sker en omorganisation, Pedagogiska institutionen läggs ned vid årsskiftet 2010/2011 och dess verksamhet flyttas över till en ny utbildningsvetenskaplig fakultet där den inlemmas i en ny storinstitution.

²⁶ Tre ekonomhistoriker har här räknats till historiker, vilka placerats bland de humanistiska ämnena.

²⁷ Den förutvarande Pedagogiska institutionen har införlivats med Sociologiska institutionen.

pings del försöka följa logiken vid övriga större lärosäten. Det gör att den största institutionen vid lärosätet, Institutionen för beteendevetenskap och lärande, delats i två delar, en utbildningsvetenskaplig (11 bidrag, 32 miljoner) och en samhällsvetenskaplig (7 bidrag, 16 miljoner), vilket också korresponderar med olika ämnesmässiga förankringar inom de två kategorierna. Övriga bland filosofisk fakultets institutioner utgör en kategori (19 bidrag, 52 miljoner)²⁸ och samlar en gruppering didaktiker och pedagoger och en gruppering samhällsvetare. Den teknisk-naturvetenskapliga fakulteten bildar en egen kategori (3 bidrag, 16 miljoner). Linköpings universitet saknar externfinansierade forskarskolor och forskningsprogram.

Den utbildningsvetenskapliga forskningen vid Umeå universitet organiseras på ett liknande sätt som vid Stockholms universitet, det vill säga utan utbildningsvetenskaplig fakultet. De institutioner som är utbildningsvetenskapligt orienterade är fördelade på de traditionella fakulteterna. Den största institutionen, Institutionen för tillämpad utbildningsvetenskap, återfinns inom den samhällsvetenskapliga fakulteten och har gjorts till en egen kategori (7 bidrag, 26 miljoner). Här samlas främst pedagoger. Övriga institutioner inom den samhällsvetenskapliga fakulteten bildar tillsammans med institutioner inom den humanistiska fakulteten en kategori (10 bidrag, 25 miljoner). Kategorin rymmer flera ämnen med en tonvikt vid didaktik. Därtill kommer den naturvetenskapliga fakulteten (3 bidrag, 13 miljoner). Umeå universitet saknar externfinansierade forskarskolor och forskningsprogram.

Vid sidan om de sex stora universiteten har tre ytterligare lärosäten en sådan volym på den externfinansierade utbildningsvetenskapliga forskningen att det är motiverat att särskilja dem: Örebro universitet (18 bidrag, 68 miljoner, 1 forskarskola), där pedagoger är den största gruppen, Linnéuniversitetet (10 bidrag, 36 miljoner), dominerad av samhällsvetare, och Malmö högskola (7 bidrag, 36 miljoner, 2 forskarskolor), där didaktiker dominerar.

Resterande lärosäten har alltför liten volym för att särredovisas. Principen har varit att aggregera dem till större kategorier. Den lösning som valts är att särskilja de tekniska högskolorna²⁹ (12 bidrag, 31 miljoner), vårdlärosäten³⁰ (8 bidrag, 27 miljoner), övriga mindre universitet³¹ (7 bidrag, 19 miljoner), övriga högskolor (22 bidrag, 78 miljoner, 1 forskarskola) samt institut (6 bidrag, 13 miljoner).

²⁸ Här svarar Institutionen för tema för 8 bidrag (Barn 5, Genus 2, Teknik 1), Institutionen för studier av samhällsutveckling och kultur för 7, och Institutionen för samhälls- och välfärdsstudier för 4.

²⁹ Till gruppen har även Handelshögskolan i Stockholm och Konstfack förts.

³⁰ Här svarar Karolinska institutet för inte mindre än 6 av 8 bidrag.

³¹ Karlstads universitet och Mittuniversitetet.

Tabell 16. Större forskningsmiljöer. Antal bidrag, total summa beviljade medel och antal bidrag per typ av bidrag.

	N	Medel totalt	Programbidrag	Forskarskolor	Projektbidrag	Forskarassistent/ Postdoktor	Nätverk	Övriga bidrag
SU-Hum-Språk	10	70 041 000	1	1	6	2	0	0
SU-Sam-BUV	8	34 678 000	0	1	5	2	0	0
SU-Sam-Ped	15	57 928 000	0	0	12	3	0	0
SU-Sam-Utb-Öv	12	38 812 000	0	0	8	1	2	1
SU-Sam-Öv	15	55 192 000	1	0	13	1	0	0
SU-Nat	4	23 900 000	0	2	1	0	1	0
GU-HumKonst	10	27 017 000	0	0	6	4	0	0
GU-Sam	6	12 998 000	0	0	5	1	0	0
GU-Utb-PKL-LINCS	11	57 071 000	1	1	5	4	0	0
GU-Utb-PSP-FUR	15	41 687 400	0	0	10	5	0	0
GU-Utb-Öv	19	66 089 000	0	1	12	1	3	2
UU-Hum	6	11 507 494	0	0	3	3	0	0
UU-Sam	19	49 508 000	0	1	11	4	1	2
UU-TekNatMed	4	11 344 000	0	0	2	2	0	0
UU-Utb-Did	8	41 090 600	0	2	4	0	2	0
UU-Utb-SEC	13	46 347 000	0	0	9	3	1	0
LU-Hum	6	57 013 000	2	0	4	0	0	0
LU-Sam	14	58 953 000	1	0	12	1	0	0
LiU-Fil-IBL	7	16 350 000	0	0	7	0	0	0
LiU-Fil-Öv	19	51 535 473	0	0	14	3	2	0
LiU-TekNat	3	16 543 000	0	0	3	0	0	0
LiU-Utb-IBL	11	32 354 600	0	0	7	2	1	1
UmU-HumSam	10	25 134 000	0	0	7	1	1	1
UmU-Sam-TUV	7	26 135 000	0	0	5	1	1	0
UmU-Nat	3	12 720 000	0	0	3	0	0	0
Tekniska högskolor	12	30 998 000	0	0	12	0	0	0
Vårdlärosäte	8	26 672 200	0	0	5	3	0	0
Institut	6	13 047 132	0	0	5	1	0	0
ÖrU	18	68 485 910	0	1	12	4	0	1
LnU	10	35 797 000	0	0	9	0	1	0
Övr. mindre univ	7	18 983 000	0	0	4	1	0	2
MaH	7	35 986 827	0	2	3	1	1	0
Övr. högskolor	22	77 874 000	0	1	18	0	3	0
Total	345	1 249 792 636	6	13	242	54	20	10

Tabell 17. Större forskningsmiljöer. Antal bidrag, total summa beviljade medel och summa bidrag per typ av bidrag.

	N	Medel totalt	Programbidrag	Forskarskolor	Projektbidrag	Forskarassistent/ Postdoktor	Nätverk	Övriga bidrag
SU-Hum-Språk	10	70 041 000	32 800 000	13 200 000	19 455 000	4 586 000		
SU-Sam-BUV	8	34 678 000		5 500 000	21 356 000	7 822 000		
SU-Sam-Ped	15	57 928 000			47 884 000	10 044 000		
SU-Sam-Utb-Öv	12	38 812 000			33 820 000	3 512 000	880 000	600 000
SU-Sam-Öv	15	55 192 000	12 000 000		41 832 000	1 360 000		
SU-Nat	4	23 900 000		17 100 000	5 900 000		900 000	
GU-HumKonst	10	27 017 000			17 565 000	9 452 000		
GU-Sam	6	12 998 000			9 798 000	3 200 000		
GU-Utb-PKL-LINCS	11	57 071 000	20 000 000	8 245 000	16 460 000	12 366 000		
GU-Utb-PSP-FUR	15	41 687 400			30 126 000	11 561 400		
GU-Utb-Öv	19	66 089 000		10 800 000	47 439 000	4 320 000	2 600 000	930 000
UU-Hum	6	11 507 494			6 327 000	5 180 494		
UU-Sam	19	49 508 000		9 200 000	31 248 000	8 170 000	300 000	590 000
UU-TekNatMed	4	11 344 000			6 318 000	5 026 000		
UU-Utb-Did	8	41 090 600		24 800 000	13 945 600		2 345 000	
UU-Utb-SEC	13	46 347 000			37 379 000	8 428 000	540 000	
LU-Hum	6	57 013 000	45 100 000		11 913 000			
LU-Sam	14	58 953 000	20 000 000		37 653 000	1 300 000		
LiU-Fil-IBL	7	13 350 000			16 350 000			
LiU-Fil-Öv	19	51 535 473			45 437 000	5 083 473	1 015 000	
LiU-TekNat	3	16 543 000			16 543 000			
LiU-Utb-IBL	11	32 354 600			25 142 600	6 712 000	300 000	200 000
UmU-HumSam	10	25 134 000			20 432 000	3 452 000	1 050 000	200 000
UmU-Sam-TUV	7	26 135 000			21 762 000	3 320 000	1 053 000	
UmU-Nat	3	12 720 000			12 720 000			
Tekniska högskolor	12	30 998 000			30 998 000			
Vårdlärosäte	8	26 672 200			16 972 200	9 700 000		
Institut	6	13 047 132			11 869 000	1 178 132		
ÖrU	18	68 485 910		12 800 000	45 017 450	10 261 460		407 000
LnU	10	35 797 000			35 053 000		744 000	
Övr. mindre univ	7	18 983 000			15 093 000	3 320 000		570 000
MaH	7	35 986 827		15 300 000	18 712 000	704 827	1 270 000	
Övr. högskolor	22	77 874 000		8 800 000	66 564 000		2 510 000	
Total	345	1 249 792 636	129 900 000	125 745 000	835 083 850	140 059 786	15 507 000	3 497 000

Tabell 18. Större forskningsmiljöer. Ämnen. Antal bidrag.

	Historia	Språkvetenskap	Humaniora/religionsvetenskap – övrig	Pedagogik	Didaktik	Övrig pedagogik	Psykologi	Sociologi	Statsvetenskap	Nationalekonomi	Samhällsvetenskap – övrig	Övriga	Total
SU-Hum-Språk		7			2		1						10
SU-Sam-BUV				2	2			4					8
SU-Sam-Ped	1			8	5						1		15
SU-Sam-Utb-Öv				1	9	2							12
SU-Sam-Öv	1						3	4		3	4		15
SU-Nat					4								4
GU-HumKonst	3		3	1		1		1			1		10
GU-Sam							2	1	2			1	6
GU-Utb-PKL-LINCS				9	1						1		11
GU-Utb-PSP-FUR				14	1								15
GU-Utb-Öv	1			13	4	1							19
UU-Hum	1	2						1			2		6
UU-Sam			1	7	1		2	2	2		4		19
UU-TekNatMed					3							1	4
UU-Utb-Did					8								8
UU-Utb-SEC	4	1	1	1				6					13
LU-Hum		1	4				1						6
LU-Sam	3				2		1	3		2	2	1	14
LiU-Fil-IBL						1	5				1		7
LiU-Fil-Öv	1			4	7			2			5		19
LiU-TekNat					3								3
LiU-Utb-IBL	1			6	2	1			1				11
UmU-HumSam	1				4			1	2	1		1	10
UmU-Sam-TUV				3		3					1		7
UmU-Nat					3								3
Tekniska högskolor	1			1	4	2				1	2	1	12
Vårdlärosäte				2			2					4	8
Institut								1		1	1	3	6
ÖrU		1		9	3		2		1		1	1	18
LnU		1		1	1			4	3				10
Övr. mindre univ	1		1	2	1						1	1	7
MaH				1	5	1							7
Övr. högskolor	1		4	6	6	2	2				1		22
Totalt	20	13	14	91	81	14	21	30	11	8	28	14	345

Det är även möjligt att separera bidragen efter kön och analysera könsfördelningen inom forskningsmiljöerna. Flertalet miljöer (23 av 33 sett till summorna medel) har en obalans mellan könen, det vill säga att antalet bidrag eller summan medel överstiger 60 procent för ettdera könet. Exempelvis gäller för Stockholms universitet som helhet att 40 av 64 huvudsökande är män vilka erhåller totalt 67 procent av medlen. Den manliga dominansen är störst inom språk (7 av 10 bidrag; 89 procent av medlen), barn- och ungdomsvetenskap (6 av 8; 79 procent) samt pedagogik (10 av 15; 62 procent), medan kvinnorna erhåller fler bidrag inom övriga utbildningsrelaterade miljöer (7 av 12; 56 procent). Göteborgs universitet, som näst efter Stockholms universitet är det lärosäte som erhåller mest medel till utbildningsvetenskaplig forskning, har en kvinnlig dominans sett till antalet bidrag, vilket gör att lärosätet avviker från det gängse mönstret. Totalt svarar kvinnorna för 32 av 61 bidrag. Att kvinnorna har en så framträdande position hänger sannolikt samman med att pedagogik och didaktik, vilka är förhållandevis mindre mansdominerade ämnen, står för en så stor del av den utbildningsvetenskapliga forskningen vid lärosätet. Inom två av tre pedagogiska miljöer får kvinnliga huvudsökande fler bidrag. Sett till summorna medel dominerar dock männen, de erhåller totalt 57 procent av medlen. Diskrepansen förklaras framför allt av att det är manliga huvudsökande för forskarskolorna och forskningsprogrammet som lärosätet erhållit.

Tabell 19. Större forskningsmiljöer och kön. Antal bidrag.

	Kvinnor	Män	Total
SU-Hum-Språk	3	7	10
SU-Sam-BUV	2	6	8
SU-Sam-Ped	5	10	15
SU-Sam-Utb-Öv	7	5	12
SU-Sam-Öv	6	9	15
SU-Nat	1	3	4
Totalt	24	40	64
GU-HumKonst	3	7	10
GU-Sam	3	3	6
GU-Utb-PKL-LINCS	4	7	11
GU-Utb-PSP-FUR	11	4	15
GU-Utb-Öv	11	8	19
Totalt	32	29	61

forts. på nästa sida

Tabell 19. forts.

	Kvinnor	Män	Total
UU-Hum	3	3	6
UU-Sam	12	7	19
UU-TekNatMed	1	3	4
UU-Utb-Did	5	3	8
UU-Utb-SEC	5	8	13
Totalt	26	24	50
LU-Hum	2	4	6
LU-Sam	6	8	14
Totalt	8	12	20
LiU-Fil-IBL	1	6	7
LiU-Fil-Öv	11	8	19
LiU-TekNat	2	1	3
LiU-Utb-IBL	2	9	11
Totalt	16	24	40
UmU-HumSam	4	6	10
UmU-Sam-TUV	6	1	7
UmU-Nat	0	3	3
Totalt	10	10	20
Tekniska högskolor	6	6	12
Vårdlärosäte	2	6	8
Institut	2	4	6
ÖrU	7	11	18
LnU	4	6	10
Övr. mindre univ	5	2	7
Totalt	16	19	35
MaH	4	3	7
Övr. högskolor	12	10	22
Totalt	16	13	29
Totalt	156	189	345

Tabell 20. Större forskningsmiljöer och kön. Summor bidrag.

	Kvinnor		Män		Totalt
	Summor	Andel	Summor	Andel	
SU-Hum-Språk	7 826 000	11,2	62 215 000	88,8	70 041 000
SU-Sam-BUV	7 312 000	21,1	27 366 000	78,9	34 678 000
SU-Sam-Ped	21 955 000	37,9	35 973 000	62,1	57 928 000
SU-Sam-Utb-Öv	21 812 000	56,2	17 000 000	43,8	38 812 000
SU-Sam-Öv	24 020 000	43,5	31 172 000	56,5	55 192 000
SU-Nat	10 800 000	45,2	13 100 000	54,8	23 900 000
Totalt	93 725 000	33,4	186 826 000	66,6	280 551 000
GU-HumKonst	8 506 000	31,5	18 511 000	68,5	27 017 000
GU-Sam	6 100 000	46,9	6 898 000	53,1	12 998 000
GU-Utb-PKL-LINCS	3 704 000	6,5	53 367 000	93,5	57 071 000
GU-Utb-PSP-FUR	26 511 400	63,6	15 176 000	36,4	41 687 400
GU-Utb-Öv	43 750 000	66,2	22 339 000	33,8	66 089 000
Totalt	88 571 400	43,2	116 291 000	56,8	204 862 400
UU-Hum	5 667 494	49,3	5 840 000	50,7	11 507 494
UU-Sam	33 425 000	67,5	16 083 000	32,5	49 508 000
UU-TekNatMed	676 000	6,0	10 668 000	94,0	11 344 000
UU-Utb-Did	23 500 600	57,2	17 590 000	42,8	41 090 600
UU-Utb-SEC	15 786 000	34,1	30 561 000	65,9	46 347 000
Totalt	79 055 094	49,5	80 742 000	50,5	159 797 094
LU-Hum	5 382 000	9,4	51 631 000	90,6	57 013 000
LU-Sam	14 629 000	24,8	44 324 000	75,2	58 953 000
Totalt	20 011 000	17,3	95 955 000	82,7	115 966 000
LiU-Fil-IBL	2 850 000	17,4	13 500 000	82,6	16 350 000
LiU-Fil-Öv	29 079 000	56,4	22 456 473	43,6	51 535 473
LiU-TekNat	13 410 000	81,1	3 133 000	18,9	16 543 000
LiU-Utb-IBL	6 106 000	18,9	26 248 600	81,1	32 354 600
Totalt	51 445 000	44,1	65 338 073	55,9	116 783 073
UmU-HumSam	8 727 000	34,7	16 407 000	65,3	25 134 000
UmU-Sam-TUV	23 135 000	88,5	3 000 000	11,5	26 135 000
UmU-Nat	0	0,0	12 720 000	100,0	12 720 000
Totalt	31 862 000	49,8	32 127 000	50,2	63 989 000

forts. på nästa sida

Tabell 20. forts.

	Kvinnor		Män		Totalt
	Summor	Andel	Summor	Andel	
Tekniska högskolor	16 632 000	53,7	14 366 000	46,3	30 998 000
Vårdlärosäte	5 787 000	21,7	20 885 200	78,3	26 672 200
Institut	2 398 132	18,4	10 649 000	81,6	13 047 132
ÖrU	26 901 460	39,3	41 584 450	60,7	68 485 910
LnU	15 022 000	42,0	20 775 000	58,0	35 797 000
Övr. mindre univ	14 663 000	77,2	4 320 000	22,8	18 983 000
Totalt	56 586 460	45,9	66 679 450	54,1	123 265 910
MaH	28 402 000	78,9	7 584 827	21,1	35 986 827
Övr. högskolor	41 167 000	52,9	36 707 000	47,1	77 874 000
Totalt	69 569 000	61,1	44 291 827	38,9	113 860 827
Totalt	515 642 086	41,3	734 150 550	58,7	1 249 792 636

Samverkan och medsökande

Ett särdrag för UVKs finansiering har varit det uttalade kravet på samverkan mellan lärosäten, tillkommet primärt för att främja utbildningsvetenskapen vid högskolor med svagare forskningsbas. De projekt som finansieras av UVK tenderar också att vara större än vad som är fallet för projekt beviljade av VR-HS, FAS och RJ och rymmer därmed i de flesta fall fler än en sökande, vilket är en förutsättning för mer konkret samverkan.

Ur tabell 21 kan utläsas att det i genomsnitt går 2,4 medsökande på varje huvudsökande. Bland de större lärosätena har Uppsala universitet flest medsökande, 2,9, följt av Umeå universitet, 2,5, Göteborgs universitet, 2,4, Stockholms universitet, 2,3, Lunds universitet, 2,0, och Linköpings universitet, 1,9. En majoritet, 56 procent av de medsökande, kommer från det egna lärosätet, vilket gör att 44 procent kommer från ett annat lärosäte. Om vi håller oss till lärosäten med mer än 10 beviljade projektbidrag har Umeå universitet och Stockholms universitet de högsta andelarna medsökande från det egna lärosätet, 51 respektive 49 procent. Därefter följer Uppsala universitet och Örebro universitet med 43 procent, Lunds universitet, 42 procent, Göteborgs universitet, 34 procent, samt Linköpings universitet, 24 procent.

Tabell 21. Medsökande från det egna lärosätet och från annat lärosäte. Antal och andelar. Endast projektbidrag från Vetenskapsrådet.

	Antal projekt	Antal medsök.	Antal medsök. per ansök.	Antal medsök. från egna lärosätet	Antal medsök. från andra	Andel medsök. från det egna lärosätet	Andel medsök. från andra lärosäten
CTH	1	2	2,0	1	1	50,0	50,0
ESH	1	0	0,0	0	0		
GIH	1	4	4,0	1	3	25,0	75,0
GU	32	77	2,4	51	26	66,2	33,8
HB	4	11	2,8	5	6	45,5	54,5
HH	1	3	3,0	0	3	0,0	10,0
HHS	1	1	1,0	0	1	0,0	100,0
HiG	2	8	4,0	7	1	87,5	12,5
HJ	3	9	3,0	1	8	11,1	88,9
HKr	4	8	2,0	2	6	25,0	75,0
IFAU	2	5	2,5	0	5	0,0	100,0
KaU	3	4	1,3	2	2	50,0	50,0
KF	1	4	4,0	0	4	0,0	100,0
KI	2	0	0,0	0	0		
KTH	3	4	1,3	2	2	50,0	50,0
LiU	26	50	1,9	38	12	76,0	24,0
LnU	7	21	3,0	15	6	71,4	28,6
LTU	4	6	1,5	5	1	83,3	16,7
LU	12	24	2,0	14	10	58,3	41,7
MaH	3	12	4,0	6	6	50,0	50,0
MU	1	4	4,0	0	4	0,0	100,0
SH	2	6	3,0	6	0	100,0	0,0
SU	43	101	2,3	51	50	50,5	49,5
UmU	13	33	2,5	16	17	48,5	51,5
UU	21	60	2,9	34	26	56,7	43,3
ÖrU	12	28	2,3	16	12	57,1	42,9
Totalt	205	485	2,4	273	212	56,3	43,7

På en mer detaljerad nivå kan förhållanden mellan enskilda lärosäten studeras. Det tydligaste mönstret är att medsökande från det egna lärosätet är den i särklass största gruppen. Medsökande från andra lärosäten är i minoritet och därtill ofta utspridda över ett antal olika lärosäten. Några mer generella slutsatser kan ändå dras av tabell 22. Det finns en viss geografisk effekt. Lärosäten som ligger nära varandra tenderar att samverka kring projekt. Högskolan i Borås är den mest frekventa samverkansparten för Göteborgs universitet. Uppsala universitet kommer högst bland medarbetare från andra lärosäten vid projekt förlagda till Stockholms universitet och omvänt. Det finns vidare intressanta skillnader mellan de två största lärosätena. Stockholms universitet, som har flest medsökande (101 stycken) inskrivna i sina projekt, tar dessa i första hand från tre andra stora universitet, nämligen Uppsala universitet, Göteborgs universitet och Linköpings universitet. Däremot samverkar man vid Göteborgs universitet, som har näst flest medsökande (77), inte på samma tydliga vis med de övriga större universiteten utan i högre grad med lärosäten i närregionen.

Ytterligare ett sätt att läsa tabellen är att läsa kolumnvis. Då framgår att Göteborgs universitet bidrar med det största antalet medsökande (73) till projekt förlagda till andra lärosäten. Stockholms universitet, som har flest projekt och flest medsökande, är det lärosäte varifrån de näst flesta medsökandena rekryteras (65). Därefter följer Uppsala universitet och Linköpings universitet (med vardera 54), Umeå universitet (32) och Lunds universitet (25). Rensar vi denna statistik från medsökande med hemvist vid det lärosäte dit projektet är förlagt blir talen mindre och ordningen lite annorlunda. Göteborgs universitet har fortfarande flest medsökande (22), men Uppsala universitet och Umeå universitet har fler medsökande (20 respektive 16) än Stockholms universitet (14).

Tabell 22. Medsökande från svenska lärosäten. Antal. Endast projektbidrag från Vetenskapsrådet.

	CTH	ESH	GIH	GU	HB	HDa	HH	HHS	HiG	HJ	HKr	HS	HV	IFAU	KaU	KF	KI	KMS	LiU	LnU	LTH	LU	MaH	MdH	MU	SH	SU	UmU	UU	ÖrU	Övriga	Totalt	
CTH	1	1																				1										2	
ESH	1																															0	
GIH	1		1	1																							1	1			4		
GU	32	1		51	6		1			2		1	1					2				1	1	2	1		1	2		4	77		
HB	4			1	5						1		1												2		1				11		
HH	1										1		1									1									3		
HHS	1																	1													1		
HiG	2								7																		1				8		
HJ	3			2			1			1									1		1			2				1			9		
HKr	4			2							2											2	1				1				8		
IFAU	2																		1								2		2		5		
KaU	3														2								1				1				4		
KF	1						1																1		1			1			4		
KI	2																														0		
KTH	3																	2								2					4		
LiU	26			1						1							1	38	2	2							1		2	2	50		
LnU	7																		15	2	2	1							1		21		
LTU	4																				5							1			6		
LU	12	1		2			1												1	1		14					2	1	1	1	24		
MaH	3																						6	1				1	4		12		
MU	1																										3	1			4		
SH	2																								6						6		
SU	43	1		8					1								3	2	7			1		3		1	51	2	8	1	12	101	
UmU	13			3	1				1	1				1									1	1			16	4		3	33		
UU	21			1					2					1						1				2		10	34	2	7		60		
ÖrU	12		1	1					1					1					2			2					3	16	1	28			
Totalt	205	4	0	2	73	12	1	3	0	12	4	5	1	3	0	5	0	4	7	50	19	10	25	12	10	4	8	65	32	54	23	37	485

Vi kan även studera hur medsökande fördelar sig på olika lärosäten och typer av lärosäten i enlighet med vår kategorisering av forskningsmiljöer (tabell 23). På så sätt går det att analysera skillnader i samverkansmönster inom olika lärosäten. Exempelvis är det inom Stockholms universitet vanligast med medsökande från andra lärosäten bland övriga samhällsvetenskapliga institutioner och bland språkvetarna, där nästan samtliga medsökande hämtas från andra lärosäten, samt bland barn- och ungdomsvetarna och övriga utbildningsvetenskapliga miljöer (där ungefär hälften av de sökande kommer från andra håll), medan den pedagogiska institutionen nästan uteslutande hämtar sina medsökande från den egna institutionen. Bland de två största forskarmiljöerna vid Göteborgs universitet kommer inom FUR samtliga medsökande utom en från Göteborgs universitet, medan merparten av de medsökande inom LinCS kommer utifrån. Inom Uppsala universitet är det vanligast bland samhällsvetare att ha medsökande från andra lärosäten. I Lund skiljer sig samhällsvetarna från humanisterna genom att ha fler medsökanden och i större utsträckning hämta dessa från andra lärosäten. Vid Linköpings universitet finns inga större skillnader mellan miljöerna i benägenheten att ha medsökande från andra lärosäten, majoriteten kommer från det egna lärosätet i samtliga miljöer. Vid Umeå universitet gäller det omvända, förutom inom naturvetenskapliga ämnen hämtas majoriteten från andra lärosäten.

Vad gäller internationella medsökande är dessa totalt 27 av 485, 6 procent. Av dessa kommer 7 från nordiska länder, 11 från övriga europeiska länder och 9 från övriga världen. Det lärosäte som har flest utländska medsökande är Stockholms universitet, 10, följt av Uppsala universitet, 5, och Göteborgs universitet och Umeå universitet med 3 vardera.

Tabell 23. Större miljöer och sökandes lärosäte. Antal sökande. Endast projektbidrag från Vetenskapsrådet.

	N	SU	GU	UU	LU	LiU	UmU	ÖrU	Övr. univ.	Tekniska högskolor	Övr. fackhögskolor	Malmö högskola	Övr. högskolor	Institut, etc.	Nordiska inst.	Europeiska inst.	Övriga internat. inst.
N	485	65	73	54	25	50	32	23	28	22	4	12	61	9	7	11	9
SU-Hum-Språk	14	4	1	1	1	0	0	0	0	2	0	0	2	0	1	2	0
SU-Sam-BUV	13	7	2	0	0	3	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0
SU-Sam-Ped	31	25	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	1	1	0	2	0
SU-Sam-Utb-Öv	19	10	1	0	0	2	2	0	0	0	2	0	0	0	0	1	1
SU-Sam-Öv	20	3	2	6	0	2	0	0	0	1	1	0	1	1	1	0	2
SU-Nat	4	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
GU-HumKonst	12	0	7	0	1	0	0	0	0	0	0	0	4	0	0	0	0
GU-Sam	8	0	7	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
GU-Utb-PKL-LINCS	15	0	6	0	0	0	0	0	0	3	0	1	3	1	1	0	0
GU-Utb-PSP-FUR	12	0	11	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
G-Utb-Öv	30	1	20	0	0	0	2	0	0	0	0	0	6	0	0	0	1
UU-Hum	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
UU-Sam	18	4	1	8	0	0	0	1	0	0	0	0	0	2	0	1	1
UU-TekNatMed	4	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	1	0	0	1	0
UU-Utb-Did	9	0	0	7	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0
UU-Utb-SEC	28	6	0	18	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	2	0
LU-Hum	4	0	1	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
LU-Sam	20	0	1	1	11	1	2	0	1	1	0	0	1	0	0	1	0
LiU-Fil-IBL	6	0	0	0	0	4	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0
LiU-Fil-Öv	25	1	1	0	0	18	0	2	0	1	0	0	1	0	1	0	0
LiU-TekNat	8	0	0	0	0	7	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
LiU-Utb-IBL	11	0	0	0	0	9	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0
UmU-HumSam	13	0	2	1	0	0	4	0	1	0	0	0	2	0	0	0	3
UmU-Sam-TUV	11	0	0	3	1	0	5	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0
UmU-Nat	9	0	1	0	0	0	7	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0
Tekniska högskolor	17	2	0	1	1	0	0	1	0	9	0	1	2	0	0	0	0
Vårdlärosäte	4	0	1	0	0	0	1	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0
Institut	5	0	0	0	0	1	2	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0
ÖrU	28	0	1	3	2	2	0	16	1	0	0	0	2	1	0	0	0
LnU	21	0	0	0	2	0	0	0	15	3	0	1	0	0	0	0	0
Övr. mindre univ	8	0	0	1	0	0	4	0	2	0	0	1	0	0	0	0	0
MaH	12	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	6	0	1	3	0	0
Övr. högskolor	45	0	5	1	3	1	3	0	2	1	0	1	28	0	0	0	0

Områdesindelning för utbildningsvetenskap

Internt (och i samband med utlysningar) har vid UVK en indelning i åtta områden tillämpats, en klassificering som vi funnit användbar och använt som en utgångspunkt för en analys av samtliga beviljade externfinansierade bidrag. Dessa åtta kategorier är emellertid inte exkluderande. Det går lätt att tänka sig att projekt kan klassas som både didaktik och individens lärande, eller som såväl effektstudier som utbildningssystem. För att råda bot på detta har vi låtit de åtta områdena fungera som åtta olika dikotoma variabler. Totalt har 45 procent av bidragen klassificerats i mer än en kategori. De största överlappningarna finner vi mellan individens lärande och didaktik (33 projekt), mellan effektstudier och utbildningssystem (18 projekt), mellan utbildningshistoria och utbildningssystem (15 projekt) samt mellan utbildningshistoria och värdefrågor (15 projekt).

Tabell 24. UVKs åtta forskningsområden efter finansiär. Andel bidrag.

	n	Didaktik	Grupp-processer	Individens lärande	Utbildningshistoria	Utbildnings-system	Effekt-studier	Profes-sioner	Värde-frågor	Totalt
FAS	34	8,8	2,9	38,2	2,9	41,2	29,4	8,8	2,9	135,3
RJ	17	5,9	0,0	29,4	17,6	58,8	23,5	0,0	11,8	147,1
VR-HS	29	13,8	3,4	62,1	6,9	6,9	10,3	10,3	13,8	127,6
VR-MH	3	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0
VR-NT	2	50,0	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	150,0
VR-U	244	32,4	8,6	32,4	12,3	30,3	6,6	7,8	23,4	153,7
VR-Övrigt	16	25,0	6,3	50,0	0,0	25,0	0,0	12,5	6,3	125,0
Totalt	345	26,9	7,0	37,1	10,2	29,8	9,1	7,9	19,0	147,1

Totalt sett är de åtta områdena olika stora, se tabell 24.³² Individens lärande är störst och omfattar 37 procent av alla bidrag. Därefter följer utbildningssystem, 30 procent, didaktik, 27 procent, och värdefrågor, 19 procent. De övriga områdena är förhållandevis små. Det finns även en viss arbetsdelning mellan finansiärerna. UVK är överrepresenterade inom didaktik, grupprocesser, utbildningshistoria och värdefrågor. RJ och FAS beviljar i större utsträckning än Vetenskapsrådet ansökningar inom utbildningssystem.

³² Volymen medel följer samma struktur. Didaktik, utbildningshistoria och värdefrågor erhåller totalt sett något större andel volym medel än andel bidrag. Inom områdena grupprocesser, effektstudier och professioner är förhållandet mellan andel medelsvolym och andel bidrag det motsatta.

tem och effektstudier, men är underrepresenterade inom didaktik, värdefrågor och grupprocesser. Hos Vetenskapsrådets ämnesråd HS, MH och NT ligger tyngdpunkten på individens lärande. RJ är mest överrepresenterad inom utbildningshistoria.

Tabell 25 nedan kan läsas på två sätt. Dels ger den en bild av lärosätenas utbildningsvetenskapliga forskning. Dels visar den hur de åtta områdena är fördelade över landets forskningsmiljöer och lärosäten. Beträffande det första framträder några olika profiler för lärosätena. Göteborgs universitet karakteriseras av en stor bredd. Man är framträdande inom alla åtta områden och har en stor tyngd inom utbildningssystem, effektstudier och professioner (FUR) och grupprocesser och individens lärande (LinCS). Stockholms universitet uppvisar en nästan lika stor bredd som Göteborgs universitet, men här ligger tyngdpunkten – framför allt om volymen medel beaktas – något mer mot individens lärande (humaniora-språk) och didaktik (flera miljöer) än mot systemstudier. Uppsala universitet är inte lika brett som de två tidigare. Här saknas i stor utsträckning forskning om individens lärande, medan lärosätet är mycket starkt inom utbildningshistoria och utbildningssystem (SEC). Didaktik och värdefrågor är också styrkeområden (Institutionen för didaktik). Ser vi till volymen medel påminner Lunds universitet mest om Uppsala universitet. Styrkepunkter finns som i Uppsala inom utbildningshistoria, utbildningssystem och värdefrågor. Den stora skillnaden är att didaktik helt saknas i Lund. Linköpings universitet har i mångt och mycket en motsats profil jämfört med Uppsala universitet. I Linköping är områden som grupprocesser (övriga institutioner inom filosofisk fakultet), individens lärande (flera miljöer) och professioner (övriga institutioner inom filosofisk fakultet) starka, medan didaktik och utbildningshistoria är svagare. Umeå universitet framstår som starkt inom framför allt didaktik och utbildningssystem. Örebro har en tydlig tonvikt vid värdefrågor. Högskolorna erhåller medel framför allt inom didaktik och individens lärande.

Läst åt andra hållet visar tabellen att vissa områden är mycket koncentrerade. Inom grupprocesser svarar tre lärosäten (Stockholm, Göteborg och Linköping) för 63 procent av bidragen (och av medlen). Samma lärosäten svarar också för 55 procent av bidragen inom individens lärande (64 procent av medlen). Två lärosäten (Göteborg och Stockholm) har erhållit nästan hälften av alla bidrag (och av medlen) inom effektstudier och Göteborg bidrar tillsammans med Linköping till drygt hälften av bidragen (och medlen) för professioner. Inom utbildningshistoria utgör Uppsala universitet 40 procent (34 procent av medlen). Andra områden är mer spridda över lärosätena. Didaktik och värdefrågor förekommer inom alla större lärosäten och alla typer av lärosäten och når inte vid något enstaka lärosäte över 20 procent (med ett undantag: Stockholm når 23 procent av medlen inom didaktik). Utbildningssystem är också förhållandevis spritt, även om det finns en viss tendens till koncentration till de större lärosätena.

Tabell 25. UVKs åtta forskningsområden och forskningsmiljöer. Antal bidrag.

	Didaktik	Gruppprocesser	Individens lärande	Utbildningshistorik	Utbildningssystem	Effektstudier	Professioner	Värdefrågor	Totalt
SU-Hum-Språk	3		8		1		1	1	14
SU-Sam-BUV	1	3	4		4	1			13
SU-Sam-Ped	2	1	3	3	1		1	8	19
SU-Sam-Utb-Öv	5		8		2	1		1	17
SU-Sam-Öv	3		5	1	7	5		1	22
SU-Nat	3	1	1				1		6
Totalt	17	5	29	4	15	7	3	11	91
GU-HumKonst	2		4	5	2			6	19
GU-Sam	2		2			1	2	1	8
GU-Utb-PKL-LINCS	3	5	7				1		16
GU-Utb-PSP-FUR			5		10	7			22
GU-Utb-Öv	7		9	1	6		4	3	30
Totalt	14	5	27	6	18	8	7	10	95
UU-Hum			2	3	2		1	4	12
UU-Sam	4	2	4	2	7	1	2	2	24
UU-TekNatMed	3		1			1			5
UU-Utb-Did	7		1			1		1	10
UU-Utb-SEC				9	12			2	23
Totalt	14	2	8	14	21	3	3	9	74
LU-Hum			2	1	2			3	8
LU-Sam	1	2	5	4	6	1	1	3	23
Totalt	1	2	7	5	8	1	1	6	31
LiU-Fil-IBL		1	5				2		8
LiU-Fil-Öv	2	3	6	1	7	1	3	5	28
LiU-TekNat	3		1						4
LiU-Utb-IBL	2	1	3	1	3	1	2	1	14
Totalt	7	5	15	2	10	2	7	6	54
UmU-HumSam	3		2	1	4	2	1		13
UmU-Sam-TUV	4		3		3				10
UmU-Nat	3		1		2				6
Totalt	10	0	6	1	9	2	1	0	29

Tabell 25. forts.

	Didaktik	Gruppprocesser	Individens lärande	Utbildningshistoria	Utbildningssystem	Effektstudier	Professioner	Värdefrågor	Totalt
Tekniska högskolor	4	2	6	2	2	1		3	20
Vårdlärosäte	1	1	6		1	1			10
Institut			3		2	3			8
ÖrU	3	1	4		4	1		8	21
LnU	2	1	2	1	3	1	1	3	14
Övr. mindre univ	2		2		2		1	3	10
MaH	5		3		3	1			12
Övr. högskolor	11		9		4		3	6	33
Totalt	91	24	127	35	102	31	27	65	502

Tabell 26. UVKs åtta forskningsområden och forskningsmiljöer. Summa bidrag. Tkr.

	Didaktik	Gruppprocesser	Individens lärande	Utbildningshistoria	Utbildningssystem	Effektstudier	Professioner	Värdefrågor	Totalt
SU-Hum-Språk	19 956	61 921		13 200		2 638	2 638		100 353
SU-Sam-BUV	5 500	11 682	18 792	17 496	4 460				57 930
SU-Sam-Ped	7 352	2 760	9 209	12 972	3 000	3 000	37 434		75 727
SU-Sam-Utb-Öv	20 810		27 542	4 800	2 750			4 200	60 102
SU-Sam-Öv	6 898		19 412	4 860	25 194	10 760		1 830	68 954
SU-Nat	23 000	900	900			5 900			30 700
Totalt	83 516	15 342	137 776	17 832	63 690	17 970	11 538	46 102	393 766
GU-HumKonst	6 752		13 425	11 762	5 880			13 592	51 411
GU-Sam	4 360		1 850			3 588	5 760	3 588	19 146
GU-Utb-PKL-LINCS	11 840	15 504	44 167			3 030			74 541
GU-Utb-PSP-FUR			16 696	24 991	23 172				64 859
GU-Utb-Öv	25 455		35 430	4 320	24 180	7 839	15 540		112 764
Totalt	48 407	15 504	111 568	16 082	55 051	26 760	16 629	32 720	322 721

Tabell 26. forts.

	Didaktik	Gruppprocesser	Individens lärande	Utbildningshistoria	Utbildningssystem	Effektstudier	Professioner	Värdefrågor	Totalt
UU-Hum			1 296	6 933	3 613		1 680	9 647	23 169
UU-Sam	14 026	4 050	7 965	9 002	17 932	3 450	2 015	9 000	67 440
UU-TekNatMed	9 456		1 888			1 888			13 232
UU-Utb-Did	36 145		2 460			3 120		4 946	46 671
UU-Utb-SEC				34 073	44 138			10 480	88 691
Totalt	59 627	4 050	13 609	50 008	65 683	8 458	3 695	34 073	239 203
LU-Hum			17 898	30 100	6 531			38 264	92 793
LU-Sam	450	2 980	10 069	18 374	34 458	2 050	8 016	28 280	104 677
Totalt	450	2 980	27 967	48 474	40 989	2 050	8 016	66 544	197 470
LiU-Fil-IBL		2 850	10 500				5 010		18 360
LiU-Fil-Öv	1 015	7 791	18 621	2 349	22 177	1 360	9 560	14 954	77 827
LiU-TekNat	16 543		3 780						20 323
LiU-Utb-IBL	7 822	3 392	9 750	2 025	11 856	4 840	6 760	4 186	50 631
Totalt	25 380	14 033	42 651	4 374	34 033	6 200	21 330	19 140	167 141
UmU-HumSam	9 177		2 865	5 200	9 582	4 300	200		31 324
UmU-Sam-TUV	10 400		9 200		15 735				35 335
UmU-Nat	12 720		5 250		7 470				25 440
Totalt	32 297		17 315	5 200	32 787	4 300	200		92 099
Tekniska högskolor	10 672	7 228	18 544	3 660	4 612	3 260		6 360	54 336
Vårdlärosäte	6 020	4 000	16 567		6 105	1 787			34 479
Institut			3 178		4 535	9 869			17 582
ÖrU	8 280	5 469	18 960		13 737	5 612		29 611	81 670
LnU	7 440	1 902	11 961	3 400	7 404	5 680	744	15 651	54 182
Övr. mindre univ	6 705		3 440		8 388		450	10 718	29 701
MaH	26 230		16 005		15 367	4 050			61 652
Övr. högskolor	43 844		20 817		11 830		11 121	29 250	116 862
Totalt	358 868	70 508	460 359	149 030	364 211	95 996	73 723	290 169	1 862 864

Nyckelord för projekttitlar

För att ge en mer preciserad bild av den externfinansierade forskningen har en analys av projekttitlarna genomförts. Totalt har närmare 200 sökord urskilts. Sökorden har därefter aggregerats till ett trettiotal större enheter som i sin tur sammanställts i fyra övergripande kategorier:³³

- forskningstraditioner med inriktning mot undervisning och lärande,
- forskningstraditioner med inriktning mot utbildning och samhälle,
- undervisningsämnesområden,
- aktörer och utbildningsnivåer.

Tanken har varit att så väl som möjligt representera innehållet i titlarna. Flera genomgångar av titlarna har gjorts för att säkerställa att alla större forskningsområden som nämns motsvaras av sökord oavsett variationer i ordvalet.

Ett första steg i analysen av nyckelord är att se till frekvenserna. Vissa nyckelord är förhållandevis vanliga. Varianter av lärande återfinns i 28 procent av alla projekt, det vill säga i nästan vart tredje. Skola förekommer i drygt en av fem projekttitlar (22 procent) – högskola i knappa 10 procent och förskola och folkbildning i 4 respektive 3 procent. Hälsa och relaterade begrepp förekommer i ett av sex (17 procent). Samma omfattning når teknik, matematik och naturvetenskap tillsammans (naturvetenskap är vanligast följt av matematik och teknik), språk som grupp nämns i 12 procent, estetiska ämnen i 6 procent och samhällsrelaterade ämnen i 4 procent. Ytterligare en stor grupp är sociala kategorier som kön, etnicitet, social klass (nämns i den ordningen) som återfinns i 17 procent av titlarna. Bland aktörer och utbildningsnivåer nämns barn mest frekvent, 16 procent, vilket är närmare tre gånger vanligare än lärare, 6 procent. Ytterligare sex nyckelordsgrupper som förekommer i mer än 10 procent av titlarna är kunskap, didaktik, global, värdegrund, karriärer och bedömning.

---

³³ Se tabell 41 i appendix.

Tabell 27. 34 nyckelordsgrupper i projekttitlar.

Nyckelordsgrupp	Antal	Andel av alla nyckelord	Andel av alla titlar
1 lärande	98	9,9	28,4
2 skola	77	7,8	22,3
3 hälsa	58	5,9	16,8
4 NMT*	55	5,6	15,9
5 sociala kategorier*	55	5,6	15,9
6 barn	54	5,5	15,7
7 kunskap	46	4,6	13,3
8 didaktik	45	4,5	13,0
9 globa	43	4,3	12,5
10 språk	42	4,2	12,2
11 värdegrund	42	4,2	12,2
12 karriärer	41	4,1	11,9
13 bedömning	35	3,5	10,1
14 politik	34	3,4	9,9
15 arbetsliv	34	3,4	9,9
16 högskola	33	3,3	9,6
17 genus	27	2,7	7,8
18 ekonomi	25	2,5	7,2
19 profession	23	2,3	6,7
20 naturvet	22	2,2	6,4
21 etnicitet	21	2,1	6,1
22 lärare	20	2,0	5,8
23 praxisnära	19	1,9	5,5
24 kommunikation	19	1,9	5,5
25 teknik	19	1,9	5,5
26 estet	19	1,9	5,5
27 matematik	17	1,7	4,9
28 samhällsvet	13	1,3	3,8
29 förskola	13	1,3	3,8
30 ungdom	12	1,2	3,5
31 folkbildning	11	1,1	3,2
32 lärarutb	10	1,0	2,9
33 socialisation	9	0,9	2,6
34 socio eko	9	0,9	2,6
Totalt	990	100,0	

forskningstraditioner med inriktning mot undervisning och lärande

forskningstraditioner med inriktning mot utbildning och samhälle

undervisningsämnesområden

aktörer och utbildningsnivåer

* Avser sökord som utgör sammanslagningar av andra sökord i tabellen.

När nyckelorden sätts i relation till UVKs åtta övergripande områden framträder tydliga mönster, se tabell 28. I ett försök att förtydliga dessa mönster har nyckelorden sorterats efter hur under- och överrepresenterade de är i respektive område, och områdena har sorterats efter hur lika eller olika de är varandra. De mindre områdena intar mer extrema positioner i tabellen, vilket hänger samman med att de är mer precisa i sitt innehåll. Grupprocesser å ena sidan står här mot effektstudier, professioner och utbildningshistoria å den andra. Mellan dessa ytterligheter positionerar sig individens lärande och didaktik mot grupprocesser och utbildningssystem mot den andra polen.

Med hjälp av nyckelorden kan nu de olika områdena karakteriseras ytterligare. Grupprocesser är tydligt associerat med bidrag där ord som socialisation, teknik, ungdom, förskola, barn, kommunikation och praxisnära förekommer flitigt. Individens lärande hänger samman med hälsa, lärande och kommunikation och didaktik med didaktik, matematik och naturvetenskap. Värdefrågor är kopplade till värdegrundsfrågor som demokrati, samt till samhällskunskapsämnen och etnicitetsrelaterade ord som mångfald, multikultur och etnicitet. Bidrag inom kategorin utbildningssystem har ofta titlar där det förekommer begrepp refererande till socioekonomiska grupper, till ekonomiska termer som marknad och konkurrens, till olika aspekter av karriärer och livsbanor som övergångar från utbildning till arbetsliv samt till politiska begrepp och sådant som rör styrning och ledning. Vad gäller de sista två grupperna av nyckelord finns en tydlig överlappning med området effektstudier. Området effektstudier har också en överrepresentation av begrepp som är relaterade till bedömning. Professionsstudier utgör ett mycket tydligt avgränsat område där lärare, lärarutbildning, profession och arbetsliv är mycket överrepresenterade ord. Det utbildningshistoriska området, slutligen, kretsar ofta kring folkbildning, estetiska ämnen, högskola och kunskap.

En vidare analys av relationerna mellan sökord och forskningsområdena kan göras utifrån de fyra övergripande kategoriseringarna av begreppen. Uppdelningen i nyckelord relaterade till forskningstraditioner med inriktning mot undervisning och lärande å ena sidan och forskningstraditioner med inriktning mot utbildning och samhälle å den andra fungerar väl för att skilja ut forskningen. I princip samtliga nyckelordsgrupper som är relaterade till forskningstraditioner med inriktning mot undervisning och lärande (socialisation, kommunikation, praxisnära, hälsa, lärande och didaktik) är överrepresenterade inom områdena grupprocesser, individens lärande och didaktik. Samtidigt är nyckelordsgrupper som är kopplade till forskningstraditioner med inriktning mot utbildning och samhälle (värdegrund, etnicitet, genus, sociala grupper, politik, ekonomi, karriär, professi-

on, arbetsliv, global, kunskap) ofta överrepresenterade inom utbildningssystem, effektstudier, professioner och utbildningshistoria. Värdefrågor intar en mellanställning och över- och underrepresentationer fördelar sig över båda typerna av forskningstraditioner.

De andra nyckelordsgrupperna sprider sig mer tydligt över forskningsområdena. Ämnesmässigt är teknik markant förknippat med grupprocesser, matematik och naturvetenskap med didaktik, samt språk med individens lärande. Samhällskunskapsämnen är mest överrepresenterat inom värdefrågor samt didaktik. Estetiska ämnen är mycket starkt kopplat till utbildningshistoria. En viss logik kan skönjas vad gäller ämnenas fördelning. Språk uppfattas sannolikt som ett redskap för generellt lärande medan frågor om värdegrund och demokrati ses som centrala delar av samhällskunskaperna. Man kan nog också förstå associationerna mellan teknik och socialisation, grupprocesser och barn och ungdomar mot bakgrund av att det ligger nära till hands att knyta samman informationsteknik och medier med barn och med ungdomskulturer. Spridningen är ännu tydligare när det gäller utbildningssystemets olika nivåer och aktörer. Förskola samt barn och ungdomar är starkt kopplat till grupprocesser vid ena polen och folkbildning och högre utbildning är mycket överrepresenterat inom utbildningshistoria vid den andra polen. Den mest frekventa kategorin, skola, är också den som är mest spridd och minst tydligt kopplad till något specifikt område. Det finns en viss överrepresentation inom effektstudier och utbildningshistoria. Lära- re och lärarutbildning är synnerligen starkt länkade till professionsstudier.

Ett annat sätt att läsa tabellen är att ta fasta på de ljusare partierna. De uttrycker en klar underrepresentation. Det kan då noteras att utbildningshistoriska bidrag mycket sällan eller aldrig signalerar relationer till områden som förknippas med undervisning och lärande, eller barn och ungdomar, och att den andra extremen, grupprocesser, sällan är relaterade till högre utbildning, lärarutbildning och folkbildning. Dessutom kopplas dessa bidrag sällan samman med ämnesmässiga innehåll (förutom teknik och estetiska ämnen) eller med större samhälleliga områden som ekonomi, politik och globalisering. Det senare gäller även för individens lärande och didaktik. Beträffande sociala kategorier framträder tydliga skillnader. Inom utbildningshistoria fokuseras kön och framför allt klass, men inte etnicitet. Inom grupprocesser, individens lärande och didaktik lyser social klass helt med sin frånvaro medan kön och etnicitet varken är över- eller underrepresenterat. Slutligen kan noteras att effektstudier och professionsstudier sällan är kopplade till ämnesinnehåll.

Tabell 28. Nyckelord i projekttitlar per forskningsområde.

		Gruppprocesser	Individens lärande	Didaktik	Värdefrågor	Utbildningssystem	Effektstudier	Professioner	Utbildningshistoria
		76	403	301	212	343	113	106	102
socialisation	11	8,9	0,1	-0,5	0,4	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0
teknik	26	3,2	0,6	0,3	-0,7	-0,6	-1,0	-0,4	-0,4
ungdom	17	2,8	0,2	-0,4	-0,1	-0,1	0,7	-1,0	-1,0
förskola	21	2,1	-0,2	0,0	0,9	-0,8	-0,3	0,5	-0,2
barn	67	1,6	0,8	-0,4	-0,1	-0,4	-0,6	-0,3	-1,0
kommunikation	26	1,5	1,2	0,3	-0,7	-0,8	-1,0	-0,4	-1,0
praxisnära	28	1,3	0,0	0,4	-0,2	-0,3	-0,5	0,7	-1,0
hälsa	75	0,7	1,6	-0,3	-0,9	-0,7	0,0	-0,6	-1,0
lärande	152	0,4	1,1	0,1	-0,6	-0,5	-0,3	-0,7	-0,9
didaktik	69	-0,7	0,0	1,7	-0,4	-0,7	-0,8	-0,5	-0,1
matematik	28	-1,0	0,3	1,6	-0,4	-0,5	-1,0	-1,0	-0,4
naturvet	31	-1,0	0,2	1,5	-0,2	-0,7	-0,5	-0,5	-0,5
NMT	80	0,4	0,3	1,1	-0,4	-0,6	-0,8	-0,6	-0,4
värdegrund	63	0,0	-0,6	-0,4	2,2	-0,4	0,2	-0,5	0,5
samhällsvet	19	-1,0	-0,4	1,0	1,5	-0,7	-1,0	-1,0	0,7
etnicitet	32	-0,3	-0,1	0,0	1,2	-0,1	-0,1	-0,5	-1,0
kunskap	72	-0,1	-0,3	-0,1	1,1	-0,4	-1,0	0,7	1,0
språk	58	-1,0	0,8	0,5	-0,2	-0,6	-0,7	-0,5	-0,2
genus	42	0,0	-0,6	-0,3	0,7	0,4	0,0	0,1	0,5
skola	118	-0,3	-0,2	-0,3	0,3	0,2	0,6	-0,3	0,5
sociala	88	-0,3	-0,5	-0,4	0,5	0,5	0,8	-0,5	0,1
globa	64	-1,0	-0,4	-0,5	0,2	0,7	-0,1	0,2	0,8
politik	51	-1,0	-0,9	-0,8	0,7	1,2	0,1	0,8	0,3
socio eko	14	-1,0	-1,0	-1,0	-0,4	2,1	0,0	0,1	1,3
bedömning	57	-1,0	-0,3	0,8	-0,6	0,2	1,1	-0,7	-0,4
karriärer	67	-1,0	-0,8	-0,9	-0,5	1,5	2,3	-1,0	1,2
ekonomi	41	-1,0	-0,8	-0,9	-0,2	1,6	2,6	-1,0	-0,2
arbetsliv	56	0,2	-0,8	-0,8	-0,3	0,5	0,6	2,6	1,0
lärare	30	-1,0	-0,9	0,8	-1,0	0,0	0,0	4,2	-0,5
lärarutbildning	17	-1,0	-0,5	0,0	-0,5	-0,1	0,7	4,5	-1,0
profession	38	0,1	-0,8	-0,4	-0,8	-0,1	0,2	6,4	-0,6
högskola	48	-1,0	-0,1	-0,3	0,0	0,7	-0,7	-0,3	1,0
estet	32	1,0	0,2	0,0	0,0	-0,2	-1,0	-1,0	1,5
folkbildning	18	-1,0	-0,3	-1,0	0,7	0,9	-0,2	-1,0	1,7

forskningstraditioner med inriktning mot undervisning och lärande

forskningstraditioner med inriktning mot utbildning och samhälle

undervisningsämnesområden

aktörer och utbildningsnivåer

Färgkodningen i tabellen återspeglar värdenas grad av över- (mörk) respektive underrepresenterade (ljus).

I en analys av hur nyckelorden fördelar sig över de olika forskningsmiljöerna bekräftas i mångt och mycket de stora linjerna som presenterats ovan. De miljöer som är starka inom områden som didaktik, gruppprocesser och individens lärande tenderar att ofta bedriva projekt där nyckelord som didaktik, undervisning, socialisering, kommunikation, utveckling eller dyslexi är vanliga. Miljöer med en tyngdpunkt inom områdena utbildningssystem, effektstudier och utbildningshistoria karakteriseras ofta med nyckelord associerade med ekonomi, politik, rekrytering, kunskap och sociala kategorier som kön, klass och etnicitet.

Det finns också finare nyanser. Inom forskningstraditioner med inriktning mot undervisning och lärande finner vi exempelvis en stor andel projekt med lärande i titeln vid Stockholms universitet, Göteborgs universitet och Linköpings universitet (55 av 98 projekt) och samma lärosäten är tillsammans med Örebro universitet starka inom området hälsa/ohälsa (33 av 58) medan didaktik framför allt är förknippat med Uppsala universitet och med högskolor (22 av 45). Betyg och bedömning är mest frekvent vid Göteborgs universitet (FUR) och Umeå universitet (Avdelningen för pedagogiska mätningar) – de två lärosätena svarar för mer än hälften av projekten inom kategorin (18 av 35).

Ämnesmässigt understryks återigen Stockholms universitets dominerande position inom språk (14 av 42) som är mer framträdande än teknik, naturvetenskap och matematik (14 mot 11). Vid övriga större lärosäten är förhållandet mellan språk och teknik, naturvetenskap och matematik det omvända. Stockholms universitet är ändå det lärosäte som har flest forskningsbidrag där teknik, naturvetenskap och matematik ingår i titeln. Tillsammans har Stockholms universitet, Göteborgs universitet och Linköpings universitet tilldelats mer än hälften av dessa bidrag (29 av 55). Helt klart är även att just språk och teknik, naturvetenskap och matematik är de mest centrala ämnesområdena. Samhällsvetenskapliga ämnen återfinns i 13 titlar och estetiska ämnen i 19. Det finns här inga tydliga mönster, möjligen en viss koncentration av bidrag kring estetiska ämnen till Stockholms universitet och Göteborgs universitet (9 av 19).

För forskningstraditioner med inriktning mot utbildning och samhälle är bilden mer diversifierad och forskningen mer koncentrerad till vissa miljöer. Värdegrundsfrågor och demokrati dominerar i projekttitlar från Örebro universitet (10 av 42). Uppsala universitet i allmänhet och den samhällsvetenskapliga fakulteten i synnerhet har många bidrag inom området politik, ledning och styrning (totalt 10 av 34). Göteborgs universitet är starka inom arbetsliv (8 av 34) och inom den närbesläktade kategorin professioner (7 av 23). Även vad gäller bidrag relaterade till frågor om kunskap och kunskapsproduktion har Göteborgs universitet (och LinCS) flest träffar (12 av 46). Området är också frekvent vid Stockholms universitet och Lunds universitet (8 respektive 7). Uppsala universitet och Stockholms universitet har flest

bidrag kring globalisering, internationalisering och internationella komparationer (10 respektive 9 av 43).

Projekttitlar där sociala kategorier som kön, social klass och etnicitet förekommer är vanliga vid Stockholms universitet (17 av 55), Göteborgs universitet och Uppsala universitet (10 vardera). På en mer differentierad nivå har Stockholm nästan lika många titlar som berör etnicitet och mångkultur som antalet titlar som har att göra med kön, genus, maskulinitet och jämställdhet, medan den senare kategorin är klart dominant vid de andra två större lärosätena. En relaterad kategori har benämnts karriär, där titlar som implicerar sådant som övergångar mellan olika utbildningsnivåer, mellan utbildning och arbetsliv jämte livsbanor i allmänhet ryms. Här framträder samma tre lärosäten som ovan som starka, även om denna forskning framstår som mer fokuserad till ett fåtal forskningsmiljöer (övrig samhällsvetenskap vid Stockholms universitet, SEC vid Uppsala universitet och FUR vid Göteborgs universitet).

Ytterligare en aspekt av titlarna som beaktats är vilka undersökningsobjekt som angivits. Två kategorier har särskilts, dels aktörer som barn, ungdomar, vuxna, studenter och lärare, dels nivåer i utbildningssystemet som förskola, skola, högskola, lärarutbildning och vuxenutbildning/folkbildning. Det är till att börja med påtagligt att det stora flertalet av bidragen rör det organiserade offentliga utbildningssystemet. Av de 345 projekttitlarna framgår i ungefär fyra av fem fall att det är frågan om studier av förskola, skola, högskola, etc. I resterande fall är det vanligen inte klart vilka områden som avses. I ungefär ett fall av tio utforskas andra områden än det offentliga utbildningssystemet. Beträffande aktörer är det betydligt vanligare att nämna barn än ungdomar i titlar. Det finns en viss koncentration av omnämnande av barn vid Stockholms universitet (11 av 53), framför allt vid övriga utbildningsvetenskapligt orienterade institutioner (5), Örebro universitet (8), samt samhällsvetenskapliga institutioner inom Uppsala universitet (5). Ungdomar figurerar främst i titlar vid de nyare universiteten (6 av 12). Lärare som aktörer nämns i störst utsträckning i projekttitlar vid Göteborgs universitet (6 av 20) och Uppsala universitet (5).

Beträffande nivåer och delar av utbildningssystemet nämns förskola i betydligt mindre utsträckning än barn (13 mot 53), så sällan att det är svårt att tala om en koncentration till vissa lärosäten och miljöer (Linköpings universitet har flest förekomster, 4, följda av Göteborgs universitet, 3, och högskolor, 3). Skola är en betydligt mer frekvent term (77 träffar), dessutom spridd över samtliga lärosäten och miljöer, dock med en viss koncentration till Stockholms universitet (19), Uppsala universitet (13), Göteborgs universitet och nyare universitet (11 vardera). Högskoleutbildning är desto mer koncentrerad – av de 33 förekomsterna återfinns 11 vid Uppsala universitet (varav 7 inom SEC). Övriga kategorier är små, lärarutbildning nämns i 10 fall (3 vid Stockholms universitet och 3 vid Linköpings universitet), och folkbildning och vuxenutbildning figurerar i 11 titlar, varav 4 vid Linköpings universitet.

Tabell 29. Nyckelord rörande forskningstraditioner inriktande mot lärande och individ samt ämnesområden i projekttitlar per forskningsmiljö.

	Didaktik	Lärande	Praxisnära	Kommunikation	Hälsa	Bedömning	Teknik	Naturvetenskap	Matematik	TNM – tot.	Språk	Samhällsvetenskap	Estetiska ämnen
SU-Hum-Språk	1	6			1						7		
SU-Sam-BUV		3	1				1		1	2	1		2
SU-Sam-Ped		3		1	1		1	2	1	4	2	3	
SU-Sam-Utb-Öv	2	6	2	1	4	1	1	2	1	4	3		
SU-Sam-Öv	1	2		1	3	3					1		3
SU-Nat	2	1		1		1		1		1			
Totalt	6	21	3	4	9	5	3	5	3	11	14	3	5
GU-HumKonst		3	1	1			1		1	2		1	2
GU-Sam		2			2	1					1		
GU-Utb-PKL-LINCS		6	1	1		1	4	1		5			1
GU-Utb-PSP-FUR	2	5			5	5					1		
GU-Utb-Öv	3	6	1	1	1	3		1		1	2		1
Totalt	5	22	3	3	8	10	5	2	1	8	4	1	4
UU-Hum	1	1		1				1		1	2	1	1
UU-Sam	4	2	1	2	3	2						2	
UU-TekNatMed	1	1			1	1		3		3			
UU-Utb-Did	4	4	1			2		2		2	2		
UU-Utb-SEC	4		1			1		1		1	1		2
Totalt	14	8	3	3	4	6	0	7	0	7	5	3	3
LU-Hum		2		1	2						1		
LU-Sam	1	6	2	1	1						1		
Totalt	1	8	2	2	3	0	0	0	0	0	2	0	0
LiU-Fil-IBL		3			6		1		3	4			
LiU-Fil-Öv	3	4	3	1	1		2			2	3	1	
LiU-TekNat		2		1				2	1	3			
LiU-Utb-IBL	1	3			3				1	1			
Totalt	4	12	3	2	10	0	3	2	5	10	3	1	0
UmU-HumSam	4	2	1		2		1				2	1	1
UmU-Sam-TUV						5	1	2	2	3	2	1	
UmU-Nat		1		1	1	3			2	2			
Totalt	4	3	1	1	3	8	2	2	4	5	4	2	1

Tabell 29. forts.

	Didaktik	Lärande	Praxisnära	Kommunikation	Hälsa	Bedömning	Teknik	Naturvetenskap	Matematik	TNM – tot.	Språk	Samhällsvetenskap	Estetiska ämnen
Tekniska högskolor		5	1	2	1	1	3		1	4	2		2
Vårdlärosäte		4			5	1	1			1	1		
Institut		2			2	1		1		1			
ÖrU	1	3	3	1	6						3		
LnU	1				1	1			1	1	1		1
Övr. mindre univ	1	1			1		2			2	1	1	
Totalt	3	4	3	1	8	1	2	0	1	3	5	1	1
MaH	3	2				1		1		1	1		1
Övr. högskolor	5	7		1	5	1		2	2	3	1	2	2
Totalt	8	9	0	1	5	2	0	3	2	4	2	2	3
Totalt	45	98	19	19	57	35	19	22	16	53	42	13	19

Tabell 30. Nyckelord rörande forskningstraditioner inriktande mot utbildning och samhälle i projekttitlar per forskningsmiljö.

	Värdegrund	Politik	Ekonomi	Arbetsliv	Profession	Global	Kunskap	Genus	Etnicitet	Sociala kat. tot.	Karriärer
SU-Hum-Språk							2		1	2	
SU-Sam-BUV			2			1	1	1	2	4	2
SU-Sam-Ped	4	1		1		2	5	4	2	5	
SU-Sam-Utb-Öv	2				1	2		1		1	
SU-Sam-Öv	1	1	4	1		4		1	1	5	9
SU-Nat					1						
Totalt	7	2	6	2	2	9	8	7	6	17	11
GU-HumKonst	4					1	4	2	2	3	
GU-Sam	1	2		1	1						
GU-Utb-PKL-LINCS				2	1		6				
GU-Utb-PSP-FUR			1	3	2	2		2		4	5
GU-Utb-Öv	1	3		2	3	4	2	3		3	2
Totalt	6	5	1	8	7	7	12	7	2	10	7
UU-Hum	1	2		1	1	2	3	1		1	
UU-Sam	2	6	2	2	2	2		1	2	5	
UU-TekNatMed	1						1	1		1	
UU-Utb-Did	2					2					
UU-Utb-SEC	1	2	3	1		4	1	2		3	6
Totalt	7	10	5	4	3	10	5	5	2	10	6
LU-Hum						2	2				2
LU-Sam	1	1	2	5	1	1	5	1		2	2
Totalt	1	1	2	5	1	3	7	1	0	2	4
LiU-Fil-IBL				2	2						
LiU-Fil-Öv	2	3	2	2	1	4	2	3	3	5	2
LiU-TekNat											1
LiU-Utb-IBL	1	2		1	1						2
Totalt	3	5	2	5	4	4	2	3	3	5	5

Tabell 30. forts.

	Värdegrund	Politik	Ekonomi	Arbetsliv	Profession	Global	Kunskap	Genus	Etnicitet	Sociala kat. tot.	Karriärer
UmU-HumSam		2	2	1		2		2		2	1
UmU-Sam-TUV			1	1		1					2
UmU-Nat		1									
Totalt	0	3	3	2	0	3	0	2	0	2	3
Tekniska högskolor	1		2	1	1		3		1		2
Vårdlärosäte	1										
Institut	2	3	1	1		2					2
ÖrU	10	2				1	1		2	2	
LnU	2	2	2	1	1	1	1		1	2	1
Övr. mindre univ		1		2	1	2	1	2	1	3	
Totalt	12	5	2	3	2	4	3	2	4	7	1
MaH						1			1		
Övr. högskolor	2		1	3	3		6		2	2	
Totalt	2	0	1	3	3	1	6	0	3	2	0
Totalt	42	34	25	34	23	43	46	27	21	53	39

Tabell 31. Nyckelord rörande forskningsobjekt i projekttitlar per forskningsmiljö.

	Barn	Ungdom	Lärare	Förskola	Skola	Högskola	Läroutbildning	Folkbildning/ vuxenutbildning
SU-Hum-Språk	1				2	3		
SU-Sam-BUV	1	1			5			
SU-Sam-Ped	1	1	1	2	3	2	3	
SU-Sam-Utb-Öv	5			1	3			
SU-Sam-Öv	3				5			
SU-Nat			1		1			
Totalt	11	2	2	3	19	5	3	0
GU-HumKonst		1			2	1	1	
GU-Sam	1	1	1		2		1	
GU-Utb-PKL-LINCS	2							
GU-Utb-PSP-FUR	2		2		3	3		
GU-Utb-Öv	2		3	1	4	1		1
Totalt	7	2	6	1	11	5	2	1
UU-Hum				1	2	2		1
UU-Sam	5		2		4	2		
UU-TekNatMed			1	2				
UU-Utb-Did	1		1					
UU-Utb-SEC			1		5	7		
Totalt	6	0	5	1	13	11	0	1
LU-Hum	1							
LU-Sam	1				1	2		1
Totalt	2	0	0	0	1	2	0	1
LiU-Fil-IBL	4				2			
LiU-Fil-Öv	3		1	3	4	1	2	2
LiU-TekNat					1	1		
LiU-Utb-IBL			1	1	1		1	2
Totalt	7	0	2	4	8	2	3	4
UmU-HumSam					3	2	1	
UmU-Sam-TUV	1				1			
UmU-Nat								
Totalt	1	0	0	0	4	2	1	0

Tabell 3I. forts.

Tekniska högskolor	1	1	1		1	2		1
Vårdlärosäte	1	1						1
Institut	3			1	1		1	
ÖrU	8	2			5			2
LnU	1	2			4	1		
Övr. mindre univ		2	1		2			
Totalt	9	6	1	0	11	1	0	2
MaH	3			1	1	1		
Övr. högskolor	3		3	2	7	2		
Totalt	6	0	3	3	8	3	0	0
Totalt	53	12	20	13	77	33	10	11

EN MER FULLSTÄNDIG ÖVERSIKT

Vid sidan av den externfinansierade utbildningsvetenskapliga forskningen finns anslagsfinansierad sådan. Att skapa en lika systematisk bild av denna som av den externfinansierade är omöjligt inom ramarna för den här kartläggningen. Det finns ingen systematisk redovisning av den anslagsfinansierade forskningen vid lärosätena att utgå från. De underlag som står till buds, underlaget för examensrättsprövningarna till lärarexamina och lärosätenas egna inventeringar av utbildningsvetenskaplig forskning, kan inte fylla denna lucka. Examensrättsprövningsmaterialet tar endast upp den forskning som de ansvariga för lärosätets lärarutbildningar lyfter fram som relevant för lärarutbildningen, vilket ofta visar sig vara långtifrån all utbildningsvetenskaplig forskning. Lärosätenas egna inventeringar varierar mycket i ambitionsnivå, definitioner och tillvägagångssätt. Hur de olika materialen förhåller sig till varandra i detalj framgår av bilaga 2.

Forskningsmiljöer inom svensk utbildningsvetenskap

För att optimera sannolikheten att få med all utbildningsvetenskaplig forskning har vi lagt samman alla tre källorna och därmed skapat en övergripande databas över utbildningsvetenskaplig forskning. Totalt har 290 miljöer³⁴ identifierats vid 31 lärosäten och 4 forskningsinstitut, se tabell 32. Bland lärosätena återfinns alla större universitet, alla nya universitet, samtliga högskolor och många fackhögskolor, däribland de tre tekniska universiteten. Däremot finns endast två av de konstnärliga högskolorna representerade och bland vårdhögskolorna är endast en med. Antalet miljöer per lärosäte är delvis relaterat till hur lärosätena organiserar sin forskning. Lärosäten med många och små institutioner får fler träffar eftersom forskningen ofta delas upp institutionsvis. Till viss del kompenseras detta av att lärosäten med stora institutioner tenderar att skapa avdelningar och tydliga forskningsgrupper, vilka särredovisas i underlagen. Exempelvis rymmer de tre pedagogiska och didaktiska institutionerna inom den utbildningsvetenskapliga fakulteten vid Göteborgs universitet ett flertal forskargrupper vardera.

³⁴ Med miljöer avses här många olika former av grupperingar och organisatoriska konstellationer som forskningsgrupper, forskningsområden, institutioner, centra och lärosätesövergripande samarbeten.

Tabell 32. Lärosäten med utbildningsvetenskaplig forskning, antal miljöer.

Lärosäte/forskningsinstitut	Antal miljöer	Andel miljöer
Blekinge tekniska högskola (BTH)	1	0,3
Chalmers tekniska högskola (CTH)	3	1
Ersta Sköndal högskola (ESH)	1	0,3
Gymnastik- och idrottshögskolan (GIH)	1	0,3
Göteborgs universitet (GU)	23	7,9
Handelshögskolan i Stockholm (HHS)	2	0,7
Högskolan Dalarna (Hda)	4	1,4
Högskolan i Borås (HB)	6	2,1
Högskolan i Gävle (HiG)	2	0,7
Högskolan i Halmstad (HH)	1	0,3
Högskolan i Jönköping (HJ)	5	1,7
Högskolan i Skövde (HS)	2	0,7
Högskolan Kristianstad (Hkr)	9	3,1
Högskolan Väst (HV)	1	0,3
Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering (IFAU)	1	0,3
Institutet för framtidsstudier (IFF)	1	0,3
Karlstads universitet (KaU)	7	2,4
Karolinska institutet (KI)	4	1,4
Konstfack (KF)	1	0,3
Kungliga musikhögskolan (KMH)	3	1
Kungliga tekniska högskolan (KTH)	1	0,3
Kungliga vetenskapsakademien (KVA)	1	0,3
Linköpings universitet (LiU)	18	6,2
Linnéuniversitetet (LnU)	23	7,9
Luleå tekniska universitet (LTU)	6	2,1
Lunds universitet (LU)	19	6,6
Malmö högskola (MaH)	7	2,4
Mittuniversitetet (MU)	4	1,4
Mälardalens högskola (MdH)	10	3,4
Stockholm Environment Institut (SEI)	1	0,3
Stockholms universitet (SU)	39	13,4
Södertörns högskola (SU)	9	3,1
Umeå universitet (UmU)	25	8,6
Uppsala universitet (UU)	40	13,8
Örebro universitet (ÖrU)	9	3,1
Total	290	100

Ett första resultat är en skillnad mellan olika typer av lärosäten med avseende på hur väl man är företrädd i de olika materialen (tabell 33). De äldre universiteten har en stor representation av miljöer med externfinansierad forskning (50 procent) och som lyfts fram i de egna inventeringarna (59 procent), men en lägre andel miljöer som nämns i examensrättsansökningarna (40 procent), medan högskolorna och de nyare universiteten visar upp en motsatt profil, det vill säga liten andel miljöer med externfinansierad forskning (28 respektive 24 procent) och höga andelar som omnämns i de egna inventeringarna (44 respektive 56 procent) och i examensrättsunderlaget (54 respektive 51 procent). Fackhögskolorna har en än mer extrem profil än de stora universiteten (65 procent extern forskning, 35 procent nämns i inventeringar och 15 procent i examensrättsunderlagen).

Tabell 33. Sammanställning av typer av lärosäten och antalet miljöer som ingår i examensrättsprövningsunderlag, nämns i lärosätenas inventeringar, samt erhållna externa medel.

	Examensrättsansökan		Inventering		Externa bidrag		tot.
	n	%	n	%	n	%	
Äldre universitet	65	39,6	96	58,5	82	50,0	164
Yngre universitet	23	53,5	19	44,2	12	27,9	43
Fackhögskolor	3	15,0	7	35,0	13	65,0	20
Högskolor	30	50,8	33	55,9	14	23,7	59
Forskningsinstitutet, etc.	0	0,0	0	0,0	4	100,0	4
Totalt	121	41,7	155	53,4	125	43,1	290

På en mer detaljerad nivå framträder ytterligare diskrepanser (tabell 34). Det finns en tendens till att lärosätena i sina inventeringar och framför allt i sina underlag för examensrättsprövningen koncentrerar sig till de miljöer som finns inom ämnen som pedagogik, didaktik, ämnesdidaktik, specialpedagogik. Mest påfallande är Göteborgs universitet där såväl till den UVK insända inventeringen som examensrättsansökningarna till HSV enbart lyfter fram institutionerna inom den utbildningsvetenskapliga fakulteten, samtidigt som andra data visar att åtskillig externfinansierad utbildningsvetenskaplig forskning existerar inom humaniora och samhällsvetenskap i Göteborg. Detta kan kontrasteras mot Umeå universitet och Linköpings universitet som har en jämn fördelning över de tre källorna. Uppsala universitet utmärker sig genom stora skillnader mellan de olika källorna: inventeringen lyfter fram ett stort antal miljöer, totalt 37 stycken, medan examensrättsunderlaget endast pekar ut 6 miljöer.

Tabell 34 Sammanställning av stora miljöer, antalet miljöer som ingår i examensrättsprövningsunderlag, nämns i lärosätenas inventeringar, samt erhållna externa medel.

	Examensrätts- ansökan	Inventering	Externa bidrag	Antal externa bidrag totalt
SU-Hum-Språk	3	5	6	10
SU-Sam-BUV	1	1	1	8
SU-Sam-Ped	10	1	1	15
SU-Sam-Utb-Öv	4	2	2	12
SU-Sam-Öv	0	6	9	15
SU-Nat	5	2	2	4
GU-HumKonst	0	0	5	10
GU-Sam	0	0	4	6
GU-Utb-PKL-LINCS	1	1	1	11
GU-Utb-PSP-FUR	1	1	0	15
GU-Utb-Öv	7	6	4	19
UU-Hum	0	16	6	6
UU-Sam	2	11	7	19
UU-TekNatMed	0	7	2	4
UU-Utb-Did	2	2	1	8
UU-Utb-SEC	2	1	1	13
LU-Hum	3	7	4	6
LU-Sam	0	4	8	14
LiU-Fil-IBL	0	0	0	7
LiU-Fil-Öv	3	4	3	19
LiU-TekNat	1	4	2	3
LiU-Utb-IBL	5	1	1	11
UmU-HumSam	10	9	8	10
UmU-Sam-TUV	3	3	2	7
UmU-Nat	2	2	2	3
Tekniska högskolor	3	7	10	12
Vårdlärosäte	0	0	6	8
Institut	0	0	4	6
ÖrU	0	7	3	18
LnU	18	6	4	10
Övr. mindre univ	5	6	5	7
MaH	4	2	1	7
Övr. högskolor	26	31	10	22
Totalt	121	155	125	345

Forskningens inriktning

På motsvarande sätt som för analysen av nyckelord i projekttitlar har vi gjort en analys av förekomster av nyckelord på de 290 miljöernas webbsidor. Antalet nyckelord är dock något mindre eftersom sökningen skett manuellt, varje webbsida har granskats för sig på jakt efter ett på förhand bestämt antal nyckelord. De valda nyckelorden är dock tänkta att svara mot de nyckelord som vaskats fram ur projekttitlarna.

Nyckelorden kan delas upp i fyra kategorier, aktörer, utbildningsnivåer, forskningsprofil och undervisningsämnen, se tabell 35. Det finns vissa tyngdpunkter i den forskning som bedrivs. Vad gäller ämnen är matematik, naturvetenskap och teknik vanligt förekommande, följda av språk och därefter övriga humaniora och samhällsvetenskap samt färdighetsämnen. Didaktik och lärande dominerar stort bland forskningsprofilerna. Genus nämns något mer ofta än etnicitet. I fråga om aktörer är spridningen ganska jämn, även om barn, lärare och vuxna förekommer mer frekvent än ungdomar och elever. Skola är så vanligt att vi inte valt att ta med det. Bland de övriga nivåerna i utbildningssystemet nämns högskola mest frekvent följt av förskola och gymnasium.

Tabell 35. Nyckelords förekomster på forskningsmiljöernas hemsidor.

Typ av nyckelord	Nyckelord	Antal	Andel
Aktörer	Barn	61	4,4
	Elever	39	2,8
	Ungdomar	43	3,1
	Lärare	59	4,3
	Vuxna	60	4,3
Utbildningsnivå	Förskola	48	3,5
	Gymnasium	29	2,1
	Högskola	101	7,3
Forskningsprofiler	Didaktik	125	9,0
	Lärande	193	14,0
	Praxisnära	30	2,2
	Specialpedagogik	21	1,5
	Kommunikation/media	48	3,5
	Värdegrund	40	2,9
	Resultat/prov	49	3,5
	Profession	37	2,7
	Genus	50	3,6
	Etnicitet/mångkulturalitet	44	3,2
	Internationalisering/globalisering	38	2,7
	Tvårvetenskaplig	45	3,3
	Utbildningshistoria	22	1,6

Tabell 35. forts.

Typ av nyckelord	Nyckelord	Antal	Andel
Undervisningsämne	Matematik, naturvetenskap, teknik (MNT)	104	7,5
	Humaniora, samhällsvetenskap (HS)	35	2,5
	Språk	43	3,1
	Färdighetsämnena	19	1,4
	Totalt	1 383	100,0

Tabell 36 och tabell 37 redovisar nyckelords förekomster på forskningsmiljöernas hemsidor, i tabellerna fördelade på de fyra kategorierna aktörer, nivåer, undervisningsämne och forskningsprofiler och uppdelade på typ av lärosäte. Tabellerna ger en överskådlig bild av vilken typ av forskning som man vid lärosätena valt att presentera. Ett tydligt mönster är att de stora universiteten beskriver en stor bredd i sin forskning. Exempelvis framgår att Stockholms universitet bedriver forskning som spänner över samtliga de nyckelord som använts vid genomsökningen av det material som fanns tillgängligt på webben. De områden där de större universiteten är överrepresenterade är framför allt resultat/prov, etnicitet, genus, färdighetsämnena och utbildningshistoria, medan specialpedagogik, profession och tvärvetenskap är underrepresenterade. För högskolorna är mönstret i stort sett det omvända. Fackhögskolornas forskning framstår som mest nischad, här finns luckor för flera sökord.

Nyckelordens förekomst vid enskilda lärosäten bekräftar i stort de funna resultaten för den externfinansierade forskningen. Språk, kommunikation och etnicitet är frekvent vid Stockholms universitet, utbildningshistoria och högskola är knutet till Uppsala universitet och profession och högskola är förknippade med Linnéuniversitetet. Resultat och prov är mest förekommande vid Göteborgs universitet och Umeå universitet. Av tabellerna framgår även att de vanligast förekommande nyckelorden didaktik, MNT (matematik, naturkunskap, teknik), samt lärande framhålls av nästan samtliga lärosäten, medan mindre frekventa nyckelord som tvärvetenskap helt saknas vid ett sort lärosäte som Göteborgs universitet och är svagt representerat även vid universiteten i Uppsala och Linköping.

Tabell 36. Nyckelords förekomster på forskningsmiljöernas hemsidor. Aktörer, nivåer och undervisningsämnen. Efter lärosäte och typ av lärosäte.

		Barn	Elever	Ungdomar	Lärare	Vuxna	Förskola	Gymnasium	Högskola	MNT	HS	Språk	Färdighetsämnen
	1395	61	39	43	59	60	48	29	101	104	35	43	19
SU	14,8	19,7	20,5	14,0	11,9	20,0	10,4	6,9	9,9	10,6	14,3	23,3	15,8
GU	9,0	8,2	2,6	9,3	5,1	6,7	8,3	10,3	5,9	11,5	20,0	11,6	21,1
UU	10,8	13,1	15,4	14,0	11,9	10,0	10,4	3,4	15,8	6,7	5,7	18,6	10,5
LiU	4,7	1,6	2,6	2,3	5,1	5,0	8,3	6,9	5,9	6,7			
LU	3,1			4,7		3,3			3,0	2,9	2,9	2,3	5,3
UmU	8,5	3,3	12,8	7,0	8,5	3,3	4,2	17,2	8,9	9,6	8,6	2,3	10,5
ÖrU	4,3				6,8	6,7	6,3	10,3	1,0		2,9	7,0	10,5
LnU	10,2	11,5	5,1	9,3	11,9	15,0	6,3	10,3	18,8	2,9	20,0	7,0	15,8
KAU	3,4	4,9	7,7	7,0	5,1		4,2	6,9	1,0	3,8	5,7	2,3	
MU	0,7		5,1			1,7				1,0			
CTH	0,7								2,0	1,0		2,3	
KTH	0,1									1,0			
LTU	1,0				1,7					2,9	2,9	2,3	
KI	0,6	1,6			3,4	1,7	2,1		1,0				
KF	0,1												5,3
HHS	0,2	1,6					2,1						
ESH	0,2					1,7			1,0				
HB	2,2	4,9		4,7	3,4		10,4		2,0	1,9		4,7	5,3
HDa	1,3		2,6		1,7				1,0	1,0		4,7	
HH	0,5								1,0	1,9			
HiG	1,7	1,6			1,7		4,2		2,0	4,8			
HJ	4,4	6,6	10,3	4,7	3,4		8,3	13,8	2,0	3,8			
HKr	5,3	6,6	5,1	4,7	10,2	10,0	6,3	6,9	5,9	5,8			
HS	1,6	1,6	2,6	2,3	1,7	1,7	2,1	3,4	2,0	2,9		2,3	
HV	0,4					1,7			1,0				
MaH	4,6	8,2	2,6	9,3	1,7	5,0	6,3	3,4	3,0	6,7	11,4	4,7	
MdH	4,4	3,3	5,1	4,7	5,1	6,7			3,0	9,6	5,7	4,7	
SH	0,9								3,0	1,0			
KVA	0,2	1,6		2,3									
Äldre universitet	50,9	45,9	53,8	51,2	42,4	48,3	41,7	44,8	49,5	48,1	51,4	58,1	63,2
Yngre universitet	18,6	16,4	17,9	16,3	23,7	23,3	16,7	27,6	20,8	7,7	28,6	16,3	26,3
Fackhögskolor	2,7	3,3			5,1	1,7	4,2		3,0	4,8	2,9	4,7	5,3
Högskolor	27,6	32,8	28,2	30,2	28,8	26,7	37,5	27,6	26,7	39,4	17,1	20,9	5,3
Forskningsinstitut, etc.	0,2	1,6		2,3									

Tabell 37. Nyckelords förekomster på forskningsmiljöernas hemsidor. Forskningsprofiler. Efter lärosäte och typ av lärosäte.

		Didaktik	Lärande	Praxisnära	Specialpedagogik	Kommunikation/ media	Värdegrund	Resultat/prov	Profession	Genus	Etnicitet/ mångkulturalitet	Internationalisering/ globalisering	Tvärvetenskaplig	Utbildningshistoria
	1395	125	193	30	21	48	40	49	37	50	44	38	45	22
SU	14,8	8,8	16,6	16,7	14,3	29,2	15,0	18,4	8,1	14,0	22,7	10,5	11,1	18,2
GU	9,0	4,0	13,0	13,3	4,8	10,4	7,5	20,4	10,8	8,0	4,5	10,5		
UU	10,8	8,8	11,4				5,0	14,3	2,7	20,0	18,2	15,8	4,4	22,7
LiU	4,7	11,2	5,7	13,3	4,8		2,5		2,7	4,0	2,3		4,4	
LU	3,1	1,6	4,1			6,3	7,5		5,4		6,8	7,9	11,1	4,5
UmU	8,5	11,2	6,2	3,3	4,8	6,3	7,5	20,4	5,4	16,0	9,1	7,9	8,9	13,6
ÖrU	4,3	8,0	3,1	3,3	9,5	4,2	5,0			4,0	6,8	7,9	6,7	9,1
LnU	10,2	8,8	9,8		9,5	16,7	5,0	4,1	18,9	8,0	9,1	18,4	13,3	
KAU	3,4	3,2	5,2			2,1	5,0	2,0		2,0			4,4	9,1
MU	0,7	1,6	1,0							2,0				4,5
CTH	0,7	0,8	0,5			2,1	2,5					2,6	2,2	
KTH	0,1													
LTU	1,0	0,8	1,0			2,1		2,0		2,0	2,3	2,6		
KI	0,6		0,5						2,7					
KF	0,1	0,8												
HHS	0,2									2,0				
ESH	0,2		0,5											
HB	2,2	3,2	0,5		9,5		5,0						4,4	
HDa	1,3	1,6	1,0			2,1			5,4	4,0	4,5			4,5
HH	0,5	0,8	0,5	3,3				2,0						
HiG	1,7	3,2	1,6	3,3			2,5		2,7	4,0	2,3			
HJ	4,4	3,2	3,6	13,3	14,3	4,2	7,5	4,1	5,4			10,5	6,7	9,1
HKr	5,3	3,2	6,7	6,7	9,5	4,2	5,0	8,2	10,8			5,3	4,4	
HS	1,6	3,2	1,0			2,1	2,5						2,2	
HV	0,4		0,5							2,0	2,3			
MaH	4,6	7,2	3,1	6,7	9,5	2,1	2,5	4,1	8,1	2,0	2,3		4,4	
MdH	4,4	4,8	1,0	16,7	9,5	4,2	10,0		10,8	4,0	4,5		6,7	
SH	0,9		1,0			2,1	2,5			2,0	2,3		4,4	4,5
KVA	0,2		0,5											
Äldre universitet	50,9	45,6	57,0	46,7	28,6	52,1	45,0	73,5	35,1	62,0	63,6	52,6	40,0	59,1
Yngre universitet	18,6	21,6	19,2	3,3	19,0	22,9	15,0	6,1	18,9	16,0	15,9	26,3	24,4	22,7
Fackhögskolor	2,7	2,4	2,1			4,2	2,5	2,0	2,7	4,0	2,3	5,3	2,2	
Högskolor	27,6	30,4	21,2	50,0	52,4	20,8	37,5	18,4	43,2	18,0	18,2	15,8	33,3	18,2
Forskningsinst., etc.	0,2		0,5											

Benägenhet att presentera forskning

Nyckelordsanalyserna ska tolkas med viss försiktighet. De ger framför allt en fingervisning om hur lärosätena väljer att presentera och benämna den proklamerade forskningen. För att till fullo kartlägga den forskning som faktiskt bedrivs vid de olika forskningsmiljöerna krävs självfallet mer ingående studier.

Vi bör alltså vara varsamma med att utifrån nyckelordsanalyserna ovan sluta oss till att en viss typ av forskning *inte* förekommer. Detta understryks av en analys av relationen mellan de miljöer vi identifierat på annat sätt och förekomsten av information på webbsidorna. Mycket av den forskning som redovisas i examensrättsansökningarna samt i lärosätenas eget inventeringsmaterial är inte synlig på webben. Av de i vårt material totalt 290 utbildningsvetenskapliga forskningsmiljöerna som enligt vår inventering var aktiva år 2010 är 223 tillgängliga på webben forskningsmiljöer, vilket innebär att var fjärde saknas. Vissa lärosäten förefaller bättre på att presentera den forskning som bedrivs. Bland de äldre universiteten är det Göteborgs universitet som i störst utsträckning lyfter fram den utbildningsvetenskapliga forskningen på webben, bland de yngre utmärker sig Linnéuniversitetet.

Tabell 38. Forskningens synlighet på forskningsmiljöernas hemsidor. Efter lärosäte och typ av lärosäte.

	Synlig forskning		Ej synlig forskning		Totalt	
UU	27	67,5	13	32,5	40	100,0
SU	31	79,5	8	20,5	39	100,0
UmU	21	84,0	4	16,0	25	100,0
GU	19	82,6	4	17,4	23	100,0
LnU	22	95,7	1	4,3	23	100,0
LU	12	63,2	7	36,8	19	100,0
LiU	10	55,6	8	44,4	18	100,0
MdH	8	80,0	2	20,0	10	100,0
SH	5	55,6	4	44,4	9	100,0
ÖrU	7	77,8	2	22,2	9	100,0
HKr	9	100,0	0	0,0	9	100,0
KAU	7	100,0	0	0,0	7	100,0
MaH	7	100,0	0	0,0	7	100,0
LTU	4	66,7	2	33,3	6	100,0
HB	6	100,0	0	0,0	6	100,0
HJ	5	100,0	0	0,0	5	100,0
KI	2	50,0	2	50,0	4	100,0
HDa	4	100,0	0	0,0	4	100,0
MU	4	100,0	0	0,0	4	100,0
KMH	0	0,0	3	100,0	3	100,0
CTH	2	66,7	1	33,3	3	100,0
HHS	1	50,0	1	50,0	2	100,0
HiG	2	100,0	0	0,0	2	100,0
HS	2	100,0	0	0,0	2	100,0
BTH	0	0,0	1	100,0	1	100,0
GIH	0	0,0	1	100,0	1	100,0
IFAU	0	0,0	1	100,0	1	100,0
IFF	0	0,0	1	100,0	1	100,0
SEI	0	0,0	1	100,0	1	100,0
ESH	1	100,0	0	0,0	1	100,0
HH	1	100,0	0	0,0	1	100,0
HV	1	100,0	0	0,0	1	100,0
KF	1	100,0	0	0,0	1	100,0
KTH	1	100,0	0	0,0	1	100,0
KVA	1	100,0	0	0,0	1	100,0
Totalt	223	76,9	67	23,1	290	100,0
Äldre universitet	120	73,2	44	26,8	164	100,0
Yngre universitet	40	93,0	3	7,0	43	100,0
Fackhögskolor	11	55,0	9	45,0	20	100,0
Högskolor	51	86,4	8	13,6	59	100,0
Forskningsinstitutet, etc.	1	25,0	3	75,0	4	100,0

REFERENSER

- Aasen, Petter, Tine Sophie Prøitz & Jorunn Spord Borgen: *Utdanningsvitenskap som forskningsområde. En studie av Vetenskapsrådets støtte til utdanningsvitenskaplig forskning*. Stockholm: Vetenskapsrådet 2005.
- Asking, Berit: *Utbildningsvetenskap. Ett vetenskapsområde tar form*. Stockholm, Vetenskapsrådet, 2006.
- Asking, Berit: *Utbildningsvetenskap och utbildningsvetenskapliga kommittén. Tillbakablickar och framtidsvyer som underlag för kommande utvärderingar*, 2009.
- En hållbar lärarutbildning*, SOU 2008:109, Betänkande av Utredningen om en ny lärarutbildning (HUT 07). Stockholm: Utbildningsdepartementet 2008.
- Fransson, Karin & Ulf P. Lundgren: *Utbildningsvetenskap. Ett begrepp och dess sammanhang*. Vetenskapsrådets rapportserie 2003:01. Stockholm: Vetenskapsrådet 2003.
- Hansen, Michael och Sverker Lindblad: *Forskningskommunikation och publiceringsmönster inom utbildningsvetenskap. En studie av svensk utbildningsvetenskaplig forskning vid tre lärosäten*, Vetenskapsrådets rapportserie 10:2010, Stockholm: Vetenskapsrådet 2010
- HSV: *Universitet & högskolor. Högskoleverkets årsrapport 2010*. Högskoleverkets rapportserie 2010:10 R. Stockholm: HSV 2010.
- Lindberg, Owe: *Utbildningsvetenskap och utbildningsvetenskaplig forskning. Några europeiska nedslag*, Stockholm: Vetenskapsrådet, 2004.

Inventeringarna

- Chalmers, Svanström, Magdalena: Svar på UVKs förfrågan. 2010.
- Dans och Cirkushögskolan: *Utbildningsvetenskap – utvecklingsstrategier*. Svar på UVKs förfrågan. 2010.
- Gymnastik- och idrottshögskolan, Larsson, Håkan: *Utbildningsvetenskaplig forskning vid Gymnastik- och idrottshögskolan, GIH*. Svar på UVKs förfrågan. 2010.
- Göteborgs universitet, Lindblad, Sverker; Nyvaller, Monica: *RED10: Research evaluation and development. Department of education, University of Gothenburg*. 2010.
- Högskolan i Borås, Harbecke, Olof: *Underlag till ämnesöversikter inom utbildningsvetenskap*. Svar på UVKs förfrågan. 2010.
- Högskolan Dalarna, Tegmark, Mats: *Svar på förfrågan om ämnesöversikter inom utbildningsvetenskap*. Svar på UVKs förfrågan. 2010.
- Högskolan i Halmstad, Persson, Anders: *Bidrag till ämnesöversikt inom utbildningsvetenskap*. Svar på UVKs förfrågan. 2010.
- Högskolan i Kristianstad: *Ansökan om examensrätt på forskarnivå inom området Utbildningsvetenskap*. 2010.

- Högskolan i Skövde, Orlenius, Kennert: *Ang. förfrågan om underlag till ämnesöversikter inom Utbildningsvetenskap*. Svar på UVKs förfrågan. 2010.
- Karlstads universitet, Arnqvist, Anders: *Utbildningsvetenskaplig forskning vid Karlstads universitet*. Svar på UVKs förfrågan. 2010.
- Karolinska institutet, Dehn, Britt-Marie: *Förfrågan om underlag till ämnesöversikter inom utbildningsvetenskap*. Svar på UVKs förfrågan. 2010.
- Kungliga musikhögskolan i Stockholm: *Utbildningsvetenskaplig forskning på Kungl. musikhögskolan i Stockholm*. Svar på UVKs förfrågan. 2010.
- Kungliga tekniska högskolan. Svar på UVKs förfrågan. 2010.
- Linköpings universitet, Jedeskog, Gunilla; Eriksson, Per; Baurén, Ingegerd: *Utbildningsvetenskaplig forskning vid Linköpings universitet 2004-2009*. Områdsstyrelsen för utbildningsvetenskap. 2010.
- Linnéuniversitetet, Edfors, Inger: *Utbildningsvetenskaplig forskning vid Linnéuniversitetet*. Svar på UVKs förfrågan. 2010.
- Luleå tekniska universitet: *Yttrande förfrågan om underlag till ämnesöversikter inom Utbildningsvetenskap*. Svar på UVKs förfrågan. 2010.
- Lunds universitet, Ottosson, Torgny: *Utbildningsvetenskaplig forskning vid Lunds universitet. Förslag till upprättande av ämneslärover utbildning*. 2010.
- Malmö högskola, Axelsson, Thom: *Utbildningsvetenskaplig forskning vid Malmö högskola*. Rapport på dekans uppdrag. 2010.
- Mittuniversitetet, Björkman, Conny: *Mittuniversitetets svar avseende förfrågan om underlag till ämnesöversikter inom utbildningsvetenskap*. Svar på UVKs förfrågan. 2010.
- Mälardalens högskola, Haag, Ingemar: *Ämnesöversikt inom utbildningsvetenskap*. Svar på UVKs förfrågan. 2010.
- Stockholms musikpedagogiska institut, Plaude, Ian. Svar på UVKs förfrågan. 2010.
- Stockholms universitet: *Bibliografisk översikt över forskning vid Stockholms universitet med relevans för lärarutbildning*. Svar på UVKs förfrågan. 2010.
- Södertörns högskola: *Utbildningsvetenskaplig forskning vid Södertörns högskola*. Svar på UVKs förfrågan. 2010.
- Södertörns högskola, Stråhlind, Fredrik: *Inventering av utbildningsvetenskaplig forskning i anslutning till lärarutbildningen vid Södertörns högskola*. Rapport i lärarutbildningens serie *Utbildningsvetenskaplig forskning vid Södertörns högskola*, Rapport nr. 1. 2009.
- Umeå universitet: *Utdrag ur examensrättsansökan*. Svar på UVKs förfrågan. 2010.
- Uppsala universitet, Lidegran, Ida; Broady, Donald: *Forskning och forskarutbildning av utbildningsvetenskaplig relevans vid Uppsala universitet*. Inventering 2009. Rapport oktober 2009. Reviderad maj 2010.
- Örebro universitet, Schollin, Jens; Lindberg, Owe: *Angående förfrågan 2010-05-25 om underlag till ämnesöversikter inom utbildningsvetenskap*. Svar på UVKs förfrågan. 2010.

BILAGA 1

Lärosätenas inventeringar av utbildningsvetenskaplig forskning

Uppgifter i lärosätenas svar på UVKs förfrågan

Av tabell 39 nedan framgår vad slags uppgifter lärosätenas svar innehöll på den förfrågan som UVK i maj 2010 tillställde rektorerna för samtliga berörda svenska lärosäten.

Tabell 39. Lärosätenas svar på UVKs förfrågan. Översikt över vilka slags uppgifter som i någon form redovisats.

Lärosäte	Explicit def. av utbildningsvet.	Inventering genomförd	Projekt	Externa forskningsmedel	Personallista	Publikationslista	Avhandlingar inkluderade	Forskningsmiljöer beskrivna	Forskn.miljöer äv. utanför utanför ped/did etc	Aktuell forskningsstrategi	Planerad forskning
Chalmers											X
Dans- och cirkushögskolan										X	X
Gymnastik- och idrottshögskolan	X		X							X	X
Göteborgs universitet		X	X	X				X			X
Högskolan Borås			X					X		X	
Högskolan Dalarna		X	X	X	X	X		X		X	X
Högskolan i Halmstad			X							X	
Högskolan i Kristianstad	X					X		X			
Högskolan i Skövde		X	X					X		X	
Karlstad universitet								X			
Karolinska institutet											
Kungl. tekniska högskolan											X
Kungl. musikhögskolan	X	X	X		X		X	X		X	X

Tabell 39. forts.

Lärosäte	Explicit def. av utbildningsvet.	Inventering genomförd	Projekt	Externa forskningsmedel	Personallista	Publikationslista	Avhandlingar inkluderade	Forskningsmiljöer beskrivna	Forskn.miljöer av: utanför utanför ped/did etc	Aktuell forskningsstrategi	Planerad forskning
Linköpings universitet	X	X	X	X					X		
Linnéuniversitetet	X	X	X					X	X	X	
Luleå tekniska universitet								X	X		
Lunds universitet		X						X	X	X	X
Malmö högskola	X	X	X	X	X	X	X	X		X	
Mittuniversitetet		X	X		X	X				X	
Mälardalens högskola		X		X				X	X	X	
Stockholms musikpedagogiska institut											
Stockholms universitet		X				X			X		
Södertörns högskola	X	X	X	X	X	X		X	X	X	X
Umeå universitet								X		X	X
Uppsala universitet	X	X	X	X			X	X	X		
Örebro universitet	X	X	X					X	X	X	X

Lärosätenas definitioner av utbildningsvetenskaplig forskning

I materialet som somliga lärosäten sänt in efter den förfrågan som gick ut från Vetenskapsrådets utbildningsvetenskapliga kommitté den 25 maj 2010 förekommer explicita definitioner av vad som avses med utbildningsvetenskaplig forskning. Dessa definitioner återges nedan.

Gymnastik- och idrottshögskolan: Definierar utbildningsvetenskaplig forskning som både forskning *om* utbildning och forskning *för* utbildning.

Högskolan i Kristianstad: Definierar utbildningsvetenskap som "ett omfattande mångvetenskapligt forsknings- och kunskapsområde som rör utbildning, lärande och kunskapsbildning i såväl formella som informella miljöer från samhälls- och organisationsnivå till individnivå."

Kungliga musikhögskolan: Definierar utbildningsvetenskap som "forskning inom olika ämnesområden som inriktas på bildning, utbildning, undervisning, lärande och kunskapsutveckling."

Linköpings universitet: Inventeringen utgår från den breda definition av utbildningsvetenskap som förekommer i Uppsala universitets tidigare inventeringar dvs. forskning om bildning, utbildning, undervisning, fostran och lärande.

Linnéuniversitetet: Använder en vidare definition där utbildningsvetenskap ses "som ett mångdisciplinärt vetenskapsområde i vilket grundläggande kultur- och samhällsfrågor med direkt relevans för alla som på ett eller annat sätt är engagerade i utbildning och undervisning, lärande och kunskapsbildning har sin givna plats."

Malmö högskola: Definierar utbildningsvetenskaplig forskning som forskning knuten till lärarutbildningen. Man utgår även från hur utbildningsvetenskap definieras i SOU 2008:109.

Södertörns högskola: Baserar sin definition av utbildningsvetenskap på SOU 2008:109, dvs. forskning om bildning, utbildning, undervisning, fostran och lärande.

Uppsala universitet: Definierar utbildningsvetenskaplig forskning som forskning om bildning, utbildning, undervisning, fostran och lärande.

Örebro universitet: Definierar utbildningsvetenskaplig forskning som forskning, bildning, utbildning, undervisning, fostran och lärande.

Således har 9 av 26 lärosäten i sina svar till UVK givit en explicit definition av utbildningsvetenskaplig forskning. Dessutom utgör urvalet och avgränsningarna i de insända inventeringarna ett slags implicit definition. Man kan spåra en spänning mellan å ena sidan den vanligaste explicita definition, som är bred och går tillbaka på den som fr.o.m. 2003 använts vid inventeringar vid Uppsala universitet, och å andra sidan inventeringarnas urval som i många fall är smalare med en övervikt för forskningen inom pedagogik och systervetenskaper eller i anslutning till lärarutbildningen.

En jämförelse av miljöer som erhållit externa medel, miljöer som pekas ut i examensrättsprövningsunderlag samt miljöer som nämns, i lärosätenas inventeringar

Tabell 40. Sammanställning av miljöer som erhållit externa medel, miljöer som pekas ut i examensrättsprövningsunderlag samt miljöer som nämns i lärosätenas inventeringar.

Lärosäte	Institution/motsvarande	Examens- rätt	Inven- tering	Externa bidrag	Antal externa bidrag totalt
Blekinge tekniska högskola	Sektionen för management	0	0	1	1
Chalmers tekniska högskola	Institutionen för mikroteknologi och nanovetenskap	0	0	1	1
	Institutionen för teknikens ekonomi och organisation	1	0	0	0
	Institutionen för tillämpad IT	1	0	0	0
Ersta Sköndal högskola	–	0	0	1	1
Gymnastik- och idrotts- högskolan		0	0	1	0
Göteborgs universitet	–	2	1	1	0
	Högskolan för scen och musik	0	0	1	1
	Institutionen för didaktik och pedagogisk profession	2	2	1	3
	Institutionen för filosofi, lingvistik och vetenskapsteori	0	0	1	1
	Institutionen för kost- och idrottsvetenskap	0	0	1	1
	Institutionen för kulturvetenskaper	0	0	2	2
	Institutionen för litteratur, idéhistoria och religion	0	0	1	5
	Institutionen för medicin	0	0	1	1
	Institutionen för pedagogik och specialpedagogik	4	3	1	28
	Institutionen för pedagogik, kommunikation och lärande	1	2	1	13
	Psykologiska institutionen	0	0	1	2
Sociologiska institutionen	0	0	1	1	
Statsvetenskapliga institutionen	0	0	1	2	

Lärosäte	Institution/motsvarande	Examens- rätt	Inven- tering	Externa bidrag	Antal externa bidrag totalt
Handelshögskolan i Stockholm	–	0	0	1	1
	Institutionen för nationalekonomi	0	0	1	1
Högskolan Dalarna	Akademien humaniora och medier	4	4	0	0
Högskolan i Borås	Institutionen för pedagogik	4	1	1	3
	Textilhögskolan	0	0	1	1
Högskolan i Gävle	Avdelning för kultur-, religions- och utbildningsvetenskap	0	0	1	3
	Avdelningen för bygg- energi- och miljöteknik	0	0	1	2
Högskolan i Halmstad	Sektionen för lärarutbildning - LUT	1	0	0	1
Högskolan i Jönköping					
Hälsö högskolan i Jönköping AB		0	0	1	1
	Högskolan för lärande och kommunikation	3	0	1	3
Högskolan i Skövde	Lärarutbildningsnämnden	2	2	0	0
Högskolan Kristianstad	Sektionen för lärarutbildning	7	8	1	4
Högskolan Väst	–	1	1	0	0
Institutet för arbetsmarknads- politisk utvärdering	–	0	0	1	2
Institutet för framtidsstudier	–	0	0	1	1
Karlstads universitet	–	3	6	3	4
Karolinska institutet	Institutionen för biotvetenskaper vid Novum	0	0	1	1
	Institutionen för klinisk neurovetenskap	0	0	1	2
	Institutionen för lärande, informatik, management och etik	0	0	1	1
	Institutionen för neurobiologi, vårdvetenskap och samhälle	0	0	1	2
Konstfack	Institutionen för bildpedagogik	0	0	1	1
Kungliga musikhögskolan	–	0	3	0	0
Kungliga tekniska högskolan	Skolan för datavetenskap och kommunikation	0	0	1	3
Kungliga vetenskapsakademien	Hälsoutskottet	0	0	1	2
Linköpings universitet	Institutionen för beteendevetenskap och lärande	5	1	1	18
	Institutionen för ekonomisk och industriell utveckling	0	1	0	0
	Institutionen för klinisk och experimentell medicin	0	1	0	0
	Institutionen för kultur och kommunikation	1	0	0	0
	Institutionen för medicin och hälsa	0	1	0	0
	Institutionen för samhälls- och välfärdsstudier	2	1	1	4
	Institutionen för studier av samhällsutveckling och kultur	0	1	1	7
	Institutionen för teknik och naturvetenskap	0	1	1	2
	Institutionen för tema	0	1	1	8
	Matematiska institutionen	1	1	1	1

Lärosäte	Institution/motsvarande	Examens- rätt	Inven- tering	Externa bidrag	Antal
					externa bidrag totalt
Linnéuniversitetet	Institutionen för kulturvetenskaper	0	1	0	0
	Institutionen för naturvetenskap	0	1	1	1
	Institutionen för pedagogik, psykologi och idrottsvetenskap	11	1	1	1
	Institutionen för samhällsvetenskaper	4	1	1	7
	Institutionen för språk och litteratur	3	1	1	1
	Institutionen för teknik	0	1	0	0
Luleå tekniska universitet	Institutionen för industriell ekonomi och samhällsvetenskap	0	0	1	1
	Institutionen för matematik	1	1	1	1
	Institutionen för musik och medier	0	1	1	1
	Institutionen för pedagogik och lärande	0	1	1	1
	Institutionen för språk och kultur	0	1	0	0
Lunds universitet	-	0	0	1	2
	Centrum för Mellanösternstudier	0	0	1	1
	Centrum för teologi och religionsvetenskap	0	0	1	1
	Ekonomisk-historiska institutionen	0	1	1	3
	Filosofiska institutionen	0	0	1	1
	Historiska institutionen	0	1	0	0
	Humanistlaboratoriet	1	1	0	0
	Institutionen för experimentell medicinsk vetenskap	0	0	1	1
	Institutionen för kommunikation och medier	0	1	0	0
	Institutionen för kulturgeografi och ekonomisk geografi	0	0	1	1
	Institutionen för kulturvetenskaper	0	1	0	0
	Institutionen för psykologi	0	0	1	1
	Musikhögskolan	1	1	0	0
	Nationalekonomiska institutionen	0	0	1	2
	Socialhögskolan	0	1	0	0
Sociologiska institutionen	0	2	2	3	
Språk och litteraturcentrum	1	2	1	1	
Malmö högskola	-	0	1	0	0
	Läraryrskutbildningen	4	1	1	7
Mittuniversitetet	Institutionen för humaniora	1	0	0	0
	Institutionen för hälsovetenskap	0	0	1	1
	Institutionen för matematik och naturvetenskap	1	0	0	0
	Institutionen för utbildningsvetenskap	0	0	1	2

Lärosäte	Institution/motsvarande	Examens- rätt	Inven- tering	Externa bidrag	Antal externa bidrag totalt
Mälardalens högskola	Akademien för utbildning, kultur och kommunikation	3	6	1	1
Stockholm Environment Institut	–	0	0	1	1
Stockholms universitet	Centre for Health Equity Studies	0	1	1	2
	Centrum för forskning om internationell migration och etniska relationer	0	1	1	1
	Centrum för tvåspråkighetsforskning	1	1	1	2
	Ekonomisk-historiska institutionen	0	0	1	1
	Engelska institutionen	1	1	1	1
	Institutet för social forskning	0	1	1	4
	Institutionen för barn- och ungdomsvetenskap	1	1	1	8
	Institutionen för data och systemvetenskap	0	1	1	1
	Institutionen för didaktik och pedagogiskt arbete	3	1	1	6
	Institutionen för internationell ekonomi	0	0	1	1
	Institutionen för lingvistik	0	0	1	2
	Institutionen för matematikämnet och naturvetenskapernas didaktik	1	1	1	3
	Institutionen för nordiska språk	1	1	1	3
	Institutionen för utbildningsvetenskap med inriktning mot humaniora och samhällsvetenskap	0	1	1	1
	Institutionen för utbildningsvetenskap med inriktning mot språk och språkutveckling	0	1	1	1
	Institutionen för utbildningsvetenskap med inriktning mot tekniska, estetiska och praktiska kunskapstraditioner	4	1	1	1
	Kulturgeografiska institutionen	0	0	1	1
	Pedagogiska institutionen	10	1	1	15
	Psykologiska institutionen	0	1	1	1
	Socialantropologiska institutionen	0	1	1	2
	Specialpedagogiska institutionen	1	1	1	5
Södertörns högskola	–	1	1	0	0
	Institutionen för ekonomi och företagande	0	1	0	0
	Institutionen för genus, kultur och historia	0	2	1	2
	Institutionen för kommunikation, medier och IT	0	1	0	0
	Institutionen för kultur och kommunikation	0	2	1	1
	Institutionen för livsvetenskaper	0	1	0	0
	Institutionen för samhällsvetenskaper	0	1	0	0

Lärosäte	Institution/motsvarande	Examens- rätt	Inven- tering	Externa bidrag	Antal externa bidrag totalt
Umeå universitet	–	1	1	0	0
	Institutionen för estetiska ämnen i lärarutbildningen	1	1	1	2
	Institutionen för idé- och samhällsstudier	2	2	1	1
	Institutionen för matematik och matematisk statistik	0	0	1	1
	Institutionen för nationalekonomi	0	0	1	1
	Institutionen för naturvetenskaperna och matematikens didaktik	2	2	1	2
	Institutionen för psykologi	0	0	1	1
	Institutionen för samhällsmedicin och rehabilitering	0	0	1	1
	Institutionen för språkstudier	2	2	1	1
	Institutionen för tillämpad utbildningsvetenskap	3	3	2	7
	Pedagogiska institutionen	3	2	0	0
	Sociologiska institutionen	0	0	1	1
	Statsvetenskapliga institutionen	1	1	1	2
Uppsala universitet	–	0	1	0	1
	Avdelningen för rektorsutbildning	0	0	1	1
	Centrum för genusvetenskap	0	1	1	1
	Ekonomisk-historiska institutionen	0	1	0	0
	Engelska institutionen	0	1	1	1
	Filosofiska institutionen	0	1	0	0
	Företagsekonomiska institutionen	0	1	1	3
	Historiska institutionen	0	1	1	1
	Institutet för bostads- och urbanforskning	0	1	0	0
	Institutionen för ABM	0	1	0	0
	Institutionen för didaktik	2	2	1	8
	Institutionen för farmaci	0	1	0	0
	Institutionen för folkhälso- och vårdvetenskap	0	1	0	0
	Institutionen för fysik och astronomi	0	1	1	3
	Institutionen för idé- och lärdomshistoria	0	1	0	0
	Institutionen för informationsteknologi	0	1	0	0
	Institutionen för kostvetenskap	0	1	1	1
	Institutionen för kulturanthropologi och etnologi	0	1	1	2
	Institutionen för kvinnors och barns hälsa	0	1	1	1
	Institutionen för lingvistik och filologi	0	1	0	0
	Institutionen för moderna språk	0	1	1	1
	Institutionen för musikvetenskap	0	1	0	0
	Institutionen för neurovetenskap	0	1	0	0

Lärosäte	Institution/motsvarande	Examens- rätt	Inven- tering	Externa bidrag	Antal externa bidrag totalt
Uppsala universitet forts.					
	Institutionen för nordiska språk	0	1	0	0
	Institutionen för psykologi	0	1	1	2
	Institutionen för utbildning, kultur och medier	2	1	1	13
	Institutionen informatik och media	0	1	0	0
	Juridiska institutionen	0	1	1	1
	Konstvetenskapliga institutionen	0	1	0	0
	Kulturgeografiska institutionen	0	1	0	0
	Litteraturvetenskapliga institutionen	0	1	0	0
	Matematiska institutionen	0	1	0	0
	Nationalekonomiska institutionen	0	1	0	0
	Pedagogiska institutionen	2	1	1	6
	Sociologiska institutionen	0	1	1	3
	Statsvetenskapliga institutionen	0	1	1	2
	Teologiska institutionen	0	1	0	0
Örebro universitet					
	Akademien för humaniora, utbildning och samhällsvetenskap	0	3	1	13
	Akademien för juridik, psykologi och socialt arbete	0	0	1	3
	Hälsoakademien	0	2	1	2
	Musikhögskolan	0	1	0	0
	Restaurang- och hotellhögskolan Grythytte akademi	0	1	0	0

Nyckelord i klassificeringar av titlar för externa bidrag från Vetenskapsrådet, FAS och RJ

Tabell 41. Nyckelord i klassificeringar av titlar för externa bidrag från Vetenskapsrådet, FAS och RJ.

Forsknings- traditioner inriktade mot undervisning och lärande	didaktik	undervis, didaktik, ämnesdidaktik
	lärande	lärande, inläring, lärmiljö, littera, meningsskap
	praxisnära	praxisnärlig, erfarenhetsbas, prakti
	kommunikation	kommunikera, media, interakt,
	socialisation	skolmiljö, mobbning, socialisation
	hälsa	häls, psyk, kogniti, svårig, störn, dyslexi, adhd, autism, asperger, stöd, träning, färdighet, minne, behov, stress
	bedömning	prov, betyg, presta, bedöm, kunskap, kompetens, test, mät, resultat
Undervisnings- ämnen	teknik	teknik, teknisk, tekno, digi, dator, informationsteknik, ikt
	naturvet	naturvet, naturkuns, kemi, biologi, fysik
	matematik	matemati, aritmet
	NMT*	teknik/naturvet/matemati
	språk	engelsk, fransk, tysk, språk, tvåspråk, flerspråk, (svensk)
	samhällsvet	[manuellt]
	estet	estet, konst, musik, dans
Aktörer och nivåer i utbild- ningssystemet	barn	barn, unga
	ungdom	ungdom
	lärare	lärare
	förskola	förskola, daghem, dagis
	skola	(skola)
	högskola	högskol, universitet, forskarutb, forskning, akademi, student, doktorand, högskolelär
	lärarutb	lärarutb
	folkbildning	folkhögskol, folkbild, studieförb
vuxenutbildning	vuxenutb	

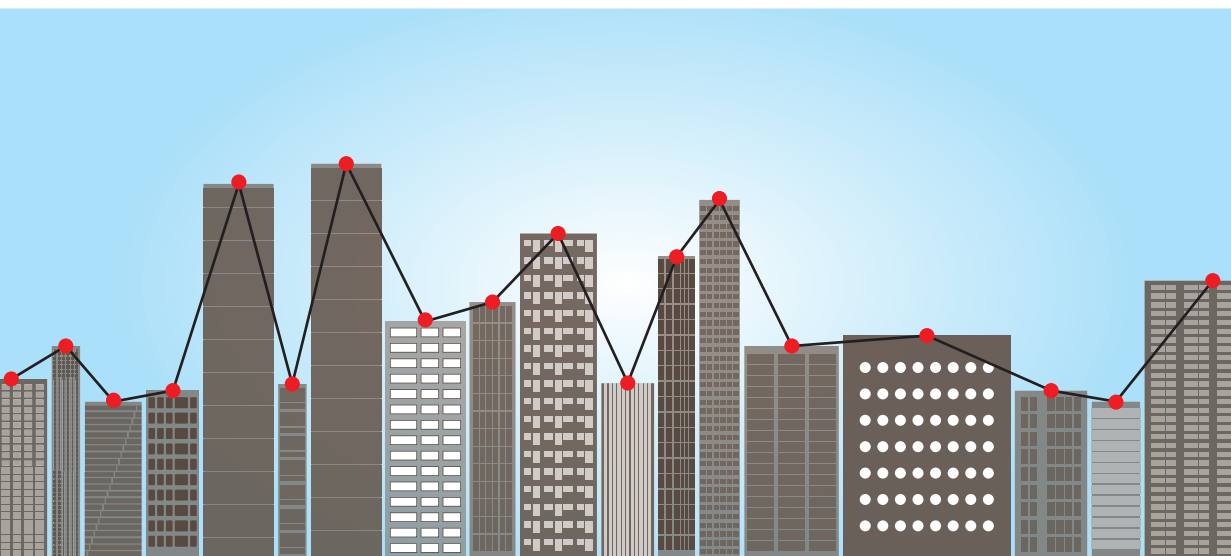
Tabell 41. forts.

Forskningstraditioner inriktade mot utbildning och samhälle	värdegrund	demokra, medborgar, tillit, identitet, rättigheter, värdegrund, etik, delaktig, exklud, inklud, erkän
	politik	politik, policy, reform, ledning, styrning, regler, granskn, inspekt, implem
	ekonomi	ekonomi, entrepren, innovation, lön, marknad, konkur
	arbetsliv	arbet, professio, karriär
	genus	kön, genus, maskul, femini, pojk, flick, män, kvinno, jämställd, sex
	socio eko	socio eko, klass, socialt ursprung
	etnicitet	etnicitet, multikultur, interkultur, mångkultur, imer
	sociala*	genus/socio eko/etnicitet
	globa	nation, internation, global, transnat, mobil, rörlig, kosmopol, komparation
	kunskap	(kunskap)
	profession	profession
	karriär	livsbana, övergång, karriär

Ord inom parentes har krävt extra försiktighet och manuell genomgång, "skola" ingår exempelvis i "högskola" och "förskola" och de senare förekomsterna har tagits bort. Asteriskmärkta ord är sammanfattande kategorier. Titlar på andra språk än svenska har granskats för sig och förts till relevanta kategorier.

Utbildningsvetenskapliga kommittén (UVK) har regelbundet under de senaste tio åren presenterat olika sammanställningar över hur forskningen inom det utbildningsvetenskapliga området utvecklats.

Den kartläggning av svensk utbildningsvetenskaplig forskning 2005–2010, som nu tagits fram på uppdrag av UVK, bygger huvudsakligen på externfinansierad forskning så som den presenteras i finansierarens databaser. Externfinansierad forskning ses här som en indikator på en stark forskningsmiljö eftersom medlen har erhållits i stor konkurrens. Totalt ingår 345 bidrag om totalt 1,2 miljarder kronor i kartläggningen. Kartläggningen ger en bild av vid vilka universitet och högskolor som det finns stora forskningsmiljöer och vilken inriktning dessa miljöer har. Inventeringen visar att forskningen bedrivs inom ett stort antal discipliner och är koncentrerad till ett antal större miljöer.

Västra Järnvägsgatan 3 | Box 1035 | 103 78 Stockholm | Tel 08-546 44 000 | vetenskapsradet@vr.se | www.vr.se

Vetenskapsrådet är en statlig myndighet som ger stöd till grundläggande forskning av högsta vetenskapliga kvalitet inom alla vetenskapsområden. Utöver forskningsfinansiering arbetar myndigheten med strategi och analys samt forskningskommunikation. Målet är att Sverige ska vara en ledande forskningsnation.

ISSN 1651-7350

ISBN 978-91-7307-193-2
